EUGEN DORCESCU

OMUL DIN OGLINDĂ

To the happy few

SEMĂNĂTORUL
Editura online – ianuarie 2009

EUGEN DORCESCU

OMUL DIN OGLINDĂ

To the happy few

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Omul din oglindă aşază alături cele trei volume de poezii (***Elegii***, 2003; ***Moartea tatălui***, 2005; ***În Piața Centrală***, 2007), pe care le-am dat tiparului după apariția, în 2002, a primei mele antologii de autor, ***Omul de cenuşă***, unde se regăsesc, laolaltă, revizuite şi, uneori, diminuate cantitativ, cărțile, opt la număr, publicate între 1972, anul debutului, şi 2001. Celor trei volume, le-am adăugat, sub titlul *The happy few*, un număr de zece cvasi-inedite, poeziile ***Chipul, The ashes man*** şi, în fine, un text poetic de încheiere – ***Adam***.
Aşadar, prin ***Omul de cenuşă*** şi ***Omul din oglindă***, cititorul are dinainte, dacă va binevoi, cumva, să fie interesat, întreaga mea producție lirică de până în 2007 (cea pe care am considerat-o demnă de atenția unui prezumtiv lector), însoțită de câteva pertinente comentarii şi opinii, de două scurte interviuri, şi de informațiile bio-bibliografice cuvenite.
Drumul spre tenerife, Editura Eubeea, Timişoara, 2009, nu a fost inclus în antologie. Din motive greu de explicat, autorul a considerat că volumului acestuia, cu totul distinct în cuprinsul creației sale, îi stă bine să fie şi să rămână aşa cum e: singular, şi singur.

E. D.

ELEGII (2003)

Ne me rejette pas au temps
de la vieillesse;
Quand mes forces s'en vont,
ne m'abandonne pas!
(Psaume 71, 9)

...et il m'a dit: Ma grâce te suffit,
car ma puissance s'accomplit dans la
faiblesse.
(2 Corinthiens 12, 9)

1

Sunt fericit când rup în
palma ei,
trecând prin parc, timizii
cârlegei.
Şi palma ei, la fel ca-n
prima zi,
tresare şi acum a tresări.
Sunt fericit pe strada veche. Ea
e ca şi-atunci, demult, în
preajma mea.
Am străbătut, de nu ştiu câte ori,
aleile cu arbori şi cu
flori,
pe care primăvara a-nceput
acelaşi zumzet arhicunoscut,
cu-aromă de stupină şi de stup.

Doar ea mă mai reţine-n acest trup.

2

Bătrânul
şi-a simplificat,
şi-a geometrizat
afectele. Spune

că ierarhia iubirilor sale
începe cu Iah Elohim, continuă
cu soția, nepoții, fiicele, cu
părinții şi frații – cei după trup, cei întru credință – ,
se opreşte la semeni,
diluându-se enorm, pentru a-i
cuprinde pe toți, pentru a
se distribui egal fiecăruia,
se întoarce apoi, revine la
el însuşi, încrezătoare,
dar bătrânul nu vrea
s-o primească, el ştie
că a iubi pe cineva dintre oameni
înseamnă
a dori să trăieşti tu în locul lui
- spre a-l feri de ororile vieții –,
el ştie
că a urî pe cineva înseamnă
a dori să îl faci pe acela să
trăiască în locul tău,
şi bătrânul nici nu se iubeşte,
nici nu se urăşte,
el nu mai trăieşte de mult în
locul său,
el nu mai trăieşte
în nici un loc
şi n-a murit încă.

3

Bătrânul nu vrea să-şi
amintească,
îi e de-ajuns ziua de azi, îi
e de-ajuns clipa de-acum,
acestea îi sunt cu atât mai necesare, cu
cât
nici nu le ia în seamă.
Nu le ia-n seamă,
în ciuda soarelui ce lâncezeşte pe
străzi,
în ciuda cerului care-nveleşte
neantul,
în ciuda copacului ce se zbate, se
zbate, nebuneşte, de

zile întregi, sub ferestre,
copacul acela tragic, ce nu
are nici țel, nici origine,
care se zbuciumă doar,
ca un simbol naturist al
nonsensului.

4

Bătrânul priveşte, pe rând,
cele două crematorii cosmice,
soarele, luna.
Ce să aleagă?
Nu se poate decide,
fiecare din ele are
maiestatea, farmecul său.
Soarele poate oferi o incinerare
instantanee, fără amestec, o
trecere iute prin focul uscat, un
fel de uitare ce precedă
trecerea însăşi.
Luna, dimpotrivă, e foc lichid,
arderea e, probabil, mai lentă şi
trecerea se contemplă trecând.
Desigur,
totu-i o ipoteză, un joc, deoarece,
în ambele cazuri,
bătrânul n-ar fi de față, el
e doar virtuala cenuşă,
pe care au spulberat-o, cândva,
flăcări definitive,
adieri virtuale.

5

Cadavrele încă vii din
Oraş
i-au făcut bătrânului o
primire indiferentă, o primire
prietenoasă,
era soare, era cald,
maşinile goneau care-ncotro,
copacii fremătau,

acoperind morminte de
aer,
adia, subtil, a trecere, a
descompunere, a
putrezire,
în vitrine soarele
- harnic paracliser –
aprindea candele, stingea
lumânări,
se făcuse din ce în ce mai cald,
cadavrele încă vii erau pline,
din creştet până-n tălpi,
cu viermi lungi de
sudoare.

6

Bătrânul ştie că
nimic nu-i posibil,
că totul e amăgire, farsă,
ambiguitate, autoînşelare,
bătrânul ştie că n-a fost niciodată
toamnă, nici iarnă, nici
primăvară, nici vară,
bătrânul ştie că el nu
a fost tânăr nicicând, că
nu e bătrân,
bătrânul ştie – de unde să ştie? – că
nu a trăit, ştie – de unde să ştie? –
că nu poate să moară.

7

După-amiezele bătrânului au
o frumusețe sfâşietoare,
pe care el o refuză, o
neagă, nu fiindcă şi-ar
fi propus aceasta, ci
fiindcă frumusețea nu mai ajunge la sufletul lui,
mult prea încărcat de
otrava faptelor moarte, mult
prea strivit de osemintele
atâtor şi-atâtor după-amieze

defuncte.
Din fericire,
moartea însăşi simplifică
totul,
clarifică, elimină, şterge,
dezleagă,
cu dinții ei galbeni,
ghemul insuportabil al
vieții.

8

Bătrânul se întâlneşte, uneori,
cu grupuri de tineri,
tinerii îl întreabă, sunt curioşi
în ce chip tinerețea lui a
devenit o bătrânețe atât de
bogată, atât de atractivă,
tinerii întreabă, întreabă şi
bătrânul observă cum ei îmbătrânesc
întrebând,
bătrânul rămâne acelaşi, bătrân,
se gândeşte
vă el, fără să vrea, le trezeşte interlocutorilor
nu dragoste, nu admirație, ci
teamă,
teamă de ei înşişi, de
ceea ce ascund în ei înşişi,
de acel ceva care creşte, zi de zi, în
ei înşişi, de nufărul morții, adică,
teamă de frumosul tablou al
indubitabilei treceri,
cu atât mai convingător, cu cât e
mai celebru,
teamă de tabloul dual, contradictoriu, al
trupului ce moare, pe
seama duhului,
ce trăieşte.

9

Bătrânul e tot mai
străin de oraşul unde

locuieşte de patru decenii,
bătrânul e tot mai
străin de localitatea-i
natală,
bătrânul e tot mai
străin
de obiecte, ființe, gânduri,
coşmaruri,
curând va fi înstrăinat,
complet înstrăinat,
chiar şi de sine însuşi,
aşa cum, de fapt, a şi fost
înainte de-a-ncepe să fie.
Dar simțământul ce-l surprinde, acum,
când se află față-n față cu
străvechea-i obsesie,
simțământul reavăn şi nou e,
spre uimirea lui, chiar uimirea.
„Știam, totuşi, prea bine, îşi
zice. Întreaga viață numai aici
mi-a fost gândul. Însă am şi ajuns?”…
Iată-le: febrilitatea, emoția
negura
ultimului semnal,
ale ultimei borne…

10

Bătrânul a
observat o
mişcare ciudată a
obiectelor – în sens larg – ,
un fel de translație centrifugală,
copacii lunecă spre zare,
clădirile se-mprăştie lin, linear,
spre amplasamente distante,
oamenii cad în ameţitoare
tuneluri,
toate întind către el brațe
reale, iluzorii,
ca şi când le-ar chema sau
ele ar vrea să-i rămână în preajmă,
toate par a plânge tăcut,
depărtându-se,

în timp ce el stă şi
priveşte jocul acesta, drama
aceasta, comedia aceasta,
tragi-comedia aceasta,
stă în fotoliul său de
cenuşă,
impenetrabil,
fără nici o impresie, fără
nici o expresie.

11

Incompatibil cu
spaţiul, cu timpul,
bătrânul îşi gustă, în
singurătate, acronia,
obligat, totuşi, prin pârghia
necruţătoare a gravitaţiei,
să rămână fixat într-un loc,
într-un topos, în spaţiul
de care nu-l mai leagă nimic,
în afara repulsiei.
Dar şi timpul deşiră şi
sfâşie – timpul, criminal nevăzut,
adânc implântat
în inima spaţiului, adânc
implântat în trupul
bătrânului,
muşcându-i sufletul,
însângerându-i sufletul,
noaptea, mai ales,
noaptea târziu,
colindând prin coşmaruri,
ca o hienă.

12

Dimineaţa bătrânului
are o culoare suspectă,
o culoare ce nu poate fi
definită.
Numai asemănările o sugerează
cât de cât

celui ce-ar vrea s-o cunoască.
Dar asemănările sunt fluide, se
scurg una în cealaltă,
îşi pierd identitatea,
în timp ce dimineața e o
identitate puternică, neclintită,,
aidoma bătrânului, care, şi el,
stă, filiform, subțire, tăios,
ca o nălucă,
în centrul
dimineților sale
laconice, evanescente,
inexistente.

13

Bătrânul nu iubeşte bătrânii,
nu iubeşte adulții, nu
iubeşte tinerii,
nu se iubeşte pe sine.
Bătrânul iubeşte – cu o
disperare liniştită, mai
degrabă discretă –
frățietatea tuturor acestora,
iubeşte taina care-i leagă pe
cei sortiți morții,
taina ce licăreşte, ca un
gând uitat, ascuns, mascat,
în orice privire,
o iubeşte fiindcă ea este
singura cale de a pricepe
că rătăcim cu toții,
de-a valma,
sub draperiile neființei.

14

În zori,
când, rezemat de fotoliu,
bătrânul îşi soarbe cafeaua,
întunericul încă
n-a părăsit de tot încăperea,
fereastra mai păstrează ceva

din limfa de gheață a
lunii,
bătrânul însuşi mai păstrează ceva
din spaimele negre-ale
spectrelor ce i-au
traversat visele,
spectre
care-acum s-au retras,
aşteptând să revină,
aşteptându-l
să vină.

15

Ceața care a invadat
dimineața de aprilie
îi aminteşte bătrânului
marea,
unde, cândva, îşi petrecea
vacanțele tinere, îi
aminteşte munții, unde,
cândva,
îşi petrecea vacanțele
mature,
îi aminteşte ceva de neamintit,
de nenumit,
ceva profund, şi tulbure, şi
dureros,
ceva situat la limita dintre
viață şi moarte,
un limb pe care vremea
ucide durata,
sugrumând-o, diminuând-o,
împingând-o în nemărginitul
ocean al
nemărginitelor
cețuri.

16

Existența bătrânului e
îndeajuns de ciudată, el,
de fapt, nu mai trăieşte de

mult,
îşi supraviețuieşte, însemnările
lui sunt
memorii de dincolo de
cenuşă,
de-aceea, probabil, vede mai
limpede, aude mai clar,
înțelege mai exact,
de-aceea de pe mintea lui
s-a ridicat boarea insalubră
a cărnii,
de-aceea prezența lui atrage
şi respinge deopotrivă, altfel
spus: fascinează,
de-aceea, poate, cuvintele lui,
țintite chiar spre mortul din cei ce
ascultă,
sunt atât de frumoase, de-adevărate, de
înfricoşătoare.
De-aceea ceilalți
îşi aduc brusc aminte că
sunt morți, ascultându-l.

17

E cald ca-n toiul verii,
dar, simultan, trece, fâlfâind,
prin aerul iradiant, câte o
adiere de gheață,
copacii au înfățişarea unor
inşi drogați,
delirează de-a lungul aleii,
bătrânul trece pe cărarea ce
ocoleşte minunata biserică în
stil bizantin,
e învelit în stihare de vânt
verzui, răcoros,
e-aidoma unui străvechi
crochiu de lumină în
bezna soarelui negru,
trece prin preajma bisericii, o
ia pe aleea cu tei alienați,
ireali,
retrăieşte voluptatea

uimirii
şi nu înțelege de ce
totul, inclusiv bătrânețea, întârzie
mai puțin decât moartea.

18

Bătrânul nu ştie să
se descurce în labirintul
vieții acesteia,
nu linguşeşte, nu dă deoparte, nu
cere, nu s-a îmbogățit,
îi ajung o bucată de
pâine şi-o cană cu ceai,
slava deşartă îl oboseşte,
ar vrea
să plece de-aici, să
locuiască departe, lângă
nişte ființe iubite,
el e discret, retras, n-ar
stânjeni pe nimeni,
ar citi, ar scrie, ar sta
pe o bancă la țărmul
marelui râu,
ar sta acolo, în preajma apelor
marelui râu,
aşteptând ca însuşi soarele, ca
însuşi aerul, ca flacăra vremii,
ca flacăra sângelui
să-l devore încet, să-l incinereze
treptat, să-l
preschimbe în cea mai pură substanță –
în etern volatila
cenuşă.

19

Bătrânul a
iubit marea şi apoi
a uitat-o;
a iubit muntele şi apoi
l-a uitat;
a iubit, cândva, nebuneşte,

râul copilăriei sale, a
iubit pădurile, dealul,
Poiana,
a iubit Pârâul, zăvoiul,
merii sălbatici, care foşneau,
metalic, argintiu, în amiaza de
vară,
a iubit drumul, da,
drumul pustiu, vag-şerpuitor,
ce semnifica orice, dar,
în primul rând, semnifica
viaţa şi moartea,
pe toate le-a iubit şi
le-a uitat, fără nici un dram de
regret,
încât acum singurele fantasme de
care mai vrea să-şi aducă
aminte – rareori, e drept, rareori –
sunt însăşi uitarea – şi
voluptatea neagră
ce-o însoţeşte.

20

Bătrânul abia dacă gustă
din ce i se pune dinainte, pe
masă,
lui nu-i e foame
niciodată,
lui nu-i e niciodată sete,
mănâncă, bea un
pahar cu apă,
se ridică şi porneşte spre
uşă,
a şi uitat în ce a constat
meniul,
a şi uitat că a trecut ora
prânzului, nu
se gândeşte că se apropie, inexorabil,
ora cinei, că apoi va fi
micul dejun,
trupul lui se află, tot timpul,
sub zodia metabolismului bazal,
trupul lui e himeric, a

fost exilat, expulzat, renegat
de eul profund,
trupul lui umblă, doarme,
se hrăneşte şi suferă,
de unul singur,
e-o fiinţă străină, ca
de pe-o altă planetă,
o fiinţă faţă de care
bătrânul încearcă un simţământ
puternic, tot mai puternic,
de suspiciune, de antipatie, de
silă.

21

Bătrânul a
dormit după-amiază, vreun ceas,
era obosit, străbătuse oraşul pe diagonală,
termometrele stradale, plasate din
loc în loc, arătau 22 grade Celsius,
când a sosit acasă, răcoarea
şi liniştea apartamentului i-au
dat un simţământ copleşitor de
intimitate şi certitudine,
s-a întins pe pat, somnul
a venit către el din toate direcţiile,
l-a cuprins, l-a învins, l-a
supus, l-a transferat într-o
lume infinit mai bună,
fără cauze, fără efecte, fără
succesiuni, fără concomitenţe,
într-o lume plasată la
distanţă egală între
viaţă şi moarte,
într-o lume
la capătul căreia îl
aştepta
personajul cel mai ambiguu, cel mai ermetic,
cel mai detestat dintre toate:
el însuşi.

22

Râul
îşi numără podurile, îşi
numără stelele,
îşi leagănă, între valurile verzui,
luna şi soarele,
trimite
spre parcul de-alături
o adiere cu aromă de mâl, de
mlaştină, de apă coclită,
bătrânul culege câțiva cârlegei,
măsoară cu privirile turla catedralei,
mozaicul acesteia a înflorit miraculos,
sub soarele de primăvară,
cândva
Poiana era un pat de cârlegei, un
pat acoperit cu o cergă de
diafane miresme,
un snop de caprine izbucnea,
de fiecare dată, în aprilie, sub
nucul tenebros de la colțul grădinii,
bătrânul se-ntreabă, uimit,
unde sunt toate acestea,
de ce – şi dacă – au fost, cu
adevărat, toate
acestea,
se-ntreabă, cu o uşoară
lehamite,
cât va mai trebui să umble
printre cârlegei, printre copaci,
printre râuri,
spre-a-şi găsi, în sfârşit,
răsuflând uşurat,
încăperea lui, numai a lui,
încăperea lui de
eter
şi cenuşă.

23

În gropile de pe
trotuar
s-a adunat, cu vremea, un
fel de esență a mizeriei,
pe care o studiază atent

câinii vagabonzi, cerşetorii,
gardurile strâmbe,
ba chiar şi cetăţenii
onorabili, săraci lipiţi, sau
îmbogăţiţi suspect de rapid,
o cercetează tinerii tembeli,
studenţi la universitatea fantomatică,
neatestată, cu nume original: Paranoia SRL,
o studiază, sprijiniţi în baston,
pensionarii ce revin de la CEC,
fără pensie, cu atât mai preocupaţi, aşadar, de
substanţa aceea, pitită în
tenebrele gropilor.
Numai bătrânul trece pe-alături, nepăsător,
peisajul selenar al oraşului
nu-i face nici o impresie,
după cum nu-i face nici o
impresie eminentul ratopitec,
ce seamănă leit cu
un ursar de pe vremuri,
pe care bătrânul, copil fiind, îl
discriminase,
aruncându-i în căciulă
o pară şi-o bucată caldă,
aurie, selenară, de mămăligă.

24

Bătrânul e absolut convins
că oamenii întregi la
minte
nu beau, nu înjură, nu se
bat cu ciomegele, nu
fac răzmeriţe,
oamenii întregi la minte
se întâlnesc, frecvent, cu
oameni întregi la minte
şi construiesc, reconstruiesc
întreguri umane întregi
la minte,
dar toate acestea sunt
pure elaborări abstracte,
închipuiri, utopii,
în voia cărora bătrânul se

lasă uneori,
în timp ce contemplă,
jur-împrejur,
sub cortul itinerant prin
spațiu, prin timp,
piramida prostiei,
saltul mortal, monstruos, al
demenței.

25

Bătrânul începe să
se familiarizeze cu obscura-i
uimire – instantaneu apărută – ,
împarte numai cu sine însuşi
aventura de neînțeles a
existenței,
tot acest nonsens ridicol şi
cinic,
pe care nici nu e cu putință să-l
comunici cuiva,
după cum nici celălalt nu ți-l
poate împărtăşi ție,
bătrânul îşi duce zilele, nopțile,
pe umeri, fluierând, prin
pădurea simbolică,
prin câmpia simbolică,
prin pustia simbolică,
îşi cară zilele, nopțile,
speră
că soarele – uriaş crematoriu – va
nimici
mumifiatul său trup,
va volatiliza, în sfârşit,
sinistrul torționar numit
conştiință.

26

Pe pod,
printre pietonii grăbiți,
aiuriți,
un câine s-a retras

să moară,
de fapt, moartea l-a
prins acolo, din urmă,
l-a culcat pe asfalt şi
i-a stors din nări
un ultim pârâiaş oribil
de sânge.
E un câine ancestral, o
relicvă,
a venit din magnificul parc
cu trandafiri – mândria oraşului – ,
aşa cum se poate deduce din
traseul picăturilor de
sânge,
treci pe-alături, mila şi
groaza şi greaţa
rămân singure – singure,
pe podul de beton armat, inutil,
în această lume, inutilă şi ea,
unde, dacă priveşti atent, nu
e nimeni,
în afară de vulturul negru al
morţii.

27

Gripa bântuie târgul,
târgul e un incubator de
viruşi,
soarele-i coace lin, îi protejează, le
dă drept hrană
viitoare cadavre,
câinii moţăie prin parcuri,
sfâşiind, la răstimpuri,
un adult, un
copil,
bătrânul a prevăzut
bestializarea aceasta,
a tot vorbit despre cuplul
om – câine,
câinii încep să semene cu
oamenii,
sunt chiar mai cruzi decât
ei, mai energici, mai lideri,

bătrânul a văzut, de curând,
- în vis? în închipuire? în cea mai suprarealistă
supra-realitate? – ,
a văzut, deci, un
grup de foarte elogiați noo – piteci,
mamă, tată, fiu, toți trei de
acelaşi sex,
făcând adânci plecăciuni şi
spunând unei javre, unei potăi,
unei cotarle:
„să ne trăieşti, măria ta”,
câinii au preluat inițiativa,
curând îi vom vedea
în birouri,
lătrând condescendent,
chiar zâmbind,
semnând hârtii, trimițând la
munci, la războaie,
interpretând trecutul, fasonând prezentul,
decizând viitorul,
umplându-ne
de bale destinul.

28

Luna
i-a trimis bătrânului un
mesaj încifrat,
pe care el îl decodează
extrem de uşor,
construind un triunghi imaginar
între astru, umbra astrului în
fereastra de-alături şi
propriul suflet.
De fapt, soluția e în acest din
urmă punct,
în suflet adică,
fiindcă acolo se află o bulboană
străveche,
un străvechi chip al
lunii,
o privire străveche – a bătrânului,
a tatălui său, a bunicului său – ,
toate concentrate, ca-ntr-un cristal de

diamant,
într-un timp mineralizat,
într-un spațiu verde,
proaspăt, răcoros, infantil,
acoperit de cenuşă.

29

Plouă.
Cerul presară cenuşă
lichidă peste posomoreala
bătrânului,
încă din zori, ziua şi-a
deschis maxilarele, ca un
crematoriu în
aşteptare,
plouă,
în solul uscat, firele de apă
caută tuburile
sparte ale scheletelor,
undeva, adânc, foarte adânc,
zac milioane de schelete din
vremea potopului,
terra e, în fond, o vastă
încrengătură de schelete,
palmele lor descărnate împing
- aşa, de dragul nostru –
ceva iarbă, afară, la soare, în ploaie,
nişte zambile, nişte castani
înfloriți,
spre-a ne face şi
mai sinistră aşteptarea, şi
mai de neînțeles amânarea.

30

Dimineața
îşi ridică alene
pânzele alburii înspre
cer,
pământul se arată privirii,
soarele, ascuns după nori,
trimite o lumină lâncedă, cu

iz de leşie,
bătrânul abandonează cenuşile somnului,
le părăseşte fără bucurie, fără regrete,
doar cu o nesfârşită oboseală, cu
o dezolare ce aminteşte de
greață,
nu e o greață fizică, e
dezgustul pe care sufletul însuşi
îl resimte,
un dezgust integral, definitiv,
aproape letal,
un dezgust ce nu-ți permite
nici să trăieşti, nici să mori,
ci doar să tânjeşti,
să-ți contempli părăginirea, degradarea,
delirul,
să te contempli, rezemat de
balustrada vidului,
respirând aerul vidului,
privind în ochii vidului, ce
sfredelesc, imperioşi, nemiloşi,
oglinzile vide
ale dimineții
defuncte.

31

Pare de necrezut, dar
bătrânul a fost tânăr
cândva,
pare de necrezut, dar va
fi din nou tânăr,
va fi flacără tânără,
lumină tânără, izvorâtă din
flacără,
fum tânăr, plutind peste
apele râului,
va fi lacrimă tânără, în
pleoapele celui ce priveşte
flacăra, fumul,
va fi cenuşă tânără,
presărată în apele străvechi, în
apele verzi şi bătrâne,
care curg spre zări bătrâne,

eterne,
va fi suflet tânăr, eliberat
de zgura memoriei carnale,
trupeşti,
va licări printre turle,
urcând
treptele veşnic tinere, ale
eternității
veşnic eterne.

32

Bătrânul nu se
întreabă de ce a
mai prins şi dimineața
aceasta,
îi e atât de străină, încât
o poate considera inexistentă,
cu puțin efort – în fond, fără
nici un fel de efort, doar cu acea
recentă uimire –
se poate considera inexistent şi
pe sine,
nici n-a trebuit să se
alunge din propria-i ființă,
a plecat singur, spontan,
extras de o forță necunoscută,
acum, nemaifiind, el
străbate mari împărății
părăsite,
calcă, neauzit, pe străzi
părăsite,
trece pe lângă edificii de-azur
părăsite,
se zăreşte chiar şi pe sine,
într-o Poiană părăsită,
în preajma unui Râu părăsit,
în proximitatea fostelor, importantelor
irealități
ale unei vieți
părăsite.

33

Bătrânului
i s-a făcut atât de lehamite
de ziua
ploioasă, de
înfățișarea oraşului,
de piața duhnitoare,
de semenii murdari, săraci,
zbârliți, disperați,
i s-a făcut atât de
lehamite de sine însuşi, de
propria-i viață,
încât, întors acasă,
şi-a şters, cu
un gest decis, decisiv,
şi-a şters, de pe
pânza goală a zilei,
statura, umbra
şi urmele –
atât înapoi, cât şi
înainte.

34

Bătrânul a fost
bolnav, a înțeles, încă o
dată,
ce nenorocire, ce pedeapsă e
să ai trup,
mare greşeală trebui să
fi făcut protopărinții,
de vreme ce li s-a dat şi
urmaşilor să poarte atâta suferință,
bătrânul îşi detestă trupul
subțire, ascetic,
bătrânul îşi caută, de ani şi
ani, sufletul,
îl simte, îl ştie, undeva, pe
aproape, în tenebrele sinelui,
îl caută, i se pare uneori că-i
pe cale să-l întâlnească,
dar recade în cadrele trupului,
ca-ntr-o armură,
rece, dureroasă, străină,

bătrânul nădăjduieşte şi
suferă,
dă deoparte un fel de
perdele, un amestec de muşchi,
de nervi şi de sânge,
se cutremură de greață, ar
vrea
o clipă, măcar o clipă, să
iasă din acest fatal echivoc, din
acest paradox, din acest supliciu:
cu sufletul se află pretutindeni
şi-oricând,
cu trupul nu-i nicicând şi
niciunde.

35

Soarele – cu lumina lui,
răspândită, inegal, deasupra
oraşului –
i se pare bătrânului că are o
alură de sfinx.
N-ar putea explica sursa şi
geneza acestei analogii,
nici nu se străduieşte să le explice,
trăieşte, pur şi simplu, imensa
oboseală a enigmei,
imensa povară a razelor
întrețesute,
imensa teroare
a soarelui ermetic, straniu, greu,
apăsător, inexistent,
ar vrea, timid, să
se smulgă din sine,
să fie liber, uşor,
să privească din văzduh panorama
primăverii înflorite,
intens şi vast înflorite,
apoi,
să se întoarcă în tărâmul secret,
la florile lui de
cenuşă.

36

Ziua înclină spre
seară,
primăvara e plină de
păduchii stropilor de ploaie
îmbibați cu soare,
bătrânul stă în
fotoliul său de scrum,
nu face nimic
în afara enormului, supraomenescului
efort de-a trăi,
dintr-o altă lume, probabil,
i s-a plantat în sânge
răsadul ordinii, simetriei şi
asimetriei,
alişverişul, melanjul, metisajul
burgului îi fac rău,
îi vede iar, gudurându-se,
pe cei trei noo-piteci
monosexuați, autoproclamați,
îi vede, ba chiar îi aude
scheunând, şoptind, rând pe rând,
la urechea
cotarlei
lor adorate, a cotarlei lor
adulate: „ai binevoit să simți,
nu-i aşa?
tocmai
te-am sărutat sub coadă, măria ta”…
Concomitent, iată,
şi ratopitecul, cu înfățişare de
ursar,
a pornit la plimbare,
bătrânul îi contemplă burta, guşa,
barba, ceafa,
zăreşte
lanțul şi ursul,
ratopitecul
se desenează suprarealist pe
pânza-nserării, păduchii de apă-nsorită i se
preling din nas, din
urechi,
îi mişună-n plete, în
barbă

şi – când vorbeşte poporului
suveran de pe străzi –
îi puiază – miriade – din
gură.

37

Bătrânul pregustă
plictisul fără seamăn al
morții,
festinul acesta funebru a
început de mult,
din copilărie aproape,
bătrânul a trăi frenetic,
a iubit, a petrecut, a muncit,
dar, nici un moment, n-a
părăsit masa de ceață şi fum
a lui Thanatos,
prin umbrele ei îşi privea
convivii,
în negura ei îşi devora
plictisul, greața, lehamitea,
la acest ospăț se află
şi-acum,
când primăvara nu-i altceva decât o
invazie subterană de
viermi
şi-o explozie celestă
de cenuşă.

38

Flăcările i-au vorbit
întotdeauna bătrânului,
tot aşa cum i-a vorbit, misterios,
şi vântul,
astfel se vede el, acolo, pe
ultima treaptă,
un fuior de foc,
împletit cu
un fuior de vânt,
vântul ar avea,
în viziunea bătrânului,

menirea să ia duhul cu
sine,
el, vântul, a fost şi a rămas
un fel de alter-ego fantomatic,
un vaier al eului,
adresat eului,
pe când flacăra destramă şi
sfârtecă trupul,
cu o dragoste vehementă,
totală,
a ucide înseamnă a
poseda fără limite,
flacăra, deci, absoarbe, în
trupul său fluid,
trupul rigid al bătrânului,
îl desface, îl pierde printre
nenumăratele-i degete,
îi şopteşte:
te iubesc, te-am
iubit toată viața, voi
muri gândindu-mă la
tine.

39

Bătrânul ar
vrea să se trezească din
coşmarul acesta interminabil,
să afle, odată, ce-o să
se-ntâmple când el se
va despărți de tot şi de
toate, chiar şi
de sine însuşi,
când cenuşa va pluti, învălmăşită, spre
poduri,
va da ocol pilonilor, se
va risipi, înaintând, pe apele verzi,
către zările curate şi putrede,
ar vrea să ştie dacă va fi cu
putință să anuleze, cumva, suferința
celui ce a presărat cenuşa în apă,
să-i spună
că nu există cenuşă, că
nu există râu, poduri şi

zare, că
tot ce pare a fi e numai şi
numai coşmarul,
că, mai cu seamă, fatalitatea coşmarului nu
e totuna cu
eternitatea coşmarului.

40

Bătrânul a plecat,
fără să-şi ia
rămas bun de la sine însuşi,
nu neapărat fiindcă s-ar
detesta,
nu neapărat fiindcă ar fi
uitat,
ci din pricina unei nevindecabile
înstrăinări,
a blocării oricărei posibilități de
comunicare,
din pricina rupturii inițiale
dintre carne şi duh,
pe care vremea a săpat-o
într-atât de profund,
încât zadarnic ar striga bătrânul,
zadarnic ar gesticula, ar întinde
brațul,
zadarnic ar face semne,
celălalt nici nu-l zăreşte măcar,
după cum nici el nu-l zăreşte,
sunt două umbre rătăcite, în
negura grea, lipicioasă,
două umbre care
nici nu ştiu sigur dacă s-au
despărțit cu adevărat
sau dacă, nu cumva,
dorind a fugi de sine,
s-au întors înspre
sine.

41

Bătrânul a fost invitat
de un prieten – bătrân şi
acesta – la o
petrecere, dar
n-a vrut să se ducă,
preferă să rămână acasă,
să-i țină companie insului care
este
- celuilalt ins care este – ,
în ciuda faptului că îl
detestă,
acesta n-a fost, nu este un
companion prea incomod,
l-a însoțit pe bătrân pretutindeni, l-a
dus în diverse locuri, l-a
readus acasă,
l-a ajutat să cunoască
semeni, peisaje, să traverseze
spațiu şi timp,
merită, poate, un dram de
atenție, un gest
de prietenie, un
strop de căldură,
cu atât mai mult cu cât,
simte bătrânul,
se vor despărți, în
curând,
spre a nu se mai
despărți
niciodată.

42

Forța ce-l mai ține pe
bătrân între
barierele acestei vieți fără
sens
nu este plăcerea, nu este gloria,
nu este celebra „joie de vivre”,
nu-i nepăsarea,
deprinderea,

ci numai şi numai
nădejdea plecării.
De fapt, se-ntreabă adesea
dacă nu cumva a şi
plecat, dar n-a
sosit încă,
dacă nu cumva,
abia o dată ajuns în locul
acela,
îşi va începe,
instantaneu,
adevărata plecare.

43

Bătrânul cunoaşte exact
momentul
când el a încetat să
existe,
poate că menirea lui tocmai
aceasta este,
să evoce, cu anume claritate,
răgazul, etapa
dintre moarte şi moarte,
dă consemneze ce se întâmplă în
această curgere, paralelă cu
marea curgere,
bătrânul e neînchipuit de viu,
el vede altfel, aude altfel, înțelege
altfel,
un arc, un resort, o barieră
s-au rupt, undeva, în
adâncurile ființei sale,
s-au rupt şi l-au eliberat,
de-acum
scrie monografia pasajului,
monografia pre-existenței,
despre care nimeni nu ştie
nimic,
dar care ştie totul despre
nimicnicia nimicului.

44

Bătrânul este
un om, încă viu, de
cenuşă,
semenii sesizează totuşi
statutul său ontologic aparte,
nu toți, e adevărat, unii
însă
îl privesc pe stradă cu un
fel de bucurie a regăsirii,
alții cu sfială, cu înstrăinare,
coteii cotarlei cu suspiciune şi
îngrijorare,
numai el nu ştie despre
sine nimic,
e uimit că există,
i se pare uneori că jocul acesta
a durat îndeajuns,
că monotonia, repetiția
au bătătorit orice bucurie, orice
nouă cărare,
în urmă, veşnicia e tristă şi
aridă,
aidoma unei câmpii arse de
secetă,
înainte-i doar duhul…
Şi gustul iute al
flăcării, şi
gustul cenuşii.

45

Bătrânul e atât de
singur, încât
a umplut, cu firava lui
substanță, spațiul şi
timpul,
bătrânul e atât de
singur, încât
nu-şi mai află loc în
spațiu şi timp, s-a ghemuit în
vechiul lui faeton de
cenuşă,

cu vizitiu de
cenuşă,
cu doi cai de
cenuşă,
stă rezemat pe tapiseria
de scrum şi cenuşă,
străbate un peisaj
neînchipuit de pustiu,
neînchipuit de frumos,
operă a incinerării universale,
străbate un peisaj peste care
noaptea coboară definitiv,
o singură flăcăruie, un rest
al incendiului cosmic, îi
luminează,
de foarte departe,
drumul alb,
de cenuşă.

46

În aerul proaspăt
al dimineții
se aud porumbei,
ploaia s-a oprit, soarele
amestecă norii cu
argint şi azur,
ar putea fi frumos, dacă
acest lucru ar mai fi
cu putință,
dar, după o anumită
bornă,
farmecul, fermecătorul nu
mai au acces,
poate doar sublimul, pe
care bătrânul îl bănuieşte
undeva, dincolo de rama
tabloului, dincolo de
culori şi de pânză,
dincolo de somn şi
de veghe,
dincolo de amnezia totală
cu care începe
viața.

47

Trăieşti, îşi zice bătrânul,
doar atât
cât îți aminteşti ceea ce
a fost,
ceea ce ai fost
înainte de a trăi,
trăieşti doar atât
cât intuieşti ce vei fi
după,
în rest e o chinuitoare, o
interminabilă anamneză,
un joc trist şi înduioşător,
în timpul căruia, uneori,
în străfulgerări scurte,
răsar, pe sumbrul ecran
lăuntric,
fragmente din existența ta
uitată, din
lumea uitată, din
ființa ta, ce nu te-a
uitat,
din ființa ta – din ființarea
ta –
pe care-ai
uitat-o.

48

Adie a frunză crudă,
a flori de nuc, de
mesteacăn,
norii înşişi revarsă un
şuvoi de mireasmă
suavă,
soarele,
cu obrazul mânjit de
cenuşă şi lacrimi,
polizează acoperişurile, străzile,
râul,
pune în calea bătrânului,

pe cărare, în iarbă,
mici harpe, melodii
esențiale, îl îndeamnă să treacă,
să uite,
să-şi mute privirea
din privirile
morții.

49

Bătrânul a
ieşit pe balcon,
în dimineața de aprilie,
brize umede, răcoroase,
îi răsfață cenuşa din plete,
oraşul vuieşte, vecinii
îşi arată chipurile boțite la
ferestre,
bătrânul nu ştioe exact ce
va face cu ziua de azi,
deşi o seamă de repere există,
nu ştie ce loc să-i găsească
în vidul teribil ce
urcă spre el din
marginea zărilor,
se vede pe sine,
singur, uscat, învelit în
neant,
pe balconul inutil, iluzoriu,
se vede, dinspre vid,
dinspre sine,
în postbiografia lui
prelungită.

50

Bătrânul se
miră
cum de mai poate-ndura
acest spectacol
grotesc,
la care asistă, în care-i
cuprins de atâta vreme,

ce forță obscură îl împinge
mereu înainte, îl face
s-accepte absența
oricărei noime, murdăria
endemică, disperarea, minciuna,
perfidia, impostura
uzurpatorilor de-nțelepciune,
sărăcia sordidă, amatorismul,
mitocănia,
să fie mai slab
decât propria-i slăbiciune,
de ce voința de-a fi nu
se ofileşte, nobil şi trist, în
amurgul aristocratic, lăuntric,
de ce nu se-apleacă spre
sine,
de ce, lăstărind cu alt trup,
nu-l ia pe bătrân şi
nu-l duce
în lumea
celor ce sunt,
a celor ce nu pot, cu
nici un chip,
învăța să
existe.

51

O caniculă timpurie
incendiază amintirile bătrânului,
îl poartă prin burgul de
altădată,
prin pasajul subteran din
fața Operei, pe
străduța din vecinătatea
parcului, unde
cumpăra o ceaşcă de cafea,
sorbea lent cafeaua, fuma o țigară,
îi plăcea canicula, întotdeauna
l-a fascinat,
a vorbit uneori despre viața şi
agonia caniculei,
focul l-a fascinat întotdeauna,
după cum apa i-a inoculat în

vene o lentoare thanatică,
verde,
iese acum pe terasa cuprinsă
de flăcări,
simte cum arde,
e clătinat de o ciudată beție a
morții
participative, nonsolitare,
se avântă-n vâltoarea de aer
încins, în văpaia pancosmică,
apoi coboară,
lin, tot mai
lin,
spre a reînvia,
în urna lui
de cenuşă.

52

Fiicele bătrânului nu
l-au uitat, deşi, de fapt,
nu-l mai țin minte.
El nu le-nvinovățeşte, el nu
învinovățeşte niciodată pe
nimeni (poate tocmai de-aceea
nu-l mai țin minte),
el contemplă liniştit marele
râu al timpului (seamănă cu
Die Isar, îşi zice),
aşteaptă clipa când îşi
va îmbrățişa mesagerul de
flăcări,
când va intra şi se va
face nevăzut în familia
focului,
când fiicele focului,
nepoții focului vor
deveni
propria sa
familie.

53

Ratopitecul – ursar, sub
ochii bătrânului,
mătură oraşul,
îl mătură cu
minunata-i barbă,
e mult mai comod şi mai
rapid aşa,
ratopitecul – ursar trece, în
aplauzele mulțimii, pe
strada principală,
se aseamănă
utilajelor de salubrizare, uzate moral,
primite cadou din Occident,
are, aidoma acestora, o
viteză redusă, o mare turație,
o eficiență uimitoare,
barba doar, din păcate,
mai păstrează un dram din
aerul patriarhal, romantic,
desuet,
al măturoiului
nostru balcanic.
Între timp,
la limita dinspre neant a
perspectivei,
s-a putut vedea clar (ce spectacol!)
cum cei trei
noo-piteci de elită,
cu înfățişarea lor
acut-bestială, fanariot-anacronică,
indiscutabil-dementă,
s-a putut vedea clar cum
dispar,
aproape cu totul,
împinşi de caniculă,
împinşi de orgoliu,
sub coada-umbrar
a marelui câine.

54

Prietenii bătrânului – puțini la
număr – îl întâmpină cu
mirare, se-ntreabă

de ce seamănă el tot mai
mult cu
năluca unui călător în pustie,
bătrânul le înțelege
neliniştea,
tace,
înaintează-n pustia
toridă,
înaintează spre gura de
flăcări a soarelui,
pune vârful sandalei pe
prag,
experimentează, cu nemărginite
delicii,
crucificarea, căderea în
sorbul
vâlvătăii
finale.

55

Bătrânule
prea obosit,
până şi moartea
i se pare un efort de
nesuportat,
va fi greu, foarte greu, îşi
zice,
chiar de s-ar întâmpla
tot atât de lin
precum retragerea umbrei
când scade lumina,
va fi greu, foarte greu, îşi
zice, dacă
nu Se va îndura Cel Veşnic şi
nu va întrerupe, cât ai clipi,
chinul duhului împotmolit în
carne,
chinul duhului ce se zbate,
gemând,
plin de limfă, de
sânge, de
remuşcările şi
ororile unui exil,

ale cărui motive poate că
i s-au spus,
dar el nu le cunoaşte.

56

Bătrânul se
încăpățânează să rămână
fidel
mizantropiei sale
generoase,
bătrânul e atât de
bun, încât, cum s-ar putea
afirma, cum
s-a şi afirmat,
e de-a dreptul crud,
bătrânul
îi iubeşte pe ceilalți, şi
se urăşte pe sine,
îşi urăşte prezența în
promiscuitatea oraşului,
în amalgamul de beţivi,
câini, cerşetori
şi investitori strategici,
îşi urăşte absența dintr-un
alt secol, dintr-o
altă lume,
îşi urăşte ziua de ieri,
fiindcă s-a înjosit s-o trăiască,
îşi urăşte
ziua de mâine,
fiindcă s-ar putea înjosi
părăsind-o.

57

Întrezăresc o singură
sărbătoare existențială, îşi
spune bătrânul,
ieşind din coşmarul
nocturn şi
călcând, ezitant, taciturn, în
coşmarul zilei ce tocmai

începe,
o singură sărbătoare, una
doar, plasată
la capătul acestui periplu,
mai zimțat decât orice tortură,
o singură sărbătoare, un
cântec ce leagă trup,
suflet şi cosmos, un
imn adresat solidarității astrale,
eliberării durerii, luminii,
o sărbătoare ce începe cu
tine şi se-ncheie cu
tine,
ființă tragică, nenorocită ce eşti,
o sărbătoare în urma căreia,
însă,
tot dual rămâi:
în văzduh – flacără,
jos, pe pământ – cenuşă.

58

În eternitatea bisericii,
brusc,
bătrânului i s-a
deschis dinainte teroarea
abisului,
iată ce-ar putea să
însemne dacă te-aş părăsi,
iată ce-ar însemna să rămâi
fără Mine,
iată această fântână de vid,
rece, umedă, mucedă,
iată golul, iată cutremurul,
iată-te,
singur, strigându-Mă, sprijinit pe
banca de lemn,
înfiorat până-n măduvă, deasupra negurii ultime, deasupra negurii primordiale.

59

Îmbătrânesc,
îşi zice bătrânul,
în dimineața de mai,
sub aceeaşi cupolă de-azur
încremenită deasupra
lumii noastre agonice.
Nu: Am îmbătrânit. Iată cuvântul.
El, bătrânul, prevăzuse
totul, cu excepția uimirii acesteia:
proaspătă, abisală, de
nimic anunțată.
Copii sunt mari, nepoții au
Crescut,
Cumpăna se înclină încet
spre cenuşă.
Bătrânul simte aroma
fierbinte a
jarului,
îi vede ochiul roşu, de
vasilisc, îi vede
solzii de scrum,
simte boarea unei noi
înțelegeri,
presimte
vâltoarea, zborul,
extazul – încă incert – al
acelei
„cognitio Dei
experimentalis”.

60

Din nou răsare soarele-n zadar.
Şi, ca şi ieri, zadarnic va apune.
Zadarnici sori, zadarnicele lune
Măsoară-un timp zadarnic, iar şi iar.
Zadarnic ieşi în prag. Zadarnic pleci.
Şi-apoi te-ntorci. Şi iar le faci cu schimbul.
Străbaţi în van zadarnice poteci,
Căci spaţiu-i mai zadarnic decât timpul.
Şi tu eşti mai zadarnic decât tot.
Şi totu-i mai zadarnic decât tine.
Strivite de mesajul cosmo-glot,
Cuvintele, sărmanele, nu pot
S-absoarbă taina tainicului cod –
Şi vin la uşa Tainei să se-ncline.

MOARTEA TATĂLUI – O cântare a treptelor - (2005)

And call no man your father
on earth, for you have one
Father, who is in heaven.

(Matthew 23, 9)

Treapta întâi

1

În dimineața de mai,
paradisiacă, mirifică,
umbra funebră a
tatălui,
adusă de clopot, adusă de
Duhul,
ambiguitățile lumii
amplifică.
Mama, dormitând într-o
lacrimă,
vorbeşte, în mute cuvinte,
vorbeşte, în
duh, despre tatăl.
Fiul, subțire,
firav ca un păstrăv,
înoată
în bulboanele lacrimii. Iată-l.
Din clipă în clipă, un
harpon, ca o rază, în
dimineața mirifică,
va încerca să-l sfâşie.
Locul şarpelui e chiar
în Eden, locul
infernului e-n paradis,
precum bine se ştie.

2

Ne pregătim să
plecăm
înspre fosta-ne
casă.
Se ridică nori
cenuşii, la
apus,
asemenea ţărânii
care acoperă
urmele tatălui.
Vechiul dor, vechea
nostalgie, vechiul tremur
lăuntric
s-au stins.
A rămas un recul
de cenuşă.
Şi totuşi, de vreme ce
plecăm într-acolo,
înseamnă
că absenţa înspăimântătoare
a tatălui
încă aşteaptă.

3

Tatăl locuieşte, acum,
în două locuri
deodată:
în lumea de-aici
şi, deopotrivă,
în lumea celor mutați
la Cel Veşnic.
Dar şi-n lumea
de-aici
el se află, deopotrivă,
în două areale
distincte:
în locaşul său
de pământ
şi-n spațiul infinit,
neguros,
dintre subconştient şi
conştiință.

4

Tatăl
desenează, în vis,
circumferința
neantului.
Ştie prea bine
că-i o himeră, că
e o tragică
glumă, o
farsă
pentru ființa
grea, ca o lespede,
a celui ce doarme.
Zâmbeşte.
Pare a regreta. A grăi.
Dar vorbele sale
n-au glas
şi amintirile
glasului său
n-au cuvinte.

5

Fiind dincolo
de simțuri,
tatăl nu poate
fi recuperat prin
senzații,
percepții.
Fiind dincolo de
orice înțelegere,
tatăl
nu poate fi
descifrat, priceput.
Fiind, de fapt, dincolo
de întreaga noastră
ființă empirică,
dincolo, deci, de afecte,
închipuire, cuvinte,
el nu poate fi nici
iubit, nici urât,
nici rostit.
Şi, totuşi, conştiința
înregistrează evidența
tuturor acestor
negații.
Ceea ce-nseamnă
că aceste negații
- şi oricare altele –
sunt cel mai sigur
argument
că tatăl
există.

6

Florile au ieşit din
pământ,
pâraiele au
ieşit din pământ,
din pământ
urcă, se-nvolbură
ceața firavă
a zorilor.
Brizele au
izvorât,
unduind,
dintre brazde.
Întreg peisajul
are-un gust
umed,
de lut, de
țărână.
Şi între toate – zefirul.
La fel de fermecător,
de incert,
precum zâmbetul
tatălui.

7

Tatăl are
acum
înfăţişări diverse,
nenumărate.
Peste tot întâlneşti
chilii ale
solitudinii sale,
telurice,
ale expansiunii
sale eterice.
Încât, uneori,
strivită de-atâta
frustrare,
inima îl generează
brusc,
îl închipuie-ntreg,
ca pe-un arc voltaic lichid,
devastat,
între suflet şi
gene.

Treapta a doua

1

Moartea,
oricând şi oriunde-ar
veni,
aduce-o schimbare
de nevindecat
în întreg universul.
Ca şi când roata dințată
a unui ceasornic
ar mai face un pas.
Roata dințată
a unui ceasornic
ireversibil.
Aşa şi acum.
Barierele morții trec
de-a lungul odăii.
De-o parte – tatăl,
cu ochii săi îngrozitor de închişi.
De cealaltă – casa, încăperea şi
tatăl,
cu ochii săi râzători şi
albaştri.

2

Lacrima
e singura
punte
spre moarte.
Nici limacşii, nici
viermii
nu pot ajunge la
tatăl,
în ciuda insistenței
lor reci, infernale.
Lacrima, da.
Instantanee, pură,
traversată de
soare,
cristalină,
fierbinte ca
sângele,
brusc înflorită,
înconjurată de
privighetori, de
lăstuni şi
de grauri.

3

Casa veghează,
aidoma unui
craniu,
în noaptea-nstelată.
Viermi de lumină
intră şi ies
prin orbitele-i
negre.
Sub tavanele ei,
acolo unde
licăririle se izbesc
şi se sting,
întunericul e
mai greu, mai
adânc
decât întunericul.

4

Paralelipipedul mormântului,
evoluând către cub,
absoarbe, noapte de noapte,
sfera abstractă
a lunii.
E-o cvadratură
perfectă,
desenată, clar, indubitabil,
măreţ,
pe cerul nocturn,
desenată,
doar din compas şi
din riglă,
de asimetria
astrală, telurică,
multiplu axială
a morţii.

5

Tatăl simte,
desigur,
în zori,
pe obrazul său
ireal,
paşii fiului.
Două lumi,
două dimensiuni
se-ntretaie
în acea clipă,
în acel loc:
deasupra, o lume – o criptă
de-azur -,
unde lumina-i totuna
cu întunericul;
dedesubt, o criptă – o lume de
lut -,
unde-ntunericul
e însăşi substanța
şi neagra transparență
a luminii.

6

Aidoma
unei sparte
monade,
casa revarsă, către
Poiană,
limfa ei
de-ntuneric.
Unde e
tatăl?
Cea mai sigură
cale către
cunoaştere
e suferința.
Luna îşi sprijină
fruntea
pe lespedea vidă
a casei.
Unde e
Tatăl?

7

Inexistența
in praesentia
- dispariția
din lumea eului,
şi nu din lume –
afectează simțământul,
imaginația,
generează suferință, anxietate,
dă glas retoricii,
dă fiori declamației.
Inexistența
in absentia
afectează ființa.
Rodul ei
sunt
disperarea,
angoasa,
tăcerea.

Treapta a treia

(*Shiggayon*)

1

Plouă nocturn,
plouă cumplit,
peste râu, peste
pădure, peste mărunta
movilă de beznă
a casei.
Ploaia neagră,
apă amestecată cu
negură,
se risipeşte în
iarbă,
îşi trimite
şerpii negri-n
ţărână,
duce veşti
din lumea de-ici,
duce veşti din
văzduh,
către somnul ermetic
al tatălui.

2

Casa-i mormântul
în care se
descompune, încet,
memoria
tatălui.
O aromă subtilă,
de zambilă,
de spânz,
se degajă
din alchimia
aceasta.
Cei vii
îşi îmbibă
somnul, coşmarul,
insomnia şi
visele
cu licorile
ei.
Până când
zorii
îi întâmpină-n
prag,
ca o imensă
lacrimă
însorită.

3

Pe țărm,
fiul caută
lespezi de piatră,
prelungi,
caută, altfel
spus,
petrificat,
chipul tatălui.
Alege pietrele,
atent,
le sortează,
desenează, apoi, ochii, gura,
nasul, sprâncenele,
bărbia şi
fruntea,
dă înfățişării
adâncime, contur,
aşază amintirea-n lumină,
extrage, din
striațiuni, din
ovaluri şi
linii,
secțiunea de aur
a morții.

4

Casa
a murit şi ea
o dată cu tatăl.
Acum îşi supraviețuieşte,
contemplând,
cu ferestrele-i reci,
pline de negură,
peisajele
vieții sale apuse.
Uneori, poate, amintirea
e atât de intensă, încât
tatăl acceptă să vină,
pentru o clipă,
pentru o noapte,
pentru o zi,
acceptă să vină,
să-i spună
de ce şi pentru cine-a
plecat,
de ce şi pentru cine
a părăsit-o.

5

Aici era, pe vremuri,
un nuc,
aici un tei,
iar aici, o fântână.
Aici înflorea liliacul, aici
era via, aici
un piersic şi-un prun,
aici crescuseră
vişini,
o adevărată alee.
Şi aici,
în ziua aceea, în
ora aceea,
în clipa aceea,
aici, pe brazda
aceasta de
iarbă,
în perspectiva Poienii,
a râului,
a eternității,
aici,
între muntele negru
şi umbrele lunii,
aici
era tatăl.

6

E de neînțeles,
e de nesuportat
dispariția
tatălui.
E atât de lipsită de sens,
încât,
spre a fi acceptată,
trebuie negată definitiv
şi total.
Ea are doar rostul
cunoscutei reduceri la
absurd (căci e însăşi
absurdă),
are menirea de-a
reaminti
nu doar celor vii,
ci şi celor morți,
că ei n-ar fi
nimic
fără tatăl.

7

Cum se mai
poate intra
într-o casă
în care tatăl
a refuzat (n-a mai
vrut, n-a mai putut)
să rămână?
A cui este casa
ce nu e a tatălui?
Mai există o casă
din care tatăl
lipseşte?
Se mai poate vieţui
într-o casă
al cărei stăpân nu
e tatăl?
Mai poate fi
alt stăpân,
în afară de
tatăl?
Se poate
concepe
o lume
de la care tatăl
şi-a întors chipul?

Treapta a patra

1

Ard sori minusculi
la
căpătâiul
tatălui.
Râul vuieşte alături,
Poiana vibrează
în mari şi
intense
sonorităţi sclipitoare
de verde.
Ne mişcăm
într-o criptă.
Soarele arde
la căpătâiul
fiului.

2

E o cărare umbrită
de-a lungul
râului.
Din frunziş, cad,
pe alocuri,
stropi umezi de
soare.
Domneşte acolo
aceeaşi lumină
ce-acoperă spațiul
dintre veghe şi somn,
spațiul,
deja amintit,
dintre subconştient şi
conştiință.
Pe-aici trece tatăl,
noapte de noapte,
tot mai departe, mereu
mai departe,
din penumbră-n penumbră.

3

E vorba doar
de
intensitatea
ființei,
a ființării.
Și, invers,
e vorba
doar
de intensitatea
neființei, a
nonființării.
Nu interesează
cine-i acela
ce le resimte.
Cele două
intensități
reunite
sunt arhiființa de
astăzi a
tatălui.

4

Tatăl îngăduie
toate extravaganțele
aducerii-aminte.
Fiindcă toate sunt
desfăşurate
în timp (mai exact: în
trecut).
Nu îngăduie,
însă, nici
cea mai paşnică,
nici cea mai banală
întâlnire în
spațiu.
Fiindcă spațiul
e timpul
prezentului,
iar timpul prezentului
este
timpul prezenței.

5

Treptat,
absența capătă
trup,
un trup eteric,
mult mai prezent
decât prezența,
palpabilă cândva,
a celui absent.
De fapt,
prezența palpabilă
a fost o iluzie,
de vreme ce s-a
degradat şi-a pierit.
Cum ar putea
să existe
ceva, cineva
care trece?
Absența domnea şi
atunci, se ascundea,
ghiduş,
îndărătul prezenței,
aştepta clipa,
de ea hotărâtă,
când se va da în
vileag,
când va deveni
absența
percepută
a tatălui,
spre-a se uni, apoi,
la timpul potrivit,
cu absența
dindărătul propriei
noastre prezențe.

6

Mama
e-un căuş de
durere
şi o nesfârşită
rezonanță
de milă.
Umblă, vorbind cu
tatăl, prin
curtea pustie,
se culcă, seară
de seară, lângă
perna pustie, cu
insomnia
alături,
iese, în zori, în
capătul scării pustii,
coboară,
pleacă, încet, pe
alee,
se-mpiedică
de urmele tatălui,
urme
pe care acum
nu le mai vede.

7

La poartă
nu-i nimeni.
La poartă e
tatăl.
Vine, la
răstimpuri,
să vadă,
să mai revadă
rânduielile casei.
Nimeni nu-l
aude,
nimeni nu-l
zăreşte, nimeni
nu-i simte
prezenţa.
Doar iarba, care
aşterne
verzi covoare
de linişte,
împănate
cu soare,
doar casa, care
deschide, lin,
ca de la sine,
uşa spre trepte.

Treapta a cincia

1

Marea
putere a
tatălui e şi
mai mare acum,
când trupul lui
s-a întors în
țărână.
Acum, eul său
- duhul său -,
eliberat de cumplita
zgură telurică,
s-a limpezit,
a-nviat.
Acum,
ne-ar plăcea
să-l zărim,
uneori,
complet rupt de
noi,
râzător, fericit,
în pridvoarele
focului.

2

Mama
plânge
peste mormântul
singurătății sale,
plânge
peste mormântul
în care zac,
laolaltă,
spaima de propria-i
moarte şi
tatăl.
Mama se urăşte pe
sine că
s-a născut
muritoare.
Mama îl urăşte pe
tatăl
că-i aminteşte,
clipă de clipă,
spaima aceasta.

3

Noaptea îşi trage năvoadele
pline de negură,
năvoadele grele, tot
mai grele,
le trage încet, din
Poiană, de pe apele
râului, dinspre
şoselele tulburi,
le-adună
de pe drumul alburiu de
ţărână,
îşi trage năvoadele şi
le goleşte,
rând pe rând, în
ogradă.
Copacii sunt înecaţi în
noianul de beznă,
bezna a trecut de ferestre,
urcă spre streaşină,
mângâie acoperişul, îl
depăşeşte,
se leagănă în văzduhul
incert,
îşi clatină undele,
ferind casa,
ferind somnul tatălui
de groapa comună a
cerului negru,
de vermina stelară,
de craniul emblematic al
lunii.

4

Să coborâm, iarăşi,
în lumea aceea
înverzită,
rotundă.
Asemănătoare
unui ochi de
bulboană.
Jur-împrejur, prundişuri,
copaci.
Jur-împrejur, suflete
mici, risipite.
Au înflorit pomii,
cât poți cuprinde,
ca-n paradis.
Petalele cad
peste mâinile reci
ale tatălui.

5

Mama e mult
prea puternică
pentru a-i rezista
cineva.
Ea pândeşte,
aşteaptă, dezbină,
torturează, ucide,
ea doreşte supunere
oarbă, totală,
ea urăşte atât de
intens, încât
se urăşte chiar şi
pe sine,
iubirea de sine nu
caută bucurie, ci
durere, disperare şi
moarte,
mama e-o fiinţă
unitară, compactă,
răsucită în jurul şarpelui
care-i locuieşte
în inimă.

6

Fructul cosmic al
zilei de mai
se hrăneşte din sine
şi pentru
sine.
În această osmoză,
în această
dublă expansiune,
soarele adoptă
culorile ierbii,
iarba se-neacă
de-atâta soare.
Le desparte, la
mijloc, un
firmament, o tărie,
ca în vremea
Genezei.
Şi, la fel ca atunci,
peste tot şi niciunde,
fructul poartă un
sâmbure negru,
compact,
neatins,
ce-l ascunde pe tatăl.

7

Nimeni nu
poate şti,
nimeni nu poate
spune
când,
unde şi cum
este tatăl.
Zadarnic încearcă
mama
să-l reconstituie
din rămăşiţele, ştiute de
ea,
ale fiului.
Zadarnic
încearcă fiul
să-l reconstituie,
din închipuirile lui
ancestrale.
Casa doar, mult mai
aproape de cele
concrete,
îl adună, îl
readună din
telurice vreascuri,
şi-l incinerează,
şi-l reincinerează,
tăcut,
în fiece
seară.

Treapta a şasea

1

Fiul petrece un
timp
în peisajul
edenic.
Aici doarme
tatăl.
Descrierea-i
simplă:
la nord, munții
cu tente şi
irizări de albastru;
la vest – lunca şi
râul; la est – pădurea,
acoperită de cețuri în
zori.
În mijloc, iarbă înaltă,
copaci, văzduh
semănat cu păsări şi
flori.
Şi, la sud,
la baza unei coloane de
soare,
mormântul tatălui,
din care izvorăsc
toate acestea.

2

Tatăl
zace de-un
an în țărână.
Acesta-i adevărul
empiric.
Adevărul empiric,
dar nu indubitabil.
Fiindcă noi nu înțelegem
nimic din
tenebrosul sens al
cuvintelor,
nu-nțelegem nimic din
semnificația întâmplărilor,
nu ştim ce înseamnă
sens, întâmplare,
nu ştim ce
înseamnă țărână, a
zăcea, an,
adevăr
şi, mai presus de
toate acestea,
nu ştim dacă
ceea ce numim,
aici, tatăl
nu e cumva
însuşi semnificantul,
ambiguu, adecvat
înțelegerii noastre
începătoşate,
al teribilului
semnificat
numit Tatăl.

3

Mama
se desprinde,
fără să vrea,
fără să ştie,
din umbra tutelară
a tatălui.
Plânge sincer, inerțial,
plânge cosmic,
aşa cum plânge streaşina, aşa
cum plânge
fântâna.
Umblă pe cărare, către
Poiană,
umblă, desfigurată
de soare,
ascultă, noaptea,
în vis,
cuvinte amestecate
cu pământ şi
pietriş,
cuvinte rostite
de gura moartă
a tatălui.

4

Omul religios,
a şoptit eremitul,
nu cunoaşte complexul
matern.
Stăpânul subconştientului
său
este tatăl.
Or, ceea ce se
petrece cu insul
se-ntâmplă,
în mare, cu lumea.
Stăpânul
subconştientului ei,
deci adevăratul stăpân
a tot ce
există,
e Tatăl.

5

Casa
a rămas, decenii întregi,
ancorată în flux,
ancorată în
timp,
nepăsătoare la
felurimile spațiului.
Şi tatăl o dată
cu ea.
Tatăl
avea cer, avea râu şi
verdeață,
avea un întreg
univers
coagulat împrejuru-i.
Încât,
oprind, refuzând
orice pas,
refuza
devastările vremii.
Până când patima
l-a transferat
dintr-o eternitate în
alta...
Cel ce trăieşte intens
drama timpului
nu se poate
mişca,
nicicând şi niciunde,
în spațiu.

6

Ce înseamnă prezența şi
absența
tatălui
arată limpede, oricui,
dezastrul
de astăzi
al casei,
arată limpede
ura vană a
fiului,
dragostea vană
a fiului,
deruta ontologică
a pădurii,
a râului,
lunecarea spre neant
a Poienii,
emergența, în semeni, în
ierburi, în flori, în
copaci,
a unor seve moarte,
haotice,
emergența
diabolicei lumi
multicentrice.

7

În eternitate,
în istorie,
în familie, în
solitudine,
între tenebrele
munților sau în
nisipuri,
oricând şi
oriunde,
moartea tatălui
pune capăt la
toate.
Existența de
dinainte este
existență.
Existența de
după e
inerție.

Treapta a şaptea

1

Dimineața,
în lumea
fără tatăl.
Norii şi-au retras,
spre groapa
orizontului,
lespezile mari de
ciment amestecat cu
țărână.
Mama, o măruntă
movilă de lut
mişcător,
desenează,
în rouă, în aer,
striațiuni asemănătoare
veninului.
Norii s-au dus,
norii vin.
Soarele îşi înalță
chipul sleit,
peste marginea
gropii.

2

Cuvintele,
tocite, sfărâmate
şi reci,
acoperă cripta.
Şi paşii acoperă
cripta. Şi
ceara, şi roua, şi
frunzele.
Succesive-nvelişuri
de timp
împing mormântul,
tot mai adânc, în
abis.
În curând,
vom rămâne
uitați,
pe subțirele limb
de lumină,
între cele două mari
jumătăți de-ntuneric.
Nu vom mai şti
dacă ceea ce vedem
pe cer
este luna,
sau craniul
din celălalt pol
al balanței.

3

Tatăl dă naştere
fiului;
mama aduce
fiul în lume.
Fiul aduce lumea
de la moarte la
viață.
Acesta pare să fie
mecanismul
misterului.
Tatăl şi mama
nu înviază,
nu mor.
Ei supraviețuiesc,
ei sunt
veşnici.
Ei, generic vorbind,
rămân neclintiți,
prin reiterata,
supraredundanta
moarte
a fiului.

4

Uneori, mama
are momente de
neagră revelație. Are
senzația că-i
totuna cu idolul ei,
că, în sfârşit, moartea,
temuta, multadorata,
o ține şi-o
sfâşie-n gheare.
Ce abis! Ce teamă! Câtă
eliberare!
E-o stare mistică
violentă,
e-un strigăt
de sublimă oroare.
Şarpele însuşi
i se vede-n
priviri,
i se zvârcoleşte în
strigăt,
i se simte sub
limba-ncărcată de
otrăvuri amare.

5

Nimic
nu se va întâmpla.
Doar atât:
fiul nu mai poate călca
în acest univers
destrămat şi
urât.
Tatăl a plecat
definitiv. Duhul lui
se va feri să ne
tulbure.
Ne vom întreba
mereu dacă e,
dacă nu-i...
Mama locuieşte
într-o
lacrimă
tulbure.

6

Tatăl
a plecat
spre-a le proba
celorlalți,
tuturor,
ce înseamnă a fi
fără tatăl.
S-a retras din
evenimente, din
peisaj, din dialog,
se va retrage, măcar
parțial,
şi din conştiință.
Acolo, însă, sporeşte
absența lui,
ca un sorb,
ca o prăpastie
neagră.
Iar în absență
e tatăl,
care, dintr-o dată,
refuză
şi să slujească
şi să i se slujească.

7

Tatăl, absent,
a lăsat să cadă,
din mâinile sale
de fum,
ființe şi lucruri.
Şi ele, căzând, se
sparg în nenumărate
fărâme de sens,
pe care vântul le
poartă, pe care
apa le duce.
Apoi, vântul şi apa,
la rându-le,
coboară, fluturând,
în neant, ca nişte
pânze de ceață,
ca nişte eşarfe.
Aceasta e desăvârşirea
nimicului.
Tatăl poate exista
fără lume.
Dar lumea
nu poate
exista
fără Tatăl.

Epilog

Fiul aprinde o
lumânare
la căpătâiul
tatălui.
Mult în amonte,
în timp,
fiul de-atunci
anticipa
gestul de astăzi.
În aval,
tatăl de astăzi
primeşte,
cenuşă fiind,
lacrima şi
lumânările
fiului.
E o perpetuă
rememorare.
E-o confirmare
perpetuă:
fiul e mai mic
şi de-o ființă
cu tatăl.

ÎN PIAȚA CENTRALĂ (2007)

PROLOG

Vine seara. Vine
clipa de tihnă.
Vine somnul, vine coşmarul, dar şi
dramul acela divin
de odihnă.
Voi cădea, lin, adânc, în
ghimpatele visuri,
voi pluti, cum se-ntâmplă,
mereu,
în tenebre şi-abisuri.
Dar, alături de-acestea, mi se dă
şi o sfântă uitare.
Domnul revarsă asupră-mi
şi balsam, şi răcoare.
Câteva ceasuri măcar, până
când zorii îmi bat
la fereastră,
cu degetul lor diafan,
de culoare aurie şi-albastră.
Atunci, mă ridic,
şi Domnul, zâmbindu-mi,
mă duce
pe drumul ştiut,
în calvarul ştiut:
un om şi o cruce.

OMUL DIN OGLINDĂ

1

Nimic. Să mă crezi când
îți spun.
Nici năvala,
nici zvonul
de moarte, nici boala,
nici bomba căzută sub
geamuri,
nici gura de tun,
umplând de fiori şi de
sânge
trupuri mici de copii şi
făcându-le pulbere şcoala,
nimic,
nici tigrul, nici leul,
lansați spre gâtlej, în
avânt,
nici cuțitul,
scăldând în salivă şi-n
lacrimi cel din urmă
cuvânt,
nici securea, nici
rânjetul coasei,
oprit în obraz şi pe
dinți lunecând,
nimic din acestea,
fii sigur că nu,
nimic nu se-aseamănă cu
atacul subit al angoasei.

2

Sufletul încearcă
deseori să cuprindă
conturul acela
mişcător din

oglindă.
Să-l cuprindă întreg,
să-l priceapă,
să-l adune, din aer,
din foc, din
pământ şi
din apă,
să-l desprindă de sine,
să-i anuleze prezența,
să-i extragă, din şirul
infinit de solidarități
genuine,
numai şi numai,
esența.
Încearcă, dar nimeni şi nimic
nu-l ajută.
Omul acela, conturul
acela, e
sufletul chiar.
Sufletul, în
singurătatea lui
absolută.

3

Uneori, mi
se pare
că ziua e-o stâncă
transparentă de
sare,
ce-apasă
peste a trupului
dezgustătoare
carcasă.
În singurătatea şi-n
povara aceasta
cristalină, străină,
întunericul s-a prefăcut,
perfid,
în lumină,
calea e-ntoarsă,
lumea e-ntoarsă, ființa e-ntoarsă,
spre-a face credibilă
ontologica farsă.

Farsa sinistră,
potrivit căreia
aici, pe pământ,
n-am avea parte
de-o moarte ce-i viață
şi de-o viață ce-i
moarte.

4

Dincolo de ogradă-i
recenta livadă,
ca un nou-venit, ca
un străin, ca un
intrus.
A răsărit acolo,
să nu se mai
vadă
toate câte au fost mai demult
şi-acum nu-s.
Dincolo de livadă-i
Poiana.
Ea este, a fost, şi-a
rămas.
Sufletul îşi opreşte
în pragul ei
goana,
pironit în extaz,
fără glas.
Dincolo-i zăvoiul, e râul,
e cerul, sunt norii, e
soarele roşu şi greu.
Dincolo, dincoace, sunt
noaptea, amiaza şi
zorii.
Şi dincolo – ca şi
dincoace – de toate
acestea
sunt eu.

5

În amiaza toridă,
prăfoasă,
am simțit, dintr-o dată,
că ar fi
foarte bine
să mă opresc, pentru o
clipă măcar,
chiar acolo, pe trotuar,
sub copaci,
lângă mine,
căci, altfel, o să-mi
cadă,
de pe lujerul duhului,
ca o crustă de scrum,
trupul – uscat, istovit, detestat –,
pe asfaltul din stradă.
Am simțit, recunosc,
infinita tristețe
a zilei, a clipei,
a ceea ce am numit,
până ieri – alaltăieri,
tinerețe,
am simțit şi regret, şi
dezgust, şi
oroare,
în singurătatea mea, ce vibra,
infinit,
în umana rumoare.
Apoi, am plecat, mai
departe,
spre locul de unde-mi
trimisese primul
semn fără greş – mă luase în seamă –
iconomul de trupuri,
implacabila
moarte.

6

Soare,
peste livadă, peste
Poiană. Doar la
izvoare,

doar în pădurea rece
şi sumbră,
cresc mari abisuri de
umbră.
Chipul se scaldă
în limfa soarelui,
aurie şi caldă.
Apoi, pas cu pas,
se-nfăşoară
în umbra aceea, mătăsoasă,
uşoară,
şi, în fine, se afundă, cuminte,
lângă sufletul său,
ce i-o luase
înainte.

7

Aici punem punct.
Eul, dezbărat de
umilinţele morţii, dezbărat de
lumeasca trufie,
se-ntoarce, nici viu, nici
defunct,
la ceea ce-a fost
înainte să fie.
Se-ntoarce la
acel pre-cuvânt
ce transformă
nimicul în
om de pământ
şi informul în formă.
Se-ntoarce – calmă, nevăzută stihie –
la susurul divin, infinit,
revelat lui Ilie.
La susurul în care
cele ascunse s-ascund
şi cele revelate
îşi au rădăcina.
Se întoarce
la acel întuneric profund,
absolut,
la acel întuneric perfect,
care-i însăşi lumina.

8

În portul alb, cu stavile de cretă,
Topit de zări, şi-nvăpăiat de soare,
Vom coborî, cu aripi sclipitoare,
Şi inima zvâcnind, ca o egretă.

Ce leneşi baobabi! Şi ce lumină
În marea leşioasă se destramă!
Peste amurg curg nouri de aramă –
Tu plângi în vis. Catargele se-nclină…

9

Vântul galopează, însorit,
în largul câmpiei,
prin iarba înaltă,
prin grâne,
răvăşeşte tăcutele sălcii
bătrâne,
aruncă plăcuțe de-argint
încreţit
în apele râului,
în curgerea lor viorie.
Vântul ne smulge din
tot ce înseamnă – sau se pretinde –
statornicie.
Sub zbaterea-i
liberă, fără-nceput şi
sfârşit,
ce vie-i uitarea!
Şi amintirea, ce
vie-i!
Sufletul, care dormita, imobil,
s-a trezit.
Aidoma vântului ce
galopează-nsorit
prin delirul
câmpiei.

10

Doamne,
tălpile munților
sunt tălpile Tale.
Iată-mă, vin,
pe o cărare
de spini şi pelin,
desenată-n a plângerii vale.
Încă sunt viu,
am trupul de lut şi
privirea sărată.
Vântul morții mă poartă,
ca pe-un bulgăre-fiu
către muntele-tată.
Duh arzând, renăscut,
şi uitucă țărână,
cum am fost
la-nceput,
sub a Domnului talpă,
în a Domnului
mână.

11

Dintre toate-amintirile,
una
îmi răsare, acum, în
plină conştiință :
luna –
semn heraldic de moarte,
semn astral de
ființă.
Luneca,
deopotrivă,
în apele negre de
sus
şi în ochiul izvorului.
Lină derivă,
de la răsărit la
apus,

pe corabia
norului.
Luna, astru cețos,
punct celest de-ntâlnire,
între ființa de sus
şi ființa de jos,
în aceeaşi privire.

12

Nucul bătrân
din adâncul
grădinii,
îmbrăcat în
mireasmă de
fân
şi-n hlamida
luminii,
a rămas cum
a fost
şi a fost precum
este:
pentru micile ființe de
lut adăpost,
treaptă spre marile-ntinderi
celeste.
Încât
sufletul, care-i păstrează
amintirea întreagă,
se zbate-ntre carne şi duh,
între dor şi uitare,
ne-ştiind
ce s-aleagă.

13

Venind dinspre nesfârşitele zări,
dinspre munți,
dinspre infinitul cel
mare,
sufletul survolează
dealuri, câmpii,
râuri, desenate, în

zigzaguri,
de soare,
trece
peste astrale
păduri,
peste crânguri şi
vii, peste
drumuri, peste cetăți,
peste sate,
trece, ca un
vultur de-azur,
şi le absoarbe, în
oglinda-i planată,
pe toate.
În fine,
după o atât de
fantastică goană,
ajunge şi-aici,
lângă Pârâu,
lângă nuci şi
salcâmi, în
multicolora,
înmiresmata Poiană.
Ajunge aici,
în spațiul cald,
familiar, cunoscut,
unde, într-o parte, respiră
zăvoiul,
în cealaltă răsar din abis
livada şi casa.
Şi unde, în mijloc, se
află chiar el,
sufletul chiar,
infinitul cel mic,
în care sălăşluieşte,
cu ghearele ei
oțelite,
angoasa.

14

Dimineața
- n-ai de ce să te miri –
dimineața

e un joc luminos de
priviri.
Raza lor,
străbătând văzduh şi
pământ,
le scoate din neant, le
animă
pe cele ce sunt.
Iar cele ce sunt se
inventează reciproc
privindu-se doar,
în acest joc,
în care flori şi
copaci, râuri şi
mări, munți şi
păduri
apar şi dispar.
Totul e
cât se poate de limpede,
şi totu-i mister,
îmi spun,
în timp ce înot,
în ochiul imens al
câmpiei,
întors către cer.

15

Aş putea să revin,
uneori,
fie şi-n vis,
în Poiana cu
flori,
mărginită de
nuci, de salcâmi, de
arini,
învelită în rouă şi raze,
mângâiată de
norii amiezii,
senini.
În Poiana ieşită din
spațiu şi timp,
din al vieții
zadarnic tumult.

În Poiana
de-acum, de
demult.
În Poiana cumplită,
încărcată de cumplitele-i
flori,
ce-au văzut cum te naşti,
cum trăieşti
şi cum
mori.

16

Somnul inundă,
în repezi reprize,
plaja conştiinţei.
Ritmic pulsează,
dinspre marea profundă.
Somnul, coşmarul
desfăşură alge,
poartă balize,
leagănă monştri, cu
alură cețoasă şi
privirea rotundă.
Lumea e țărmul. Sinele-i
marea.
Conştiința e farul.
Sufletul
navighează, pierdut,
în abisul ființei.
Sufletul
s-a înecat,
precum marinarul,
pe care algele-l sorb şi
monştrii îl desprind
de pe oase, cu
dinții.
În timp ce angoasa, cu
ochii ei de
argint ascuțit,
luminează coşmarul.

17

Dacă ar fi să
gândesc mitologic,
aş zice
că Poiana,
acoperită de rouă
argintie, în zori,
e-o imensă matrice,
matricea unei zeițe
terestre, ce fruntea-şi ascunde,
sub alcov, în apus,
întinzându-şi picioarele
luminoase spre
Munte.
Îşi separă însoritele
coapse,
ce vibrează,
prelung, îndelung,
precum nişte sinapse,
spre-a primi, în
lăcaşul grăuntelui
- al ovulului cosmic – ,
râul, plin de raze şi
nori,
râul – lichidul spermatic
al Muntelui.

18

Râul curge-n
amurg.
Peste anini şi ape, lacrimi
de soare se scurg,
laolaltă cu umbre şi
cețuri uşoare.
Laolaltă cu mari
răbufniri de
răcoare.
Şi, deodată, întreg universu-i
un drum.

Un drum alb, şerpuit,
între râul de-atunci şi
râul de-acum.
Două râuri, ce-nchid,
în meandrele lor,
o vâltoare de vid.
Doar atât. Doar
un drum.
Infinitul e golul acesta,
dintre râul
de-atunci şi
râul de-acum.

19

Rămân cu
mine însumi. Rămân
desprins dintre cuvinte
şi lucruri,
bătrân,
purtând,
prin oraşul canicular, prin
târgul idolatru,
dement,
printre fantomele
lui de
ciment,
purtând, mă întreb, până când,
trupul meu ireal,
sângele meu, care
seamănă tot mai
mult a
pământ.

20

Să ne pregătim de
exod.
Să intrăm în
simbol, în
tipare.
Iată, apocalipticul
miriapod

al ploii ne
calcă-n picioare.
Exodul, desigur,
va fi
de la eul trupesc, înspre
marele Sine.
Vom fi trupuri de
duh, străvezii,
senine uitări
cristaline.
Duhul Însuşi va sta
printre noi,
nimicind orice gând, orice vină.

Pe cât trup, pe
atâta noroi.
Pe cât duh, pe
atâta lumină.

21

Coşuri, cu ofrande şi lumânări,
stau, umăr la umăr, în
întreaga biserică.
Preotul citeşte pomelnicul
morților. Corul
intonează, din umbră,
cântări,
în priveliştea aceasta,
neînchipuit de frumoasă,
eterică.
Afară plouă cețos. Credincioşii
aşteaptă-n pridvor, aşteaptă sub
streaşină, sau
printre morminte.
Împart, apoi, colivă, colaci, cozonaci,
ouă roşii,
spre pomenirea
înruditelor, aşezate-n pământ,
oseminte.
Plouă peste biserica veche, de
lemn, plouă peste ierburi şi
cruci, peste scheletele vii, plouă
după o misterioasă măsură.

Copiii mănâncă. Streşinile plâng
hohotind. Şi morţii
surâd, cu pietriş, cu
nisip şi
cu apă în gură.

22

Între cel care-am fost
şi acel
ce voi fi,
e-o durată infimă:
Un mileniu? O zi?
Între cel care sunt
şi acela
ce sunt,
e un spaţiu infim:
cât o urnă-n mormânt.
Doar atât că
nu pier.
Doar atât că
rămân.
Nu voi fi ce voi fi:
Dezgustător şi bătrân.

23

Toamna, rece şi pură,
umple, din
nou,
golul solar
cu brumă şi
bură.
Cad primele
frunze. Şi râul,
în desenul
pietrişului,
în desenul
nisipului,
se scurge, lent
şi amar,
către zarea
obscură.

Cum lunecă
lacrima, prin
crevasele chipului,
desenând
tragicu-i
rictus,
în zigzag, în
zadar,
de la geană,
la gură.

24

Între mine şi
mine
nu-i decât trupul,
mi-a mărturisit
Eremitul.
Această draperie grea,
apăsătoare, confuză,
această masă palpitândă, informă,
această batjocură,
ce-mi umple ochii,
ce-mi umple gura,
ce-mi umple duhul,
exact în clipa
când sunt pe
cale să văd,
când sunt pe
cale să gust,
când sunt pe
cale a înțelege.

25

Prințesa unui vânt de miazăzi
Prea limpede la poartă se opri,
C-un fald răsfrânt în fiecare treaptă.
Dar toate trec. În urma ei şi azi
Se-nvălmăşesc centaurii nomazi.
Şi halebarda zidului aşteaptă.

26

Nimic nu-i mai
adânc, mai
cumplit
decât propria-mi
ființă,
mi-a şoptit
Eremitul.
Cândva,
m-am aventurat
în tenebrele ei.
Şi acum, când e mult
prea târziu
să mă-ntorc,
nici n-o pot părăsi,
nici nu-i pot da de
capăt.

27

Acvila. O vedeam, zi
de zi,
din pragul chiliei.
O vedeam cum plutea
a pluti,
deasupra Pustiei.
Trup eram, întru moarte.
Duh eram, vrând să
zboare.
Eram acvila duhului,
pedepsită să-mi
poarte
lutul în gheare.

SUB CERUL PUSTIEI

1

Nu e nimic mai
minunat,
mai sublim,
în lumea creată de
Iah Elohim,
nu e nimic şi
nici nu a fost
vreodată
ceva mai frumos
decât fânul uitat
din Poiana
uitată.
Fânul, greu de
rouă, de
flori,
traversat de raze şi
de triluri, în
zori,
fânul
răsfirat de
zefirul hai-hui,
fânul pur, ne-nceput,
pe al cărui covor
mi s-a părut
a zări,
când şi când,
urma Lui.

2

Lumina,
ca o maree,
inundă casa,
răvăşeşte grădina,
urcă, împreună cu
soarele,

pe râu, până-n munte,
şi săgetează izvoarele.
Apoi, coboară, şi
iarăşi coboară,
avalanşă
infinit de uşoară,
rămânând neclintită, plină,
întreagă,
din zenit până-n
miezul cetății.
Lumina –
substanță
a eternității.

3

În curtea bisericii,
fânul,
unduind înflorit,
clatină
stâlpii de soare ai
sfericei
bolți de azur şi
de platină.
Ca-ntr-o
celestă icoană,
din zare în
zare,
soarele aprinde, în
fiece palmă-a copacilor, în
fiece candelă argintată a
râului,
o lumânare.
Trec, pe sub streaşina
porții,
trec spre altar,
chipuri de duh şi
țărână.
Adierile zefirului
sunt înşişi
morții,
ce ne prind, cu
sfială,
de mână.

4

La rădăcina celor
ce sunt,
de pildă, la
rădăcina zilei
acesteia,
stă, deopotrivă,
primordialul
Cuvânt
şi fiinţa mea,
tremurătoare, firavă,
ca trestia.
La rădăcina celor
ce-au fost
înainte ca toate să fie,
era doar infinit,
fără sens, fără
rost,
şi doar veşnicie.
La rădăcina celor
ce fi-vor curând,
sub divina, dorita,
clemenţă,
e numai neantul
dintr-un mormânt,
clocotind de
absenţă.

5

Totu-i atât de
frumos! şopteşte Eremitul,
în noaptea plină de nisip şi
de stele, privind
cum un braţ nevăzut
leagănă, lin,
cădelniţa lunii.
Sfinţii părinţi ai Pustiei
de mult
s-au mutat, cu totul,
trup şi duh,
lângă Domnul.

N-au uitat nimic în nisipuri,
nici măcar urma
trecerii lor sidefii.
Nu te lăsa amăgit.
Stele şi constelații nu sunt
decât schelete de sfinți, risipite
în lutul văzduhului.

6

Stă Eremitul,
cu fruntea
pe grilajul de
lemn,
de la pronaos.
Stă aşa îndelung,
desenat, în azur, ca
un semn, ca un
subțire însemn,
de închinare şi
de repaus.
Sub cerul infinit şi albastru,
în perspectiva
Poienii,
stă, învelit în
raze de
astru,
pierdut în zumzet, în
roiuri de-albine şi
fluturi, în
mirodenii.
Mâinile Domnului,
verzi, străvezii,
mângâie-ntinderea
plaiului.
Astfel încep,
zi de zi,
dimineții le raiului.

7

E atâta lumină!
Toată făptura
Îl aşteaptă pe Domnul
să vină.
Munții, colinele,
Poiana, izvorul,
toate-şi clamează
în limbajul luminii,
nerăbdarea şi
dorul.
Oamenii doar,
covârşiți de lumină,
par gârbove semne,
hieroglife de tină.
Au uitat că sunt
duh,
că în ceruri îşi au
şi Stăpânul şi
casa.
Semne sunt, fără
sens.
Îi rosteşte şi-i
scrie,
cu demonica ei asemie,
angoasa.

8

Coborând spre
Poiană,
zefirul străbate
livada
în goană,
legănând tulpinile
ierbii, tulpinile
florilor,
fisurând, ici şi
colo, umbrele
norilor.
Coboară şi
tu
pe urma zefirilor,

coboară şi tu,
spre Poiana în
care
se plimbă, în zori,
desfătat de
răcoare,
printre pomi fericiți,
Dumnezeul Oştirilor.
Sub cerul genezic, sub
al soarelui sfeşnic,
ce uşor te asameni
prototipului veşnic,
în acest paradis
fără oameni!

9

De mult n-a
mai fost
o toamnă ca
asta.
Soarele şi-a construit
adăpost
în bradul vecin
şi-n zori, zi de
zi,
inundă fereastra.
Cerul e-albastru
şi-adânc,
asemenea mărilor şi
oceanelor calme.
Străzile, aleile curg,
potolit, cu oameni cu
tot, spre abis. Copiii nu
zbiară, nu plâng,
adulții parcă-au uitat
de bătăi şi sudalme.
Totul e clar, luminos,
fără greş.
Fiecare cuvânt, fiecare
privire, fiecare salut, fiecare
atingere…

Domnul arată celor

aleşi
un mic paradis,
înainte de stingere.

10

Funigeii
se-anină
în razele soarelui
cald,
tăvălit în
rugină.
Sângele, pasul,
privirea
au, dintr-o dată,
o altă
alură.
Înaintează
ritmic
şi larg,
precum valul oceanului,
ce palpită, sub
nori şi sub cer,
cu țărmul în
gură.
Duhul doar, numai el,
nu-şi schimbă nici
starea,
nici mersul.
Duhul – ax de-argint şi
oțel,
traversând
universul.

11

Vântul
răscoleşte pădurea,
răscoleşte Poiana,
umple,
cu văzduh şi
lumină,
pământul.

Vântul
clatină râul,
vântură marea,
mută, din
nevăzuta lui
temelie,
cuvântul.
Cele ce sunt
îşi modifică, brusc,
aparența.
Dezgolite sub vânt,
cele ce sunt
îşi revelează, ca din
ceață,
esența.
Barierele lumilor cad,
nu-i decât vânt, nu-i
decât suflet,
nu-i decât duh,
din zare în zare.
Acesta e duhul, acesta
e vântul,
pneuma, ruah:
infinit în mişcare.

12

Soare şi nouri. Pe
alocurea, plouă.
Iarba întinde,
până în zare,
marile ei
pavaje de rouă.
Poiana
e-atât de autarhică,
atât de pustie,
încât nimeni, absolut
nimeni,
nu mai poate-n
cuprinderea ei
să-ntârzie.
În afară de
Duhul.
El singur

argintează pârâul,
umbreşte
crucea cărărilor,
umple de sânge
arinii.
Duhul, *Ruah,*
izvorând,
printre stropii de aur,
dinspre amurg,
dinspre grota
luminii.

13

Nu există nici un fel
de-mpăcare
între apă şi foc,
între soare şi mare.
Şi, aidoma, înțelegere
nu-i
între-un stâlp neclintit
de granit
şi zefirul hai-hui.
Nu există acord
între zori şi
amurg,
între clasicul sud
şi romanticul nord.
Un tăios interval
rupe noaptea de zi,
rupe-un mal de alt
mal.
Toate cele ce sunt
se împart, ne-mpăcat,
între cer şi
pământ,
între lut şi văzduh.
Moartea doar mediază
între carne şi
duh.

14

Cadaverică, luna
extrage,
din memoria ei
minerală,
filmul străvechi al
Pustiei.
Îl proiectează peste
oraşul dement,
peste târgul ce doarme,
cu bale la gură,
în duhori şi dejecții.
Filmul se derulează, totuşi,
nestingherit,
sub privirea
insomniacilor pneumatofori,
vrăjiți de părinții Pustiei,
de sfinții părinți,
ce trec, se petrec, prin
spațiul real, virtual,
ce vin şi revin,
intangibili şi puri,
aidoma umbrelor
dintre razele
lunii.

15

Eremitul stătea întins, şi acum,
ca în fiece noapte,
pe patul de tortură
al visului.
Sângele
i se prelingea, şerpuind,
se aduna dedesubt,
într-un lac
de-ntuneric.
Când s-a trezit,
l-a împins
pe cel mort,
l-a rostogolit,
de pe stâncă,
l-a zvârlit
în nămolul mormântului.

16

Noapte.
Râul alunecă
peste albe pietrişuri.
Râul de-argint, râul
de lapte,
sub ale lunii priviri, sub
ale stelelor
neclintite tăişuri.
Un tablou, palpitând
undeva-n amintire.

Ceru-ntreg, prins în râu.
Râu-ntreg – în privire.

17

Fânul cosit
aidoma este
pletelor unui
străvechi eremit,
martirizat,
decapitat,
prăbuşit,
din poveste-n
poveste,
până la cel
ce se-ntâmplă să
fie
călător fără țel,
călător
rătăcit,
în, pentru câteva clipe,
reînviata
Pustie.

18

În răcoarea
translucidă
din zori,
sufletul pare
el însuşi un
abis de
lumini şi
răcoare,
în care acum
îndrăzneşti să
cobori,
pe scările râului,
pe-o scară de
soare.
Pe-o scară
de fragezi
fiori.
Abisul
în care
te afli trăind
şi unde,
aidoma umbrei din
apele râului,
mori.

19

Nu este-n univers
un singur univers,
îmi spune Eremitul.
Sunt tot atâtea universuri
câți semeni de-ai noştri,
câți oameni.
Însă numai unul,
unul singur,
există.
Îți voi demonstra
acest lucru, continuă el,
îndreptându-se spre
golul de umbră,
pe care luna-l

săpase
dincolo de nisipuri.
Priveşte, mi-a zis.
Şi, brusc, s-a lansat în
abis,
strângând universul
- universul său –
împrejuru-i,
cum strânge pilotul
o paraşută.

20

Frumosul cer, frumosul
câmp, frumoasa
pădure
şi al mării diamant,
statui, coloane,
frunze de acant,
pastel, delir ştiinţific,
stil înalt
şi alte-asemeni, ce-şi
exhibă rasa,
au rolul, în al
lumilor liant,
de-a înveli-n podoabe
tenebroasa
prăpastie de
beznă şi neant,
unde se-ascunde
vipera gigant,
cu ochi de linx şi
nume sibilant,
aspida insomniilor:
angoasa.

21

Liber, ca
zvâcnetul apei,
când răsare, de sub
piatră, în munţi;
liber, ca norii, când

noaptea aproape-i
şi luna le pune
reci diademe pe frunți;
liber, ca drumul
ce şerpuie, alb,
peste câmp, în
amurg;
liber, ca fumul,
desprins, în fuior, din
teluricul burg;
liber, precum un
bătrân eremit,
rupt de lume, de gloată,
răzleţit de propriul grup;
liber şi pur, izbăvit,
ca un duh – în sfârşit –
fără trup.

22

În noaptea de
august,
Eremitul
veghează,
aşezat pe un pat de
ierburi rare, sălbatice,
aşezat la numai un
pas
dincoace – sau
dincolo –
de curgerea timpului.
Câteodată, într-adevăr,
vremea pare un râu,
alteori e friabilă,
e sfărâmicioasă,
precum nisipul.
Eremitul se gândeşte, poate,
la asemănările-acestea,
la inutilitatea, la
arbitrarul lor,
la încercarea lor –
mereu eşuată –
de a salva de
nimicnicie
nimicul.

23

Noaptea, anulând orice
chip, orice sunet,
orice mişcare,
toarnă oceane de vid
în videle lumii
tipare,
lăsând, drept conținut al
imensului gol,
sufletul doar, strâns în
angoasă, şi-n sine,
ca un atol.
Sufletul – singurul
lumii liant.
Sufletul – acest cristal
de neant.

24

Nu voi lăsa
după mine,
a zâmbit Eremitul,
decât pergamentele
stivuite-ntr-un colț
- le-ai văzut -,
sub ferestrele peşterii.
Tu să le iei. Tu,
dublul meu rătăcitor,
pământean,
singurul care
le poate citi
aşa
cum le-aş fi citit
eu însumi,
dacă nu le-aş fi scris.

25

La capătul
însorit al
singurătății
eşti Tu.
La mijlocul
singurătății
Te găsesc doar pe
Tine.
Încă de la pasul dintâi
în ale
pustietății depărtări
genuine,
am ştiut că
Te-ascunzi
în negarea lui Da,
în afirmarea lui Nu.

26

Eremitul doarme
cu fruntea rezemată de
stâncă.
În somnul lui şi-au
făcut apariția
primele semne.
El le citeşte-ndelung,
le descifrează-nțelesul,
zâmbeşte.
Semnele, asemenea unor
ghizi, îl petrec
până-n margini, la
praguri. Apoi,
cineva îl trezeşte
subit,
îl readuce în haos, îl
părăseşte, îl lasă
aşa cum a fost:
cu ochii pierduți
în spirala neantului.

27

Soarele, înfocată caprină,
îşi vibrează petalele pe cerul senin.
Noaptea, luna – floare glacială
de crin –
împrăştie arome de negură
şi polen, şi polei de lumină.
Spre zori, până departe, în poienile
cerului,
stelele, stamine mărunte, clipesc.
A-mbobocit, a-nflorit
solul greu al misterului.
Pământescul s-a revărsat în
ceresc.
În acest univers de zefiri şi
petale,
în acest univers de astrale culori,
moartea însăşi e-o floare
risipită în flori,
distilând primăvara-n
retortele sale.

ÎN PIAȚA CENTRALĂ

1

Există trei niveluri de ființă
Pe verticala fiecărui leat.
Cel mai de jos, elementar şi plat,
E-un fel de somn. E-un vis banal, vegheat
De *rațiune* şi de conştiință.

A doua treaptă, mai anevoioasă,
Atinsă doar de unii, şi având
Ferestre spre niciunde şi nicicând,
Aduce bietul *suflet*, tremurând,
În infinit. Şi omul de pământ,
El, *ha' adham*, departe de Cel Sfânt,
Se umple de teroare şi *angoasă*.

Al treilea şi ultimul nivel,
Cel *revelat*, e mai presus de-aceste
Închipuiri şi-nspăimântări terestre.
Doar duhul se încumetă spre el,
Doar *duhul*-n zboru-i liber către El,
Şoptind, cu-nfiorare: Domnul este!

2

În adânc,
pe a sufletului
întunecată spirală,
urmele înaintării în
timp se răsfrâng,
aidoma unor
felinare de smoală,
ce coboară, mereu şi
mereu, şi
se sting,
în pustietatea de
neatins,
infernală.

În pustietatea
matinală,
lividă.
Acolo unde
doarme angoasa, ca
o aspidă.

3

Învelit în
răcoare,
trupul de raze al
lunii
alunecă-n mare.
Învelit în umbre
lichide şi-n
voaluri de sare,
trupul de apă
al mării,
cu luna la mijloc,
alunecă-n
marea cea mare.
În marea ce-a
fost la-nceput,
în marea numită abis,
numită *tehom*
şi care a palpitat şi palpită şi-acum
în abisul din sufletul
ființei de lut
ha' adham,
în bicisnicul
om.

4

Oamenii – singurătăți
disperate.
Ei simt, în
adâncul ființei, că
duh au
fost
şi că iarăşi vor fi
volute de duh,

în unica
duhului identitate.
Se privesc şi se
cheamă, din
culoarele vieții lor
separate.
Brațele-ntind,
implorând,
de departe.
Se-amăgesc…
Spațiul solitar al
propriei morți
îi desparte.

5

Soarele
s-a înecat, a murit,
în tulburea
norilor spumă.
Şi iată,
luna-şi ridică, iar,
peste târgu-ațipit,
lampa de brumă.
Stelele – ochi veghetori, de
aspidă –
văd cum case de lut şi
oameni de humă
putrezesc împreună.
Nu focul, ci apa
licăreşte-n pervaz, licăreşte-n
firidă.
În rest,
nimic nou sub soare, nimic
nou sub stele,
nimic nou
sub lună…
Nimic nou, în
miasma alcalină şi-n
lumina acidă.
Nici măcar visul,
pătrunzând până-n
suflet,
cu straiele lui de

cenuşă lichidă.

6

Întind o palmă
fumurie-n
abis,
spre a culege
umbra coşmarului,
alge de vis,
siluete betege.
Mă simt aidoma
unui palid pescar,
pe care zorii
îl surprind lângă mare, pe
ţărm, solitar,
învelit cu apa, cu
pământul, cu norii.
Asemenea unui pescar
ce-şi coboară-n adânc
şi privirea, şi
plasa,
cercetând, aşteptând,
culegând
tot ce-a rodit, peste
noapte,
angoasa.

7

În gang,
un beţiv,
degenerat, decrepit,
duce sticla cu votcă
la gură,
dezvelind,
între dinţii de sus,
halucinant şi subit,
o neagră şi
crenelată spărtură.
Mise en abîme. Prin
gangul întunecat, ne-ngrijit,
decupat în

amiaza de vară,
se scurg,
sub tavanul coclit,
câini leproşi, strigăte,
câte-o boare amară,
damigene şi coşuri,
şi-al beţivilor trib,
zugrăvit
în fantasme de
ceară.
Fantasme ce
pier, precum au venit,
potrivit vârstei, potrivit
sexului, potrivit
rangului.
Iar spărtura aceea dintâi
se desenează pe
chipul căzut în delir,
prăbuşit,
se desenează,
infernală şi
tragică,
asemenea
gangului.

8

Buchete de flori
în formă de
sferă
acoperă piaţa.
Surâd,
ordonând peisajul anarhic
şi hâd,
rotunzind dimineaţa
mizeră.
Edificii în formă
de cub
umplu spaţiul.
S-ar zice
că strâng şi rezumă,
ca-ntr-o unghiulară, colţuroasă
matrice,
tot ce-i deasupra de

sine,
în sine şi
sub.
Dar tot
ce-i deasupra de
sine, în sine şi sub
nu-i nici cub,
nu-i nici
sferă.
Tot ce-i deasupra de sine,
în sine şi sub
se-adună, confuz şi
anarhic,
greu ca o
lespede,
în dimineața
mizeră.

9

Demonii vin
mai cu seamă-n
amurgul târziu,
când începe să-ți fie
greață de toate.
Atunci, se furişează ei
spre sufletul tău,
împingând înainte, împingând
înspre tine,
icoanele morții.
Te-nconjoară, apoi, te
cuprind în brațele lor,
îți vorbesc îndelung, îți arată,
te conving, pas cu pas,
ce mult se aseamănă ei cu toți
cei din preajmă,
după care,
convinşi că rămâi delirând,
te lasă, duios,
în seama
acestora.

10

Noaptea se
târăşte peste trotuare,
peste cenuşi, se retrage,
furiş, ca
o pisică năpârlită, lehuză;
la discoteci, schelete
şi flăcări se zbat, se
întretaie cu zgomot,
se-amuză;
dimineața – prostituată
boțită, bețivă, tăvălită,
confuză –
revine,
cu soarele – podoabă
modernă, verigă –
sângerându-i în buză.
Revine – cu soare cu tot –
într-o lume de spuză.

11

Vara, necruțătoare,
ucigaşă,
toridă,
varsă văpăi, pe
pământ şi în
apă.
Luna, cu gura tăiată
de sapă,
moare, pe-un
nor de funingini,
lividă.
Curg în abis omeneştile
cete.
Soarele cade şi el,
torționarul.
Lumea-şi amestecă
scrumul şi jarul.
Ard în amurg
focuri mari de
schelete.

12

Plouă.
Cețos, primitiv,
ca-ntr-o grotă, ca
într-o ruină.
Veacul, morbid,
costeliv,
a fost abandonat,
definitiv,
de lumină.
Până şi trupul
resimte acut
degradarea aceasta.
Palpită,
în timp ce ziua de
ceață şi lut
inundă fereastra.
Odaia e tulbure,
cenuşie şi grea,
asemeni văzduhului.
Străpunsă
în inimă, fără-a şti,
fără-a vrea,
de licărul duhului.

13

Cerul, greu, nemilos,
plin de nouri,
trimite,
către lumea de
jos,
lamele ploii, lame reci
şi subțiri,
ascuțite.
Trupuri de oameni,
râuri, copaci,
făpturile toate
se zvârcolesc în
tină, străpunse,

strivite.
Şi norii – palme
celeste –
coboară
tot mai jos şi
mai jos,
înfigând în
pământ degetele lor,
terminate-n aceste
nenumărate
cuțite.

14

Rănit mortal, soarele,
stropeşte, cu sânge şi
limfă,
copacii, trotuarele,
ezitând, parcă, să-şi mai
arate
chipul, schimonosit de
durere,
peste cetate.
În toamna, ce-a năvălit
pe nesimțite, hoțeşte,
soarele
e-aidoma nouă:
nici nu moare, nici
nu trăieşte.
Are soarta străinului, a
exilatului, sau a
proscrisului.
Se leagănă-n van,
suspendat de
angoasă,
deasupra abisului.

15

Peste tot ce
există,
se prăbuşeşte, în
noapte,

ploaia sinistră.
A pătruns până-n
trup, a
pătruns până-n
sânge, a
pătruns până-n
gând.
Dintr-o zare în
alta,
zac, în apele
somnului,
oameni uzi, de pământ.
Nu tresare
nici unul. Nu
învie
nici unii.

Numai Duhul
se poartă
pe deasupra genunii.

16

Cumplite ploi, cu fruntea lor ridată,
Dragoni lichizi, cețoşi, pedepsitori,
Izbesc în lut, se-nfăşură în nori
Şi prăpădesc sub gheare țara toată.

Pe munți, cad stânci, se zbuciumă păduri,
Puhoaiele tresar din rocă- rocă.
Iar jos, atâta vezi: Umane guri,
Ce-n mâl şi-n negre ape se sufocă.

Tu, rob viclean! Şi tu, stăpân poltron!
N-ați cunoscut că trebuie să vină
Răsplata pentru merit, pentru vină?
Că într-o zi, al Judecății Tron
Ne va zvârli-ntre cei care suspină?
Trec monştri uzi prin țara în ruină.
Adâncul. Nimicirea. Abaddon.

17

Luna,
cu privirile ei, rătăcite,
demente,
stă pe marginea norului,
se contemplă în râu.
Râul însuşi
e-asemeni
unui cal fără frâu
ce goneşte-n văzduh
către ţărmuri absente.
Ferigi grele, şi
plopi,
gust de cimbru, de
mentă.
Lunca toată coboară
scări de umbră şi vis.
Râul alb desfăşoară
o spirală-n
abis.
Un retoric abis
şi-o spirală
absentă.

18

Aici se scurge timpul mult mai lent,
Se mişcă dormitând, ca-n diligenţă.
Absenţa însăşi nu este absenţă,
Căci n-a ieşit complet din contingenţă:
E doar o domolire de accent.
Fiinţa-i durativă. Se dilată,
Trecând din anotimp în anotimp.
Deplină-n spaţiu, se prelinge-n timp
Şi pare că nu piere niciodată.
Eternitatea rustică, atentă
La orice salt anarhic şi brutal,
E-asemeni unei mări de crini şi mentă,
Cu soare şi cu ape de opal.
Cu diligenţa timpului, absentă,
Dansând, la infinit, pe-acelaşi val.

19

Printre şanțuri şi
gropi,
printre mari utilaje, şi
grămezi de ciment,
a trecut, dintr-o dată,
în oraşul
răscolit şi dement,
a trecut, pe alături,
volatil, indecis,
izvorât din eter,
zămislit din neant şi
din vis,
a trecut,
şi apoi s-a făcut
din văzut,
nevăzut,
a venit, a trecut,
a pierit –
poate-un nor plin de
lacrimi solare,
poate duhul Poienii,
poate-un crâng
înflorit…

20

Luna,
încolăcită reptilă,
lunecă,
în apele mării de sus,
împreună cu-a
stelelor
nenumărată
prăsilă.
Jos, pe pământ,
satul,
cu oamenii lui,
doarme dus,
truditorii-n colibe,
investitorul strategic, în vilă.
Doarme pădurea,
doarme fiecare tufiş,

fiecare drumeag,
fiecare copac.
Dorm munții, cu
fruntea pe nori
de-ametistă.
Toate dorm. Toate tac.
Într-o lumină
de vis,
simbolistă.
Singur râul curge şi
murmură.
Râul ancestral, râul
liric, insomniac.
Cea mai sublimă
făptură
din câte există.

21

Sufletul
e tot atât de subțire,
precum
scara de-azur
rămasă în urma unei
dâre de
fum,
scara de-azur ce leagă
cenuşa
de cer.
Ea, scara de-azur, tainica punte
între neantul de jos şi
celestul mister.
Doar ținta fumului
nimeni n-o ştie.
Fumul nu mai e nici în
lumea de-aici,
nici nu ajunge-n Împărăție.
Fumul
şi de duh, şi de
trup se desparte.
Fumu-i substanța şi
scrumul
amintirilor moarte.

22

Peste cărare,
către Poiană,
vântul de toamnă
trece în
goană.
Peste cărare,
vița de vie
scutură soare.
Ograda-i pustie.
Șerpi mari de
umbră
acoperă casa.
Bolta de vie,
rece și sumbră,
învăluie inima,
învăluie ființa,
precum angoasa.

23

Soarele a
explodat, fără
zgomot, ca-n
vis,
undeva, lângă
marginea zării.
Schijele flutură,
luminează-n abis
aspida cărării.
Aici e un pas, acolo
e-un pas.
Între ele – abisul.
Nici un semn, nici
un gest, nici
un glas
nu-și cioplesc, în
tăcere,
înscrisul.
Soarele, trup fără

suflet,
arzând,
în a golului cupă.
Mise en abîme. Figurând
clipa de după…

24

Peste suflet
se lasă, uşor,
vulturul nopții,
cu sufocantul său
zbor.
Se lasă şi-ncepe,
nesătul,
să-l sfâşie,
sprijinindu-şi ghearele-n
materia cărnii,
fremătândă şi
vie.
Sufletul, răspândit
chiar în trup,
dar niciunde,
nicicum,
se târăşte, rănit, către-al
zorilor drum,
se târăşte departe,
mereu mai departe,
singur, în imensul deşert,
dintre
viață şi
moarte.

25

Lumină. Şi soare.
Umblăm ca-ntr-o mare
de-argint,
cu lungi irizări de
culoare.
Nici zgomote nu-s. Au
pierit.
Lumina-i tăcere,

tăcerea-i lumină.
Duhul, în lumea de
jos, rătăcit,
îşi contemplă-ncăperea
de tină.
Acesta-i tabloul, pe
care-l priveşti,
cât e cerul de-nalt,
cât e zarea de largă:
duhul, legat în lanțuri
trupeşti,
trupul şi-l duce, către
cenuşă,
pe a razelor targă.

26

Sufletul,
nevăzutul Icar,
încearcă, tragic,
încearcă, iar,
să zboare, adânc, să
se-ascundă,
fie-n veşnica primăvară
de sus,
fie-n eterica
toamnă profundă.
Dar lestu-i prea greu,
prea cumplit.
Legăturile trupului îl
aduc îndărăt, din
zenit,
îl obligă, iarăşi, a
suferi şi a plânge,
în abisul de carne, în
mocirla de sânge.
Căci otgoanele cu
nici un chip nu se
rup.
Infernul e chiar această
repetată
cădere în
trup.

27

Absența e-o prezență negativă,
E-un gol, o aşteptare, o latență.
E moarte şi viață, deopotrivă –
Chiar Domnul, pentru simțuri, e-o absență.
De neatins fiind, şi nevăzută,
Asociind realități contrare,
Absența naşte jale şi frustrare
Şi-un gând de neputință absolută.
Ne-existând, nu poate să se-ascundă.
Ne-existând, nu-şi neagă evidența.
Egale-i sunt teroarea şi clemența…
Absența e-o prezență mult mai cruntă,
Mai greu de îndurat decât prezența.

EPILOG

Cad porumbei peste
Piața Centrală,
cad primăvăratice ploi
peste străzi, peste piețe.
Oamenii poartă pânze de
soare pe fețe
şi-n suflet un straniu amestec
de-azur şi lentoare letală.
Iarăşi cresc muguri în
ceața podgoriei,
iarăşi cresc ierburi şi flori din
sinistra țărână.
Şi-asemenea ierbii, şi-asemenea frunzei,
urcă, tacit,
din latența, din
țărâna istoriei,
urcă-n priviri, urcă-n
gând şi în sânge,
urcă, în vidul
lăsat de pârjolul ateu,
lumea păgână.
Întâlnim, aşadar, pretutindeni,
aceiaşi străvechi idolatri,
deghizați sub un proaspăt veşmânt,
întâlnim zei citadini şi
zeițe agreste…
Toate aceste-ntrupări iluzorii
îi dau primăverii un aer
dement şi-un zadarnic avânt.
Toate înoată, absente, în
golul imens. Toate par că nu
sunt… Şi ai zice că sunt…

Numai Tatăl nu este.

THE HAPPY FEW

Dar voi sunteți seminție aleasă,
preoție împărătească, neam sfânt,
popor agonisit de Dumnezeu...
(1 Petru 2, 9)

1

Tot mai mult înțeleg
că aici sunt în parte, că
dincolo-s întreg.
Că, de-aici, Te contemplu şi-atât,
că sunt izgonit, exilat, cu
obezi la picioare şi
cu lațul de gât.
Dar îmi ajunge, mă
mângâi că Te ştiu şi
că eşti.
Suflul Tău viu
circulă-n mine ca
sângele.
Prin ochii
cu care Te privesc
mă priveşti.

2

Eonul meu încearcă-un drum invers,
Pe cât de van, pe-atât de indecis:
Ar vrea, în decăzutul univers,
Să urce, de la Iad, la Paradis.
S-ar vrea perfect. Şi nu-i. Şi nu va fi.
Şi nu-mi stă în putere să evit
Blestemul de-a fi fost, din prima zi,
Eu însumi vinovat şi izgonit.
Zvârlit în timp, şi pironit în loc,
Pe-un lut de pălămidă şi de spini,
Veghez sub neclintiții heruvimii,
Sub îngerii sălbatici şi sublimi,
Ce mă privesc prin spada lor de foc.

Încât, atâta vreme cât sunt viu,
Paradoxal amestec de spirit şi pământ,
Exact nenorocitul fapt că sunt
Aşa cum sunt
Mă-mpiedică *să fiu.*

3

Şarpele,
pretutindeni prezent,
mă urmăreşte oriunde, prin
pustietatea de metal şi ciment,
înconjoară, cu nevăzutu-i colac,
solitudinea mea fără leac.
Nu-l privesc, nu m-ascund, nu-l
ascult.
Am murit pentru lume de
mult.
Doar că simt împrejur, când şi
când, ca un spin,
din privirea mulțimii, ucigătoru-i
venin.
“Vade retro!” şoptesc. Şi
m-aşez,
ca pe-o piatră,
pe *acies animae*,
pe al sinelui miez,
nădăjduind să se-ncheie cândva
acest joc fără sens, cu
umbre, mucegai, mucava.
Dar zadarnic. Ori dorm, ori
sunt treaz,
îi simt lacrima rece, îi
simt solzii de gheață
pe-obraz.

4

Suferința o poți defini
extrem de uşor.
E rana, desenată, în
zigzag, pe picior,
e stativul, perfuzia,

spasmul ce scutură ființa
în clipa injecției
intravenoase,
e carnea, ea însăşi spasmodică,
subțiată, de-atâta durere, pe
oase,
suferința-i delirul
dintre anestezie şi
veghe,
e atacul de panică, e
singurătatea de gheață
a eului,
învelită în trupul strivit,
chinuit, ca într-o
tot mai străină şi
mai potrivnică zeghe.
Suferința-i, pare-se, limfa
acelui primordial,
genezic eşec,
suferința are, se zice, un metafizic
temei.
Ci iat-o: E-aici, e alături, e
tresărirea inconştientă
a mâinilor şi a
pleoapelor *ei*.
Mi se scurge, prin gânduri, ca
un negru culbec.
E privirea
care mă-ntâmpină
când intru pe uşa
salonului 3,
e privirea ce mă-nsoțeşte,
imensă,
când plec.

5

Ninge. În vis,
o ninsoare uşoară
cade – aşa ne-a fost scris –
peste-o țară frumoasă,
care nu mai e țară.
Vântul, polizor nevăzut, şuieră-n
vis, şi ascute

un satâr nevăzut,
care-o spintecă, dur, în
felii nevăzute.
Iată-ne, dar,
oscilând, rătăcind, între
vis şi coşmar,
iată-ne, dar,
străjuiți
de strigoi primitivi,
troglodiți,
pe care nu pot
nici să-i tac, nici
să-i strig.
Spațiu-i mut. Timpu-i mort.
În tărâmul acesta, unde
ninge uşor,
peste oameni de foame, peste
oameni de frig.

6

L'homme qui est en honneur, et qui n'a pas d'intelligence,
Est semblable aux betes que l'on egorge.
(Psaume 49, 21)

Uneori,
omul zilelor noastre,
el însuşi creat după
chipul şi-asemănarea
Celui Etern,
devine, prin propria-i voie
(se declară *apeman* !),
un biped insalubru, un
ins trupolatru, canolatru,
brainstormed şi
tern,
un recipient de minciuni şi
de ură,
o statuie de zgură,
o făptură ce-mparte,
altora, sieşi,
nimicire şi moarte...
O făptură crudă, vicleană, greu
duhnitoare,

o hazna mişcătoare.

7

Timpul, plicticos, linear, monoton,
ne roteşte, ne-ntoarce, ne duce
către Harmaghedon.
Umbre vom fi,
întrupate
cu totul altfel decât suntem acum,
prăbuşindu-ne, unii, în gheizerul
de foc, de fum şi de
scrum.
Alții, în schimb,
vom ieşi, luminați, din spațiu
şi timp,
vom vorbi fără glas, vom
privi fără ochi, vom călca fără
drum,
într-un fel ne-nțeles, pe care
duhul doar, sângerând, ni-l şopteşte
acum.

8

Nici o grabă nu ai,
creangă de brad,
de la un trunchi, la altul,
prin negura cetinii,
semne făcând.
În iarbă
şi-n pănuşele verzi,
nevăzutul suflet al liniştii
zburdă.

9

Pe zi ce trece, mă despart de trup.
Îl văd cum se destramă, cum dispare:
Abandonând ființa trăitoare,
În nevăzute lumi interioare,
Veşmintele neantului se rup.

Materia e moarte şi neant.
Ştiam aceasta, o-nțeleg prea bine.
Deci templul cărnii cade în ruine
Şi-alături, duhul, ax de diamant,
Mângâietor, ermetic şi distant,
E-n mine, însă-i dincolo de mine...
Dar eu, nici trup, nici duh, eu cine sunt ?
Eu sunt o entitate ce se-ascunde.
Contemplu trup şi duh, şi mă scufund
În mine însumi, ca un val în prund,
În mine însumi, ca o rază-n unde.
Mă caut, între ceruri şi pământ,
Şi mă găsesc oriunde şi niciunde.

Acum, la margini, unde paşii mei
Ne poartă dinspre viață către moarte,
Aşa am fost, şi încă suntem: trei.
O singură cenuşă-n trei scântei.
Nu ştim de ce şi cine, deodată, ne desparte.

10

Izvoditoru-acestor stihuri ştie
Că, isprăvindu-şi truda, pune punct
La scriitură şi biografie,
Că, deşi viu, de-acuma, e defunct.
(Din milă şi dezgust, nu din trufie).
Să nu vă mire, deci, că-nchide uşa
Spre lume, *fericit* şi solitar.
Că îşi desface lanțul şi cătuşa
Ce l-au legat de semeni în zadar.
Atât mai vrea: Să-i presărați cenuşa
Fie-ntr-un râu subcarpatin, solar
(În *Sohodol*, în *Ibru* sau *Gomnuşa**),
Fie-ntr-un râu ce curge-n alt hotar
(Verzui ca spânzul, reavăn ca scoruşa) –
Să-i presărați cenuşa în *Isar*…**

---

*Cursuri de apă, pitoreşti cândva, ce întregeau farmecul edenic al peisajului în care autorul şi-a petrecut copilăria.
***Die Isar*: Râu sublim, ce traversează un mare oraş din Europa.

CHIPUL

În ***Facerea – Genesis, Bereshith –*** ,
aşa cum bine ştie orişicare
din cei ce-n studiul ei s-au adâncit
- că-i credincios de rând sau eremit – ,
în ***Facerea***, capitolul cutare,
se scrie clar, se spune desluşit
că Domnul Dumnezeu l-a plămădit
pe-Adam din lut, după-al Său chip slăvit
şi după sfânta Sa asemănare.

Acestea două-s tot ce omul are
în timpul şi în spaţiul infinit.
Atâta numai: ***chip*** şi-***asemănare***.

Dar, vai, asemănarea s-a pierdut,
prin ispitire şi neascultare,
încă de-atunci, de mult, de la-nceput!
Iar chipul, sub cumplita-nsingurare,
a unui univers înduşmănit,
s-a adunat în sine, s-a chircit,
a decăzut din slavă şi splendoare,
a rătăcit, şi iar a rătăcit,
dar n-a găsit nici pace, nici uitare.
Şi iată-l, piere-ncet, schimonosit,
iar moartea-l ia cu totul, şi dispare...

Defunctul ***n-are chip***. S-a reunit
cu lutul dintru care-a fost zidit
şi care-i urcă, lent, prin capilare,
sorbindu-i în tărâmul nesfârşit
al pulberilor vânăta paloare.

De fapt, cel mort e mort dintru-nceput,
de când asemănarea s-a pierdut.
Chipul nu-i chip, când nu-i asemănare.

*

Cat drept aceea-n sinea mea şi zic:
Fiinţa întru moarte nu-i nimic
decât reminiscenţă şi-aşteptare.
Fiinţa-i şansa ce s-a irosit

şi-acum reface-a erelor cărare,
nădăjduind în Cel ce S-a jertfit
în semn de mântuire şi iertare.

Ființa-i drumul tragic, istovit,
al ***chipului*** căzut spre-***asemănare***.

THE ASHES MAN

Îți cer un lucru simplu: Când va fi
(E şi uman, e şi divin să fie),
Să-mi schimbi uscatul trup într-o fãclie
Şi-ntr-un cãuş de pulberi cenuşii.

Să faci, încet, cu urna câțiva paşi
Pe malul unei ape (ştii tu care),
Al unei ape repezi, sclipitoare,
Şi-n unda-i verde pulberea s-o laşi.

Astfel, va dispãrea, pe veci, caduca
Fãpturã care-am fost şi nu mai sunt:
În volbura amneziculuiprund,
Sub umbra Catedralei Sfântul Luca.

Apoi, să uiți, desãvârşit, aceste
Mici gesturi despre care ți-am fost scris.
Cãci totu-i mai nimic decât un vis
Şi mult mai trecãtor ca o poveste.

Noiembrie 2001

ADAM

Dezic, şi mă dezic de tot ce am.
În fapt, ce vrea să-nsemne ***a avea****?*
Sunt singur. Sunt căzut. Sunt ***ha'adham*.***
Şi lângă mine stă femeia mea.
Ca ins primordial în Paradis,
N-am ascendenţă. Cât despre urmaşi,
Vrăjmaşi îşi sunt. Şi mie-mi sunt vrăjmaşi.
Urmaşii mei trupeşti m-au compromis.
Iar Eva, dăruită de Acel
Ce m-a creat, e-un dram din trupul meu.
Un unic trup clădim în Dumnezeu.

În lume, deci, suntem doar eu şi El.

*ha'adham (ebr.) – omul de pământ.

ANEXE

CRESTOMAȚIE CRITICĂ

ION ARIEŞANU:

POEZIA LUI EUGEN DORCESCU*

I. Cu ***Omul de cenuşă,*** Eugen Dorcescu nu se desparte de rigoarea clasică, nici de luciditatea sa critică, nici de elanul romantic, ci, dimpotrivă, face apel la ele, în ciuda faptului că parnasianismul său s-a stins pe drum; dar face apel la ele pentru a-şi disciplina discursul liric şi pentru a-l fasona, în lucrări de anvergură, unde vom descoperi, uimiți, un ALTUL, la care pictura poeziei sale solemne, dinainte, se sparge, formele egale se rup, discursul liric intră în degringoladă şi pătrunde în abisul metafizicii, iar temele de ieri dispar, pentru a face loc unor texte în care sacralitatea ardentă irumpe, fervoarea creştină devine vâlvătaie, forța mistică a liricii ajunge zbucium aprig, iar unghiul vederii eului se întoarce spre înăuntru, spre oglinda amăgitoare a derizoriului omenesc, din care poetul, cu o smerenie fără egal, culege, acum, snopii seceraţi ai deşertăciunii deşertăciunilor, de care geana lacrimii sale se încarcă, dar şi greaua-i conştiință.

II. Dacă în ***Culegătorul de alge*** poetul a tins spre o lirică în care imaginea iubitei şi a iubirii sunt amalgamate în însăşi natura, nu ca decor de legendă, nu într-unul artificial sau de epocă, ci într-unul real, al mării, dar revăzut prin imaginar, în ***Epistole*** sentimentul căutării şi al regăsirii devine aproape o stare tragică, în expansiunea lui spre un paradis al dragostei, dar închis, ferecat, pentru eroul în căutare.
Publicat în 1990, scăpat, cumva, de cuțitul cenzurii, spre a nu fi spintecat, volumul răbufneşte şi se împlineşte într-un tragism spectaculos, în sensul că scrisorile, trimise spre o ființă de fum, sunt scrisori mentale, în care jocul iubirii pare a fi retrăit pas cu pas, dar numai prin ecranul tremurat al memoriei.
În poezia aceasta, iubirea, uriaş simțământ omenesc, marcat de destin, nu apare, ca în ***Culegătorul***, doar ca un vis vag, într-un decor marin, ci ea devine un semn fatidic al Memoriei noastre pierdute şi regăsite. Totul, în aceste poeme, tinde la retrăire şi refacere a trecutului, reînviat prin presiunea memoriei, din care se înalță, ca un rug arzând, povestea unei iubiri nestinse...”Un pat răvăşit, o fereastră, un trup, / (clar desenat de/ săgețile sângelui), sudoarea/ aromele lunii...” Iubirea, aici, este, în

întregul ei, abandon, doar o himeră, căci „Eşti şi nu eşti”, chiar dacă eroul liric simte „În carne...răscolindu-se/ numai clipa de-acum, numai clipele/ pe care (vai!) închipuirea/ le zămisleşte”.
Întreaga ființă e plină, până la saţietate, de această cohortă de amintiri, de reverii, de urme, care o împresoară. Urme căutate, ca într-un mare gol. Căci iubita nu mai are nici măcar chip. Ci doar „chipul celor ce nu există”. Ea e o făptură înceţoşată, privirile ei sunt „întrebătoare, ca două lacrimi imense”, chipul ei este „o prăpastie tulbure/ în care nu mai poţi distinge nimic”. Totul, în Ea, e indecis, fără forme, fără detalii cunoscute, doar strigătul ei rezonează în sufletul eroului, dar până şi acela este „veşnic întors în cealaltă parte”, iar ea devine o „plantă cețoasă”, ce „urcă spre ferestre”, în vreme ce El este tot mai departe de Ea, „în aceeaşi ceaţă”.
Între disperata dorință de a reînvia o iubire puternică şi febrilă, şi neputința de a o mai avea, ***Epistole*** transcrie o uluitoare sete a poetului-erou liric de-a obține, dacă nu adevărul adevărat al unei iubiri, măcar imaginea aceleia, trăită într-o oglindă, iar poezia ajunge a fi, astfel, până la urmă, însăşi drama recuperării acestei iubiri de la uitare, de la macularea ei prin timp şi prin eroziunea-i firească.
Plonjarea perpetuă în abisul lăuntric, îndurerat şi locuit peste tot de semnele celei ce-a fost, cândva, regină asupra unui suflet, este o plonjare, de fapt, în nedefinit, cu repercusiuni, deoarece rostirile celor doi au devenit „lichide, astrale”, trupul lor „se mineralizează”, strigătul lor „este departe”, cuvintele lor (de atunci?) „se văd, nu se-aud/ au forma gândului,/ au forma gurii,/ au forma chipului”, iar cuvintele de azi „nu se mai aseamănă/ sângelui./ Verbele nu mai ating,/ nu mai mângâie,/ nu mai lovesc...”

III. În ***Epistole,*** există, în discursul liric, o etajare a momentelor decisive: căutare, regăsire, purificare, prin retrăirea suferinței şi, din nou, pierdere. Astfel, am putea spune că poezia recompune viaţa unui mare sentiment pierdut, care nu poate fi nicicum estompat, nici acoperit, deoarece el sângerează asupra-ne, prin memorie, prezent ca o rană eternă.
Faptul că „reîntâlnirea” cu iubirea are loc doar în planul memoriei, deşi ea se consumă în cadrul naturii, în „tablouri” afectiv desenate, face ca poezia să surprindă prin concreteţe şi senzații „vieţuite”, care dau vigoarea, adevărul şi vivacitatea unor trăiri prezente, deşi consumate de erou în trecut. De aici, poate să reînvie şi ideea paradoxală că, atunci când cineva iubit nu mai este, când absența lui e definitivă, abia în acel moment, acel „cineva” reîncepe să trăiască în noi, să se reîntrupeze şi să reînvie, şi abia atunci va începe suferința noastră, fiindcă pe paradoxul acesta deplin e clădită însăşi drama celui ce iubeşte şi nu poate da uitării iubirea, chiar şi când ea este de mult defunctă. Din adâncul de umbră al eului, mereu izbucnesc strigăte, mereu luminează, electric, imaginea celei pierdute, într-atât de des, încât „Chipul meu a-nceput să îți semene”, iar acesta (sinele, eul) nu se mai poate ascunde de Ea: „Eşti mereu...la capătul zilei,/ la capătul de neatins al fiecărei clipe...Tu/ reper fantomatic...”
Epistole mi se pare a fi cea mai dramatică expunere lirică antedecembristă a poetului. Dramatică, în sens axial: acela al căutării, în imaginar, în gând, a unei iubiri nemuritoare, care, cu toată distanța ei în timp, şi de când s-a consumat, cu toate

incertitudinile legate de ea, nu poate ceda, nu poate dispărea, ba, dimpotrivă, face ravagii în planul profund al ființei suferinde, de astăzi, a eroului – poet.
Epistole, mai din plin decât celelalte volume din ***Omul de cenuşă***, se hrăneşte din multitudinea unor trăiri reale, înmagazinate într-un muzeu al memoriei afective, chiar dacă ele apar, apoi, mai rar, din planul imaginar al unor himere, în planul real al poeziei. Ceea ce dă ființă şi consistență discursului liric din ***Epistole*** este accentul unei fantastice ascuțimi a senzației de suferință. Apropiindu-se de un veritabil tratat liric de suferologie, până la viscere.
O suferință, totuşi, asumată, în cele din urmă, şi lucidă, rămasă însă prizonieră a disperării, dar sfârşind printr-o, totuşi, resemnare luminoasă. Aici, poetul atinge, în poezia sa, în unele pasaje, accente de sublim. De o puritate a durerii definitive. Expurgată de orice poză, ipocrizie sau indecență. O durere în dragoste şi după o dragoste, pierdută şi regăsită prin cotloanele memoriei, apoi, iarăşi pierdută, cum rar s-a mai scris pe la noi, din deceniile de dinainte de 1989 şi până astăzi.
Înainte de a se defini drept un mare, un original şi adânc poet religios, Eugen Dorcescu este, iată, un inegalabil poet al iubirii, al unui sentiment neperisabil, care înalță ființa, spre slava celor mai elevate trepte atinse de ea, într-o lume a oamenilor, dar şi într-o lume a spațiilor cereşti, unde marile sentimente umane pot fi înscrise şi pecetluite, şi ele, poate, în eternitate.

IV. ***Cronică*** semnifică actul întâi al piesei lirice care rupe definitiv tonul, substanța ideatică şi viziunea poetului, față de poezia sa anterioară. Aici, tonul devine vehement, revoltat, încetinit doar de tenta melancoliei sau suferinței, ori de ultragiul mediului social corupt, decăzut şi amorf. Filosofia cărții, ca şi substanța de idei sunt clădite pe un mecanism moral stoic, dar nu fără accente critice sociale teribile. Viziunea e grotescă. Acidă, de un naturalism profund. Privirea poetului surprinde, pretutindeni, decăderea fizică şi spirituală, nonsensul existenței, într-o lume, şi ea, fără sens, fără ax, unde nimic nu mai rămâne imaculat: „Departe de esențe viețuim/ Asemeni unor fiare ce se strâng/ În țarcul lor nevolnic şi nătâng/ Rupându-se, urându-se, mâncând...” Astfel accentele disperării ating cote paroxistice, într-o lume a demenței, unde „Pacea vine şi dispare/ Şi vine iar, şi iarăşi mi se ia”, încât unicul deliciu al poetului rămâne supraviețuirea într-un leagăn al purității naturii, departe de „ranguri, strigăte, putere”.
Carte a fugii de realul unei vieți, văzute şi descoperite tentacular, coşmaresc şi stupid, ***Cronică*** este reflexul unei conştiințe sagace, deznădăjduite, care şi-a pierdut iluziile față de țelurile umanitare, şi care vâsleşte, solitar şi trist, pierzându-se în pacea spațiilor celeste, sau a unei naturi paradisiace, unde solitudinea pare a fi singura stare pasabilă, şi stăpână, „ce te pătrunde lent, ca o lumină”. În aceste poeme, distanțarea ființei de ființă, ruperea omului de om sporesc şi mai intens singurătatea: „Privesc şi înainte şi-napoi/ În lumea mai pustie ca oricând./ Acum, când nesfârşit de singur sunt...”; „...Departe de mulțimea infernală/ Pe care n-o învălui cu sarcasm,/ Ci c-o iubire calmă, glacială”.
Vehemența numirii racilelor şi răului uman, într-o lume trivială, atinge, adeseori, în ***Cronică***, paroxismul, deoarece tot ce vede, tot ce simte în juru-i eroul liric este diavolesc, urât, blestemat, încât răul, ca şi damnarea omului nu mai par a putea fi

alungate de nimic: „Vom trece deci prin purgatoriu toți./ Nu poți ieşi din Lege şi din Vreme”. Aşa încât vidul social, cel planetar şi cel lăuntric umplu totul: „Nimic nu-nsemni,/ Eşti pulbere şi scrum,/ O barcă veche-n larguri părăsită,/ Un vreasc în crâng, o urmă de copită,/ O floare ruptă şi-azvârlită-n drum...”
Carte a unei crize de conştiință, de ideal, de credință, ***Cronică*** este, totuşi, şi o carte a revelației credinței, a descoperirii Atotputerniciei Divine. Omul revoltat al lui Dorcescu, din ***Cronică***, nu este eroul solitar şi cinic până la absurd, ci insul căutărilor de sine, al căutării purității începuturilor. El este revoltat nu numai pe lumea, întoarsă pe dos şi impură, în care supraviețuieşte, ci pe însăşi decadența spirituală a acestui ev, orb, confuz şi mort pe dinăuntru, şi pe impuritatea omului – ateu, ieşit din starea sa de grație primordială. Omul din ***Cronică*** este o făptură a vremelniciei, vulnerabilă, care sfruntează planeta lui dezlănțuită, căutându-şi rădăcinile pure ale firii. El este o ființă care, în mijlocul dezmățului, generalizat, tinde, încă, spre Absolutul Sfânt, spre starea inocenței pierdute, paradisiace, din individ, primită, prin revelația divină, şi reîntoarsă la matcă, prin topirea ei în Marele Eu al „Celui Ascuns”.

V. În ***Abaddon***, tablourile vieții, surprinse de poet, sunt marcate, în plus, față de cele din ***Cronică***, de sentimentul urâtului, diformului, monstruosului. Stările tensionale ale sufletului sunt mai acutizate aici. Gata de explozie. Imaginile oraşului se relevă mai apăsat groteşti, caricaturale, murdare – o murdărie nu numai la suprafața vieții, ci şi una lăuntrică. Oraşul însuşi este un personaj rănit, suferind, plin de vâscozitate, de mizerii, dar şi de „Sângele mineralizat, spălat de ploi”. Pictura mediului, făcută în tuşe sumbre, capătă înfățişări de o cruzime precum aceea a lui Goya din „Capricii”. Aici, oamenii sunt nişte „bipezi”, sau „oameni – câini”. Individul uman, degradat, „mârâie chiar/ nu vorbeşte, ci latră/ nu mustră, ci muşcă”, în el „câinele şi-a găsit, în sfârşit, servitorul”. Stratul sarcastic irumpe şi aici din plin, prezent şi în limbaj şi ca imagine de tablou, frate cu cinica descriere. Aici, până şi mila creştină şi compasiunea (ce persistau în ***Cronică***) s-ar zice că dispar. Timpul curge inflexibil, cu nori întunecoşi, cu ploi ostile, interminabile, iar soarele, ca esență a vieții terestre, chiar dacă mai luminează, este ca o „şarjă rece de fontă”, ce „curge pe blocuri, pe străzi”. Lumea aceasta a poetului este văzută glacial, este imundă, oamenii fojgăie, prin ea, ca şobolanii, totul, în jur, e fără speranță, despiritualizat, impur şi pierdut, încât până şi „buchetul alb-violet de zambile/
tremură-n razele soarelui,/ în crepusculul primăvăraticei zile./ Au fost retezate în zori. Şi acuma,/ urmele morții le urcă pe chipuri/ ca bruma”.
Abaddon se constituie, spiritualiceşte vorbind, şi ca mesaj ideatic şi liric, drept un discurs asupra nimicirii, care se aplică, generalizat şi fără scăpare, tuturor, de la zidiri, la lucruri şi la sufletele omeneşti. Fiindcă toate, om şi materie, încap foarte bine sub pumnul pedepsei divine, spre a fi împinse, apoi, în hăul abisal al „marelui urât”. „Apocalipsa grețoasă”, autonimicirea, din interior, a omului, a naturii, a oraşului, a lumii, este evidențiată şi marcată definitiv de cavalerii, „cei patru”, „ce ne mână din urmă”. Iar nimicirea se va face pretutindeni, fără alegere, indiferent de profesie, inteligență, rang, când „Într-o clipă am devenit nişte umbre, nişte/ frunze, nişte aşchii de ramuri,/ învălmăşite în mareea imensă,/ în norii lăsați, ca nişte storuri, la geamuri”.

Tonul, mai cu seamă, sprijinit de imaginile-cheie, de imprecațiile puternice, este apăsător, fără urmă de înțelegere sau de scăpare pentru om, precum în adevărata Apocalipsă biblică, iar viziunea, interogațiile poetului: „Unde-i trufia, unde-i puterea?" însoțesc, dramatic şi premonitor, momentul când totul va fi duşman al omului, chiar şi soarele, chiar şi apele, chiar şi strada, încăperile, blocul, troleibuzul, parcurile, viețuitoarele şi...EUL, sufletul. Toate vor fi atinse de răul demonic, de „neagra lumină", fiindcă „viitor nu există", iar poetul nu are altă alegere decât să se afunde în „peştera sufletului", să alerge, să uite: „să nu-mi mai aud/ eul empiric, trupesc, rămas la intrare..."

VI. ***Abaddon*** e chiar chipul urâțeniei depline, ale cărei tentacule cuprind om şi planetă, retezându-le elanurile, respirația, sinele, nimicindu-le, împingându-le, fără scăpare, în haosul universal, „Căci acesta-i secretul: nu noi dispărem,/ ci lumea dispare". Nefericirea ființei poetului, până în final, e un „geamăt, un spasm,/ un strigăt mut, un jalnic isihasm", deoarece duhul nu se poate, atât de uşor, rupe de trup, când, în juru-i, totul e pustiire, părăsire, ură şi moarte. Nu mai putem să ne legăm de nimic, nici de semeni, nici de spirit, nici de carte, fiindcă nimic nu mai există viu, decât Duhul dumnezeiesc , ce „picură-n suflet/ indicibila-i vlagă", iar cele dimprejurul nostru vor fi uitate de toți şi de toate, uitată gloria, uitată pana, uitat pergamentul, uitat scrisul – poetul, solitar, rămânând, în zorile reci ale pământului deşert, să privească, din prag, doar cum „Domnul străbate poiana". Retragerea, în solitudinea şi disperarea eului, din finalul volumului, în care poetul nu-şi mai revendică nici măcar ispititoarea sa bucurie de-o viață: scrisul, gloria, pana – adică nimic din vechea lui avere, este chiar acceptarea zădărniciei şi a deşertăciunii, în fața dezastrului planetar şi uman, şi acceptarea smerită a venirii Domnului, venire şi minune sfântă, care vor fi şi singura împlinire benefică şi triumfală a omului, dar şi singura lui salvare din moarte.

VII. În ***Exodul***, teme predilecte vor fi exilul şi autoexilul în propria țară. Uneltirile omeneşti împotriva omului, a țării, a pământului, a valorilor spirituale. Aici, tonul pamfletar, satira socială sunt mult mai pregnante decât în volumele anterioare. Aici, însuşi eroul liric invocă un Dumnezeu răzbunător. Totul porneşte, în aceste acuze, generalizate, de la decăderea care a luat în stăpânire natură, țară, sat, oraş, întreaga cuprindere socială. Imprecațiile şi accentele de rugăciune se întrepătrund. Dar poezia atinge, ca şi înainte, treptele teribilului sfârşit al planetei şi al sinelui uman. Toate intersectate de dorința făpturii de a trece într-o altă sferă, celestă, spirituală, ca într-un testament liric, străbătut de regrete şi îndoieli: „Tot ce-am fost şi-am/ trăit,/ tot ce sunt e, de fapt, un/ regret nesfârşit./ Nici nu ştiu ce-am pierdut./ Ce-am/ dorit./ Doar atât că nu-l am. Că-a pierit./ Dacă-n moarte se află, pentru ce-am mai venit?/ De ce sânger şi umblu sub/ tăiosul zenit?/ Cineva a greşit? M-a mințit?"
Ca şi la Pillat, dar în alt veac, satul patriarhal, natura, frumusețea ei perenă decad, pier. Rămân numai urme dureroase, anacronice, exasperate reminiscențe ale vieții de la țară, consemnate contrastiv, dar fără idilism: „Şi-n mijloc – tu, căsuță de la țară,/ Strămoş defunct, care-a uitat să moară". Aici, în ***Exodul***, degradarea individuală şi colectivă sunt mai evidente. Toate straturile societății sunt atinse de demență, de

minciună. Poezia este, astfel, satiră, pamflet, fabulă, condusă de o privire ascuțită, vitriolantă, mânioasă. ***Exodul***, prin duritatea mesajului, demolează sistemul mass-media, cultura subțirică, aproape iluzorie, superficialitatea mecanismelor propagandistice, încât poemele se preschimbă, pe neașteptate, în rechizitorii la adresa celor care mint, denigrează şi înăbuşă spiritul creator, punând în locul lui banul, flecăreala, erzațul cultural, disprețul față de om şi de valorile lui spirituale. Cronică apăsat îndurerată şi critică a timpurilor de astăzi, văzute prin grila omului-artist, disgrațiat de societate, cu sufletul dezgustat de urdorile veacului, poezia din ***Exodul***, chiar dacă mai pierde din rafinamentul imagistic şi din subtilitatea privirii estetice, se impune prin elanul pamfletar şi prin sentimentul durerii sincere, ascuțite, față de soarta țării şi a omului care supraviețuieşte în ea.
Trebuie spus, în final, că toată această decădere morală, politico-socială şi umană este contemplată prin prisma insului lucid, dar religios, pentru care credința, ca şi patosul creştin rămân unica soluție de a ieşi, din zarea urâtului, în lumina înțelegerii şi a speranței. O lume, văzută şi trăită prin toți porii, toate simțurile şi toată ființa gânditoare, de un scriitor însingurat, care are, însă, forța necesară, eruptivă, să vadă, cutezător şi realist, întreaga încrengătură omenească bolnavă, care poate spune tuturor şi oricând: Adio!, şi care se poate îngropa definitiv în tăcerea revelatoare de adevăr, „în tainița izvorului ceresc", într-o lume în care „sunt, am fost, eram/ Şi nici n-am bănuit că o ştiam".

VIII. ***Cronică***, ***Abaddon***, ***Exodul***, acest Triptic, cu accente de testament poetic, dovedesc o unitate perfectă de viziune, discurs, atmosferă, mesaj ideatic, ton şi limbaj. Sub acoperământul lor, poetul respiră, larg şi sincer, sentimentele şi devoțiunea sa față de un ideal, dar şi apăsările şi reținerile unei conştiințe vulnerabile, atinsă de răul uman şi planetar al timpului.
Lapidare, învăpăiate, dure, scrise cu înflăcărarea unui stilist triumfător, profund critice, sumbre, pe alocuri, dar superbe în înfățişarea şi în adâncul lor de umbră şi lumină, poemele din „Triptic" aduc, la mai bine de o sută de ani de la „Scrisorile" eminesciene, aceeaşi oglindă tremurată, tragică şi satirică, a societății şi omului „recent", într-un ton de biciuire pamfletară, dar dintr-un unghi mult mai întunecat, şi religios, decât cel al poetului nostru național.
Poet interesant şi prestigios înainte de 1989, dar devenit, după Revoluție, cu adevărat un mare poet social şi religios, Eugen Dorcescu va isca, la timpul potrivit, cu siguranță, aprige discuții şi polemici. Ştiu că, peste ele, ca peste toate ale vieții valuri, poetul va rămâne, însă, intangibil, cu surâsul său enigmatic pe buze, afabil ca întotdeauna, ducându-şi înainte, cu sfială şi neclintită reculegere, povara propriei conştiințe, ca şi pe cea a propriei poezii, până la lumina sfântă a împlinirii sale spirituale, de la marginile nopții. Acolo unde ne aşteaptă, pe fiecare, judecata istoriei oamenilor, dar şi marea judecată divină, în fața căreia nu vom putea fi decât plecați şi smeriți. Aşa cum o cere Domnul.

---

*Prefață la volumul ***Moartea tatălui***, Editura Marineasa, Timişoara, 2005. Textul a mai apărut în „Caligraf", 8/2004; „Orient latin", 1–2–3–4/2005; secvența referitoare la volumul ***Elegii***, Editura Mirton, Timişoara, 2003, a fost publicată, inițial, în „Paralela 45", Timişoara, 3 iunie 2003.

VULTURUL NOPȚII

Banat, 4, 5, 6 /2008; Agero, Stuttgart, mai 2008

I.

Nimeni nu avea să prevadă, din creația anilor ’70 – ’80, a poetului Eugen Dorcescu, cum va să devină lirica sa de astăzi, nici saltul său uriaş de destin, dintre omul şi arta sa, de dinainte de Revoluția din ’89, şi omul şi creația sa poetică religioasă de acum.
Vreme de două decenii, poetul, riguros şi stăpân pe sine şi pe arta sa, abordase teme lirice ale unei mitologii personale, tinzând la o spiritualizare hieratică a textului şi la sonuri de o fragedă puritate, de sorginte clasicistă. El era, pe atunci, bardul fascinat de limpezimile stilului, de armoniile interioare ale versului, de noutatea sărbătorească a metaforei, în care consunau stranii efluvii parnasiene, dar şi elanuri romantice şi nostalgiile unui ethos mediteranean. Poetul îşi proiecta, încă, pe atunci, un cosmos elegiac, plin de misterul marin şi de mitologiile solare ale unui timp misterios şi revolut, în care el îşi implanta visul de puritate, propriul său exil, dar şi fascinația unui Eros exuberant. Toate aceste aspirații, teme, reflecții au captivat interesul poetului şi au umplut, în mod fericit, imaginația şi volumele sale prime, începând cu anul 1972, prin ***Pax magna***, şi continuând cu ***Desen în galben***, ***Arhitectura visului***, ***Culegătorul de alge***, dar, mai cu seamă, cu ***Epistole***, prin care poetul se despărțea definitiv de atracția trecutului său liric, la finele anului ’89, şi irumpea, prin volumele ***Psalmii***, ***Cronică***, ***Abaddon*** şi ***Exodul***, într-un pas liric novator şi într-un salt ideatic gigant, printr-un efort de nouă gândire poetică şi o nouă filosofie decisivă, care-l proiectau pe linia unor tendințe poetice vizionare, acelea ale poeziei creştine, şi spre episoadele biblice, pe de-o parte, iar, pe de alta, spre spațiul dramatic personal al Eului uman, şi social, dar şi spre conflictul ireconciliabil dintre răul demonic universal, cu repercusiuni în societatea umană a timpului, şi puterea divină, singura forță oponentă, care-l putea stăvili.
Noul om, noul erou liric, dar şi noul Eu al poetului, reprezentant şi simbol al spiritului credinței, din noile sale volume, se năştea, el însuşi, din impasul neliniştitor şi din conflictul acesta uriaş şi iremediabil, dintre puterile demonice ale răului universal, pe de-o parte, şi sublimitatea divină, care i se împotrivea şi îl stăvilea, pe de altă parte.
Împotrivirea lăuntrică, a Sinelui poetic, se face, de acum înainte, de poetul nostru, tot timpul, prin acțiunea lirică de luptător acerb, contra pervertirii omului timpului nostru, de către puterile întunericului dinafară. Şi, în această împotrivire, a eroului său şi a liricii sale, poetul se postează între zbucium şi lupta deschisă cu angoasa, cu păcatul lumesc şi desluşirea curăției sufleteşti, luându-şi, mereu, de partea sa, limpezimea credinței, extazul mistic, devoțiunea pentru divin şi venerația, fără de sfârşit, a omului mic şi învins, prin prosternarea sa la picioarele celestei puteri dumnezeieşti.

II.

Acest erou, care colindă prin poezia lui Eugen Dorcescu, ataşat unor tendinţe religioase, atins de angoasă sau deriziunile vieţii, de absurditatea ei şi de mâlul terestru, care ne trage spre pustiul întunecat dinăuntru, poate, totuşi, aspira, într-un viitor, la eliberarea sa spirituală, din labele demoniei universale, el se va putea regăsi, până la urmă, sub raza ocrotitoare divină. Dar numai prin devoţiune şi veneraţie faţă de sublimul divin, decide poetul, şi spiritul tutelar universal; numai prin pocăinţă, umilinţă şi purificare, în această tragică luptă, dusă pe câmpiile universului, dintre ceea ce impune Pământul şi ceea ce exprimă Cerul; numai prin victoria definitivă a Spiritului universal se poate atinge zona eterată a fericirii, a ţelului final şi a libertăţii noastre intime sufleteşti. Dar, până acolo, eroul liric, alter-egoul poetului, ca şi pământeanul om au de străbătut cărări spinoase, ale păcatului, recunoscut a fi în floare, dar şi zonele impure ale urgiilor veacului, din care numai cei aleşi, puţini, demni şi bravi, înveşmântaţi în mantiile binefacerilor şi proniei divine, vor mai putea ieşi învingători, nepătaţi şi liberi.

III.

Ivit, în lirica românească, cu aproape două decenii în urmă, după Revoluţia sângeroasă din ’89, ivit, parcă, peste un mediu ostil, răvăşit şi neliniştit, încă într-o dură prefacere interioră, ivit la un mod straniu, fără să-l fi aşteptat, parcă, nimenea, răbufnind, după acea Revoluţie, ca dintr-o generaţie necunoscută şi spontanee, poetul a erupt şi şi-a croit singur cărarea. Şi-a zidit, tot singur, temelia noii sale gândiri şi filosofii creatoare creştine. Şi a mers, tot singur, înainte, fără greş, vizionar şi misionar, având, parcă, în el, ceva din patetismul luminat şi profetic al lui Octavian Goga, chiar dacă în alt plan şi în alt veac, al profunzimii religiosului şi al simbolisticii creştine creatoare româneşti.
Amplele şi neliniştitoarele sale poeme evocă fie societatea, în întregimea ei, dar şi convulsiile acesteia, fie omul, îngenuncheat de un destin nemilos, pierdut într-o lume ostilă, fie eroul solitar, în căutarea credinţei sale, în lupta cu sinele său angoasat, şi, toate acestea: societate, omul social şi fiinţa lăuntrică a eroului, toate sunt puse, de către poet, într-o lumină aspră, într-o viziune necruţătoare, bulversantă, tragică, fără de ieşire şi fără de iertare, ca într-un ceas ultim al Armaghedonului, căzut peste întreaga omenire, pe neaşteptate. Instinctul mesianic face, din unele poeme ale poetului, veritabile manifeste patetice şi politice, tinzând la dezvăluirea demoniei şi furiei generalizate ale răului, într-o lume intrată în panică, în impas şi în disoluţie.

IV.

Ceea ce devine însă uimitor şi frapant, în lirica aceasta novatoare a lui Dorcescu, porneşte de la faptul că, în peisajul tradiţional al liricii româneşti, ca şi în cel modern, al poeziei religioase, această lirică a sa nu se înscrie ca o creaţie a unui umil urmaş al celor dinainte, ci se impune ca o voce, prea puţin cunoscută până azi, dar nouă,

novatoare şi demnă. O voce singulară. Care nu e atinsă nici de ortodoxismul religios al lui Nichifor Crainic sau Vasile Voiculescu, nici de atmosfera poeziei religioase de sorginte carcerală, a lui Radu Gyr, dar nici măcar de influenţele lui Lucian Blaga sau Ioan Alexandru, contemporanul său. Poemele creştine ale acelor poeţi interbelici, cu imaginea Magilor, exploatată frecvent, sau a Îngerilor de tot felul, tratarea lirică a lui Iisus, umblând pe ape, sau Moartea lui Iisus etc. etc., toate convenţiile religioase, prezenţele dese şi graţioase ale unor apariţii de îngeraşi sau magi, care umpleau poemele epocii, iconografia timpului vechi creştin, idilismul de epocă, picturalitatea şi decorativismul acelei poezii, prea frumoase şi cam prea apăsat idilizante, toate acestea nu au nimic de-a face cu misterul unor viziuni tragice tulburătoare creştine, dar şi cu accentele sociale teribile ale poetului nostru, acelea ale înaintaşilor săi fiind lipsite de suflul apocaliptic şi catastrofic al interiorităţii poeziei religioase a poetului nostru de azi. Nici măcar panteismul blagian, înaintând spre mitul creştin ortodox şi înscrierea meditaţiei poetului din Lancrăm în universal, nici sărbătorile câmpeneşti ale aceluia, care trec, apoi, în nostalgii blagiene, nici miracolele, surprinse liric, ce cuprind natura blagiană, într-un gen de misticism agrest, nici acestea nu au avut urmări şi influenţe asupra liricii tragice şi vehement sociale-acide a lui Eugen Dorcescu. În lirica acestuia, nu este vorba doar de o spiritualizare şi de un firesc dor de paradis, cu un iz şi un ton vetust ancestral şi agrest, la Dorcescu, nu este doar simplul dor de natură, ci este chiar boala fiinţei, cuprinzând, în întregime, ca un rug încins, pe om şi pe poet, într-o ardere profund spiritualizată, şi suferindă, şi sacrificială, pentru pacea sa interioară şi pentru dorinţa sa de desăvârşire şi descătuşare de zona prăbuşirilor terestre, fixându-se, ideal, spre aspiraţii, de-acum încolo, paradisiace.

V.

Nici chiar în lirica unor confraţi de generaţie, în genere, preoţi – poeţi notorii, creatori originali, din generaţiile ’70 – ‘80, apăruţi după Revoluţia din ’89, nici în aceştia poetul nu-şi află congeneri. Căci ghidul poeziei sale, influenţele, atingerile, dorinţele şi chemările, toate-toate îi vin pe calea undelor creştine native, din chiar doctrina directă a desăvârşirii creştine. De unde poetul deprinde noutatea şi captează izvorul curat, dar şi lecţia dintâi şi definitivă a liricii sale. Din textele străluminate ale Evangheliilor. Din creştinismul pur al lui Iisus. Care nu ne pretinde doar să credem. Şi atât. Creştinismul nu e doar o credinţă a intimităţi noastre, care se exprimă direct, sau printr-o morală, ci creştinismul este chiar o atitudine spirituală netă. Forma cea mai coerentă şi mai înaltă, şi vibrantă, a aplicării Evangheliilor. Şi care se opune unor principii reci şi savante, fundamentate pe cine ştie ce texte hieratice şi dificile. Creştinismul e o religie a inimii. De o simplicitate şi directitate dumnezeiască. O religie a celor mulţi şi anonimi, slabi şi învinşi. Şi, chiar dacă un Nietzsche, după ateul Marx, numea creştinismul « o religie de sclavi şi umili », care se refugiază în starea de supuşi ai milei, totuşi, adepţii creştinismului au iubit etern martiriul, suferinţa, umilinţa, deoarece ei au ştiut, dintru începuturi, că trupul este, oricum, doar pământ pierdut şi cenuşă risipită în vânt, şi ţărână sfărâmicioasă de sub tălpi, şi că, nu numai pentru ei, oamenii de jos, dar chiar şi pentru capete de filosofi, precum un

Bergson, el, creştinismul, a redat umanităţii, faţă de alte religii, noile valori eterne ale caritătii şi ale iubirii de aproapele. Şi că, oricum, o filosofie nu este creştină numai fiindcă ea discută asupra creştinisului, ci ea caută să-l justifice, deoarece acea filosofie creştină meditează şi discută despre creştinism, în numele întemeietorului ei, Iisus Hristos. În fond, cine era şi ce voia Iisus? El se ivise dintr-un loc anonim al Galileii, pietros şi cărămiziu, cu aerul său deşertic, oază între dealuri, lacuri, livezi cu măslini şi smochini. Un loc modest. Mai degrabă trist şi nostalgic. Ca atâtea altele ale lumii acesteia. De unde, El se cerea să-şi urmeze calea arătată de Tatăl Său. Să predice. Să fie o pildă. Să cunoască omul locurilor. Şi slăbiciunile lui. Să-l lumineze. Să-i atingă sensibilitatea. Să-l schimbe. Să-l îndatoreze. Şi, mai ales, să-i mişte sufletul spre o altă lume. Acolo, la sufletul uman, trebuia să lucreze Iisus. El nu putea fi decât un idealist. Un formator de oameni. Formator de destine. Să-i determine pe semeni să renunţe la averile lor. Să-l urmeze pe El. Câţi însă îl vor urma? Nu se ştie. Nu se va şti decât mai târziu. După moartea şi Învierea sa. El voise, deci, doar sufletul oamenilor. Prin aceasta, Iisus îi elibera. Îi lega, nu de pământ, ci de cer. Va putea El birui puterea vremii? Pe farisei? Banul? Rangurile? Nu avea decât puterea inimii Lui. Şi pe a Tatălui Său. Ce tânăr splendid trebuie să fi fost El! Cu ochi mari şi limpezi. Direcţi. Cu chipul liniştit. Cu mila lui uriaşă faţă de oamenii sărmani şi osteniţi care-l urmau şi pe care El trebuia să-i hrănească în drumurile sale. Când aceia îi cereau să-i vindece de o boală, El nu se da îndărăt. Ridica ochii spre cer. Se ruga Tatălui. Se apropia de cel chinuit de dureri şi-l vindeca. Atunci când îl întrebau, bieţii de oameni, timoraţi, dar şi încrezători, despre Împărăţia lui Dumnezeu, despre care El, Iisus, le vorbea, în pilde, El le spunea că ea, Împărăţia, este chiar acolo, cu ei, este chiar în sufletele lor, însetate de fericirea ce are să vină, nu peste mult timp, asupra lor.

Dar Credinţa Lui era atât de absolută, de inflexibilă, ca viaţa, ca moartea. Ea nu putea fi discutată. Ci doar acceptată. Sau respinsă. Credea, cu ardoarea Fiului divin, în acea Împărăţie ideală. Unde sufletul omenesc, schimbat din temelii, avea să fie stăpân.

Iisus a fost şi a rămas la rădăcina credinţei noastre, deoarece El a pus stăpânire, cândva, pe inima noastră a tuturora. Şi acea iubire, încă, nu s-a stins din noi. Ba ea a străbătut prin secole, arzând, până la noi. Iisus a instaurat, în lumea noastră, solaritatea sărbătorească a idealului, pe care l-a purtat în sine, ca Fiul al Cerului: iubirea de celălalt, nu de sine.

El a purtat, în sine, mai cu seamă, existenţa unei vieţi virtuoase, din care s-au izgonit fărădelegile între creştini şi s-au instaurat dorul şi măreţia sfinţeniei universale. El, om şi Dumnezeu, a luptat cu greul, ca şi noi. Cugetul său a fost şi el ispitit, dar El a refuzat, magnific, ispitele şi păcatul, călcând pe ele. Noi nici nu vom putea pătrunde, vreodată, doar din Sfintele Evanghelii, scrise după El, dumnezeiştile sale însuşiri, adunate sau pierdute de memoria Scripturilor. Inima Lui a ars ca un rug perpetuu, aprins deasupra noastră, ca şi icoana perfectă a atitudinii sale umane şi divine, faţă de misterul credinţei. Voinţa sa uriaşă a putut capta, la timpul său, voinţele celor din jurul său. Iar, după stingerea şi Înălţarea Sa la cer şi la Tatăl, a captat voinţa omenirii întregi. Cultul pentru Iisus nu este doar cultul lacrimii, ci, de la El încoace, fiecare inimă adoră şi slăveşte exemplul său fierbinte, întemeietor, care suia, pe frontispiciul înalt al cerului, semnul sublim – al Fiului Unic, venit să avertizeze lumea, s-o

lumineze, s-o iubească şi s-o schimbe, cu tăria de diamant a dragostei sale imense față de om.
Filosofia creştină, a iubirii, a milei, a purității, pe care o abordează, direct, profund şi fără greş, poetul Eugen Dorcescu, ca şi poezia sa, exprimată pe temele acesteia, poartă specificul şi eternitatea unei gândiri speciale, rigorile şi originalitatea ei frapantă şi acel simțământ veşnic care ne inspiră şi în jurul căruia se desluşeşte şi se despică adevărurile şi miracolele acestei credințe, adusă de Iisus pe Terra. Căci numai creştinismul evanghelic, prin simplitatea sa mişcătoare, se poate defini o filosofie a autocunoaşterii noastre, mult mai mult decât conținutul unor afirmații care ne trimit la fraze pompoase şi fără şir, comunicate de la amvon sau de la vreo tribună, cuvinte înşirate şi conforme unor dogme, sterpe de conținutul religios, atingător şi blând-cuceritor, al Celui care a trăit, pe viu, prin spiritul şi sângele său, practica creştină, prima practică creştină întemeietoare. Aşa cum glosa şi Immanuel Kant, chiar dacă credința poate desemna, pentru noi, ca oameni, două atitudini: fie una simplă, fie una acut sentimentală, filosofic vorbind, problema credinței este cu totul alta - este problema eternă a valorii sale intrinseci, a puterii sale de convingere.

VI.

Poate că de aici pornesc şi rădăcinile liricii creştine a lui Eugen Dorcescu. De la originile profund biblice. Mai cu seamă la un poet care şi-a extins harul, mai întâi, înspre traducerea fără greş, de o frumusețe şi limpezime hieratică, din textele alese ale ***Psalmilor***. Deci, de la rădăcini, care pornesc din tradiționalismul poetic românesc şi biblic, spre zicerile şi sursele directe ale Testamentului Nou şi Vechi, şi spre gânditorii şi ziditorii creştini, precum Sfântul Augustin, sau gânditorii moderni, Sören Kierkegaard, Gabriel Marcel, ba chiar şi spre filosofia existențialismului francez, în speță spre Albert Camus.
Astfel, prin gândirea augustiniană şi trăirea sfântului, poetul poposeşte la viziunea acestuia asupra omului, pierdut în păcat, dar salvat prin grația divină. În aproape toate volumele sale postdecembriste, Dorcescu atinge acest dureros sentiment al pierzaniei făpturii umane, prinse în iadul păcatului generalizat. Dacă gândirea augustiniană se revendică de la ideea că, în adâncul omenesc, în sinele nostru lăuntric, există o prezență mult mai activă şi mai profundă decât a eului nostru, există prezența divină, se observă cum, şi în lirica creştină a poetului nostru, se întrepătrund, permanent şi vizibil, prezența divină, dominatoare, cu eul neputincios şi angoasat al omului. Se mai regăsesc, în aceeaşi lirică, precum în textele augustiniene, teme ale cunoaşterii umane, fundamentate pe iubirea de semeni şi pe memoria ce culminează cu prezența lui Dumnezeu în noi, zidit în noi. Ca şi Sfântul Augustin, poetul nu meditează doar asupra Naturii pure, pe care el o ia drept o amică şi o vatră tradițională eternă şi consolatoare, ci meditează asupra profunzimii şi neliniştii noastre sufleteşti, în care se reflectă şi natura binefăcătoare, şi ispita unor clipe nostalgice, revelatoare, dar se reflectă şi urâtul, gândul care perverteşte, dar şi înfrumusețează, locul fermecat al visului omenesc, prin frumusețea sa ideală şi divină.
Direct, prin textele filosofice ale lui Sören Kierkegaard, sau, indirect, prin interferențe colaterale, trăirea, ca şi analiza angoasei, reflecțiile asupra ei, ca şi tratarea, în lirica

sa, a destinului frânt al ființei, pusă în fața divinității, se presimt, fie prin vicisitudinile propriei vieți, fie prin accentele filosofice ale lui Kierkegaard, transpuse, apoi, liric şi personal, în propria creație a poetului român. De asemenea, e posibil ca, aidoma filosofului danez, la care disperarea adâncă a fost resimțită, de acela, ca făcând parte din chiar inteligența sa umană, şi poetul român să-şi fi făcut, din propria-i suferință atroce, o consolare şi o bucurie a spiritului, cercetat în profunzimea vieții sale creatoare. Tot ca la filosoful danez, descoperim, şi în poezia lui Dorcescu, alternanțele unor exaltări şi energii extraordinare, ca şi vehemența critică, revărsată asupra unor evenimente sociale, după care au urmat lungi căderi în stări nostalgice, de apatie sau de tăceri, şi intervaluri moarte, deşerturi ale indiferenței față de mediu şi societate. Tot ca pentru Sören Kierkegaard, angoasa, disperarea, această maladie mortală, se dovedeşte, şi pentru poetul român, de o importanță uriaşă. Şi e posibil ca, în această suferință, să detectăm şi clipa în care poetul a luat calea filosofiei şi conduitei moralei creştine, care l-ar fi putut calma – vindeca, precum pe nordicul filosof existențialist, de angoasă, de frica de existență. Căci, tot ca filosoful danez, poetul român se simte nu numai un bard al religiozității depline, dar şi un martor şi un gânditor al ei, oglindindu-se, om şi poet, în apele clătinate şi încenuşate ale timpului de azi, fiind preocupat, tot precum Kierkegaard, nu atât de probleme filosofice generale ale universului înconjurător, cât de sufletul uman şi de tragica solitudine umană.

Din opera filosofului francez Gabriel Marcel, regăsim, adesea, presărate, fulgurant, şi în lirica poetului nostru, unele reflecții care au, ca punct de pornire, raporturile noastre umane cu fidelitatea. Ca şi pentru gânditorul francez, şi pentru Eugen Dorcescu, setea de iubire față de celălalt, care se exprimă prin fidelitatea față de acela, devine, şi pentru poet, o noțiune fundamentală, dar şi o noțiune morală de bază, pentru noi înşine. Noțiune care ne leagă de Metafizic şi, în cele din urmă, ne şi trimite spre sfera divinului.

Rodnice au devenit, de asemenea, pentru Eugen Dorcescu, chiar şi unele idei şi meditații ale filosofiei existențialiste franceze, în speță, ale lui Albert Camus. Astfel, din ideea neputinței inteligenței noastre de-a conduce destinele societății, şi evenimentele lumii, din caracterul inevitabil al morții, componente fundamentale ale filosofiei absurdului camusian, poetul alege, totuşi, registrul patetic al scriitorului francez, simbolistica sa asupra condiției umane, dar, mai ales, alege viziunea seninătății sufleteşti a lui Albert Camus. Seninătate şi forță morală în fața agresivității şi absurdului existenței, ca şi încrederea omului camusian în el însuşi şi în dorința sa de a promova valorile morale şi spirituale cele mai înalte cu putință, ale ființei, cum ar fi, crede Camus, bunătatea, curajul, demnitatea, libertatea, înscrise pe firmamentul gândirii ilustrului scriitor şi gânditor francez.

Însă, în moralitatea creştină, crede poetul român, chiar atunci când omul şi umanitatea întreagă ar străbate şi ar trăi într-un gol istoric, aşa cum socoteşte eroul camusian, gol deschis între naşterea şi moartea fiecărui om, acest gol, în filosofia creştină, este umplut de ideea nemuririi sufletului omenesc. Aşa încât, chiar dacă omul creştin trăieşte pe pământ în frustrare, în « jale şi înstrăinare », tot ca personajele camusiene, acest om creştin nu trăieşte, în schimb, în indiferență, în refuzul de-a participa la viața celorlalți şi nici nu crede, tot ca personajul camusian,

că, o dată trecut din lumea viilor, în spațiile morții, el nu mai reprezintă nimic. Dimpotrivă, omul creştin, crede poetul, chiar negându-şi evidența, negându-se pe sine, pentru păcatele sale, el nu afirmă că « infernul sunt ceilalți », ci crede în « zborul sufletului », în eternitatea lui, chiar dacă « repetata cădere în trup » este adevăratul său infern. Dar el, eroul lui Dorcescu, totuşi, crede, față de eroul absurd camusian, că ceea ce rămâne divin, în om, după trecerea sa din spațiul pământean, spre spațiul ceresc, este matricea sa nemuritoare, şi este suflarea misterioasă a sufletului şi reîntoarcerea sa iluminată spre sursa divină, de unde, cândva, el, sufletul, a purces şi unde, la ceasul sortit, va reveni.

VII.

La începutul lui noiembrie, 2007, Eugen Dorcescu scotea, de sub tipar, la o editură ajunsă, în câțiva ani buni, o instituție notabilă, numindu-se ea Editura Marineasa, scotea, deci, un volum nou de poeme, pe nume ***În Piața Centrală***. O operă densă, străbătută, ca şi alte două volume dinainte, Elegii şi Moartea tatălui, de un ax filosofic, de un Trivium, ca să zicem aşa. Care semnifică punctul nodal, unde se întretaie trei drumuri care se întâlnesc: Puterea divină, Puterea sufletului omenesc, Puterea răului, a demoniei oarbe a sufletelor mulțimii rătăcite, din oricare Piață Centrală a lumii, unde acea a treia putere demonică încearcă să-şi exercite presiunea asupra sufletului divin şi etern al omului.
O dată cu apariția acestui volum de poeme, ***În Piața Centrală***, se poate vorbi, în lirica lui Eugen Dorcescu, de o poezie de extracție filosofică creştină, bine argumentată reflexiv şi artistic, precum o argumentaseră, de altfel, şi celelalte volume, mai vechi, ***Elegii*** şi ***Moartea tatălui***. Poemul recent, În Piața Centrală, pare a fi cel mai strâns, mai argumentat şi mai armonic structurat filosofic, prin tezele sale interne, şi prin discursul poetic, de un patos creştin arzător şi tragic, dintre toate volumele sale dinainte. Noul volum devine, Aici şi Acum, un gen de program spiritual de esență al poetului, la această oră. Şi un vârf, ca un munte alb, pentru întreaga sa ideologie creştină filosofică şi poetică. El atinge un nivel al dorințelor sale creatoare, în sensul expresivității, al densității şi unității ideilor urmărite de poet. Şi al temelor puse în lumină, şi în dezbatere, traversate de filosofia unui nou existențialism creştin, şi românesc, şi de o mărturie a credinței autorului, a unui drum novator, pentru un poet şi un gânditor, contemporan cu noi, şi cu lumea spirituală românească de astăzi.

VIII.

Ideea bazală a lungului poem (căci textul poate fi perceput şi ca un unic poem, segmentat, doar, prin cele trei momente), deci ideea bazală, de esență, este una de Crepuscul al ființei pământene, ajunsă în criză (dar nu de ideal religios, pe care ea, ființa, îl posedă şi îl recunoaşte), ci în criză de autoperfecțiune a sinelui, a Sufletului, care, atârnând de Trup, este, încă, incapabil de atingerea idealului de perfecțiune şi de vâslire spre divin şi, deci, spre atingerea sublimului, a idealității şi a splendorii cereşti. Din această criză de esență a perfecțiunii spirituale, se naşte întregul accent

tragic al cărții. Şi tot ea devine Baza, pentru multitudinea de stări, spiritual-umane şi paradoxale ale eroului cărții.
Punctul de pornire şi de gândire al volumului pare a fi Ecclesiastul biblic. După care, omul, făptura sunt trecătoare şi, în urma lor, nu durează, etern, decât sufletul, care, şi acela, intră în dilemă şi derută, intră în disoluție, suferă, disperă, sugerează poetul, sub influența nefastă a trupului neprietenos, « care-l aduce îndărăt, din zenit,/îl obligă a suferi şi a plânge/în abisul de carne, în mocirla de sânge ».
Secțiunile sub care se desfăşoară, în planul interiorității, poemul, sunt trei la număr: I. ***Omul din oglindă***, II. ***Sub cerul Pustiei*** şi III. ***În Piața Centrală***. Prima secțiune, ***Omul din oglindă***, semnifică purtarea crucii personale şi calvarul sinelui, dus de către eroul liric până la capăt şi până la propria-i disoluție.
În această primă ipostază, sufletul-conştiință încearcă mereu desprinderea sa de trup. Ceea ce este o imposibilitate. Căci omul, şi conturul său, care se priveşte în oglindă, este chiar sufletul, « în singurătatea lui absolută ». Aici, pe Terra, trăim toți o « farsă sinistră », « ontologică », prin care, murind, putem ajunge la o viață superioară, spiritualizată, dar, trăind, pe pământ, de fapt, trăim în ... moarte. Eroismul uman, ca şi la Camus, ar consta în rezistența conştiinței noastre față de angoasele vieții şi de teama morții, privite, de se poate, cu eroism şi seninătate. Tot ceea ce-i rămâne omului, pe lume, este doar trecutul şi imaginea sa, acea Poiană miraculoasă a copilăriei, cu Zăvoiul ei, cu Râul şi Casa. În fața lor, sufletul (omul) este mereu în extaz. Rătăcitor în trecutul copilăriei, rătăcitor prin prezentul de umbre al oraşului, sufletul (omul) se îndreaptă spre « susurul divin creator », unde « Vântul morții mă poartă ca pe-un bulgăre – fiu/către muntele – Tată./Duh arzând, renăscut/şi uitucă țărână/cum am fost la-nceput./Sub a Domnului talpă/în a Domnului mână ».
Până la acest moment, la întâlnirea cu Divinul, zece tablouri lirice, din cele 27, câte numără prima secțiune, din cele trei, ale poemului, întregul Poem trăieşte, prin fiecare tablou în sine, istoria şi istoricul vieții unui suflet, aflat în căutarea lui Dumnezeu. Cu toate extazele sale, temerile, angoasele. Iar tablourile devin amintiri, regrete, reminiscențe, resturi şi fărâme informe ale ființei sufletului, în această harnică şi obsedantă căutare a Divinului Tată. În survolul său, Sufletul-(om) surprinde luna de sus, nucul bătrân, apoi, transformat în « vultur de-azur », survolează sate, drumuri, cetăți « şi le absoarbe, în oglinda-i planată, pe toate ». El ajunge, spre ziuă, deasupra livezii şi a Poienii părinteşti de-acasă, unde el devine chiar « infinitul cel mic », navigând, pierdut, « în abisul ființei », după care se îndreaptă spre Piața Centrală, « prin târgul idolatru », prins în crepusculul uman, unde « streşinile plâng hohotind/şi morții surâd, cu pietriş, cu nisip şi cu apă în gură ». Acum, tablourile devin terifiante desene contorsionate ale sinelui, ale propriului Suflet şi chip, într-un « tragic rictus ».
În secțiunea a doua a Poemului, ***Sub cerul Pustiei***, se ia contactul Sufletului-(om) cu Duhul divin. El, Domnul, este Lumina, « substanță a eternității », El este ziditorul, este Biserica, cu « chipuri de duh şi țărână ». Cu ce venim noi înaintea Duhului divin ? Cu « cuvântul şi ființa mea./Tremurătoare, firavă/ca trestia ». În sufletul omului « E atâta lumină./Toată făptura îl aşteaptă pe Domnul/să vină ». Şi natura îl doreşte, îl aşteaptă pe Domnul. Doar oamenii au uitat, ei, care sunt nişte « semne fără sens ». Poiana de-acasă, şi ea, e străbătută de zefir, iar, printre « pomi fericiți, în zori, se plimbă Dumnezeul Oştirilor sub cerul genezic/sub al soarelui sfeşnic ». Dar, pe

când lumea trăieşte în agonia şi euforia sa inconştientă, uitând de păcatele sale, Domnul arată, celor aleşi ai săi, viitorul mic paradis, « înainte de stingere », sub acest cer al Pustiei. Căci Duhul divin, în faţa omului acestei lumi, e inflexibil « ca un ax de argint/şi oţel/traversând universul ». Această secvenţă, a doua, a Poemului, devine, simbolic, începutul Apocalipsei. O descriere a apogeului lumii noastre. Totul e calm în razele soarelui. Duhul nu-şi schimbă starea şi mersul. Natura vibrează şi ea. Ai crede în eternitatea acestei lumi. Doar vântul mai bate. Puţin. Soarele e printre nori. Iar luna răsare, şi ea, cadaverică, şi proiectează filmul străvechi al Pustiei « peste oraşul dement/peste târgul ce doarme, cu bale la gură ». Toate « cele ce sunt se-mpart, neîmpăcat, între cer şi pământ ». Iar moartea mediază « între carne şi duh ». Dar, sub toate acestea, care mai trăiesc, şi respiră, în aparenţă, armonios, « vremea pare un râu », alteori pare « friabilă precum nisipul ». Şi, lângă toate acestea, Eremitul-(poet) şi scrib al Cronicii « se gândeşte la inutilitatea sa/la încercarea/mereu eşuată, de a salva de nimicnicie nimicul », pe când « Sufletul e acest cristal de neant,/e strâns în angoasă şi în sine ca un atol,/Sufletul, singurul lumii liant », care-l caută mereu pe Domnul. Acolo, « la capătul însorit al singurătăţii » este Domnul. Şi « la mijlocul singurătăţii » este găsit tot Domnul. Şi în « pustiul depărtării » se ascunde tot El. « În negarea lui Da,/În afirmarea lui Nu ». Prezenţă eternă şi ubicuă. Şi persoană triontică.

IX.

Trebuie, înainte de a trece în revistă şi secţiunea a treia, şi ultimă, a Poemului, să poposim, la finele acestei a doua, asupra raporturilor dintre Dumnezeu şi om-poet, dintre supremaţia Duhului divin şi Sufletul omenesc solitar. Spre deosebire de unii poeţi religioşi, interbelici sau contemporani cu poetul nostru, cultul lui Eugen Dorcescu, faţă de Divinitate, porneşte, mai degrabă, de la Cuget, decât de la inimă şi simţire. De aceea, poate, şi forma sa personală de percepere, a lui Dumnezeu, se face de o manieră senină, austeră, dar calmă, la care imaginaţia, obolul simţirii sale, cât şi tonul grav şi sever poematic al poeziei nu inventă peisaje, sau personaje, altele, ale unei imaginaţii prea flexibile, sau prea angelice, care să ducă spre zone celeste, ci Domnul Dumnezeu este văzut şi descoperit şi semnificat, pentru poet, în zone de viaţă fireşti, în inima unei naturi apropiate poetului, ca şi în realităţi umane vecine cu realitatea de viaţă şi de naştere a poetului şi a eroului său. Sunt peisaje, stări sufleteşti, tablouri obişnuite, care, pe lângă modesta lor înfăţişare, poartă şi amprenta unei gravităţi omeneşti şi pecetea locului, dar şi energia şi supremaţia Puterii universale şi divine. În preajma unei asemenea Puteri, poetul, şi eroul său liric se simt, dacă nu stingheri, cel puţin într-o uimire firească, discretă, pusă lângă grandoarea cerească a Tatălui Nostru, unde comunicarea pare a fi imprevizibilă, numai cea pur afectivă şi reflexivă, prin undele herţiene ale meditaţiei şi revelaţiei celeste, nicidecum simţuală, impasibilă, în prezenţa unei Puteri fără de margini, copleşitoare. De aici, din grandoarea cerească, pusă în cântar faţă de firava prezenţă a omului insignifiant, înfloreşte, real, şi o latură de venerаţie specială a liricii poetului. Un sentiment de prosternare şi de iubire filială, duse până în pragul uitării de sine a fiinţei poetului şi a eroului său, însoţitorul atât de umil, din preajma Divinităţii. Aici,

sentimentul liric devine unul fără greş şi el dă măsura şi întreaga substanță şi înțelegere, ale omului neînsemnat, şi ale sufletului său, față de forța şi devotamentul creştin, puse în fața dumnezeirii, care interferează poeziile, conferind acea aură şi legătură intimă, inexstricabilă, afectuoasă, notabilă şi totală între om şi divinitate, puse într-un curent viu şi electric, de simțăminte supreme. De aici, lirica aceasta nu duce nicidecum spre poezia veche religioasă, cu accesoriile şi sonurile sale prăfuite, ci ea se încarcă de gravitatea unui om, în umbra elanului divin, printr-o formă de apropiere şi fervoare cerebrală intensă, modernă, căreia îi sunt subsumate toate celulele ființei, ca şi celelalte simțăminte şi emoții ale sale, ca şi toate actele de dăruire şi de fervoare şi de bucurie spirituală, toate aprecierile prea senzoriale, sau prea colorate metaforic, pentru ca accentul religios şi aplecarea spre divin a poeziei să se facă printr-o legătură fragedă, totală, supusă şi subterană profundă, chiar ancestrală, între om şi Dumnezeu, precum în timpurile imemoriale, când totul, în această legătură, se armoniza pe calea undelor spiritului sublim, şi prin visele, pline de accentele lor fermecătoare şi magice cuceritoare.
Partea a treia a Poemului, ca să revenim, numită, ca şi titlul generic, tot ***În Piața Centrală***, încheie şi acest excurs al nostru prin lirica volumului. Finalul poemului rezonează la atmosfera sumbră, în care totul semnifică moartea, pe un pământ încă, aparent, viu. Doar angoasa mai rămâne în suflet şi în om, pe când semenii, din jur, par « fantasme de ceară », « ce pier precum au venit ». În jur, sunt aceiaşi eterni « câini leproşi », strigătele beților, iar întregul oraş se întinde, « în dimineața mizeră, grea ca o lespede ». De peste tot, vin demoni « în amurgul târziu » şi, atunci, se furişează şi în suflet, în om, « icoanele morții ». Imaginile terifiante, tensiunea, deşi nu simbolistă, dar simbolică, reeditează stări bacoviene, o provincie pustie, cu cimitire, cu moarte, deşi ne desparte un veac de ele. Aceleaşi versuri stranii, strivite de aceeaşi angoasă, ce ține artistul departe de o lume bolnavă, aspiritualizată, care se stinge, prin ea însăşi, în vulgaritate, şi în cețuri spectrale. Cerul, pământul sunt atinse de « lamele ploii ». Oamenii, lumea sunt străpunse, strivite. Natura, în întregime citadină, este rănită mortal, aidoma soarelui, care « stropeşte cu sânge ». Şi « se leagănă în van deasupra abisului ». Şi, peste tot, « dintr-o zare în alta », « numai Duhul se poartă pe deasupra genunii », ca în primele zile ale creației Terrei. Finalul poemului prinde un ton vaticinar, de supremă satiră socială, în genul marilor romantici : « Tu, rob viclean ! Şi tu, stăpân poltron !/N-ați cunoscut că trebuie să vină/Răsplata pentru merit, pentru vină ? »...

X.

Poem profund şi amănunțit structurat, în plan filosofic şi ideatic, creştin, între toate volumele sale, şi înşurubat pe o axă şi pe o analiză neiertătoare şi infinitezimală a sinelui rănit al omului, fie acela scrib, eremit, exilat pe propriul său pământ, volumul ***În Piața Centrală*** se impune, în poezia lui Eugen Dorcescu, cu rol de program spiritual de vârf, pentru întreaga sa creație poetică, de după Revoluția din ’89. Volumul este şi cel mai înalt vis al dorințelor şi aspirațiilor poetului, de expresivitate, dar şi un cumul al temelor sale obsesive, ce țintesc fervoarea sa ideatică – creştină.

Dar el este şi impulsul filosofic şi al existenței umane de azi, acela al propriei sale mărturisiri, de gânditor şi poet, în lumea de acum, românească.
În singurul spațiu, rămas viu, din Poiana pustie a casei părinteşti, unde angoasa clatină sufletul, peste el, « Peste suflet/se lasă, uşor,/vulturul nopții/cu sufocantul său zbor... » Iar « Sufletul, răspândit chiar, în trup,/dar niciunde,/nicicum,/se târăşte, rănit, către-al/zorilor drum,/se târăşte departe, mereu mai departe,/singur, în imensul deşert/dintre/viață şi moarte »...
Similar unui discurs delirant, față de alte poeme ale poetului, aici, în corpul acestui ultim volum, imaginile devin mai dure, smulse, parcă, din carnea unor depresii şi angoase, sau din cumplite şi sângerânde stări tragice. Chiar şi peisagistica poemului readuce, pare-se, în prim plan, fragmente din tumultul şi viscolul lăuntric al Eului, convulsii şi rictusuri umane, evocând scene, când grandioase, cereşti, când treceri cucernice şi simple omeneşti, ale omului-suflet, supus misterelor credinței şi învins de puterea Duhului tutelar. Iar lectorul are bucuria rară spirituală să descopere cum poemul, prin versetele lui, cele 27 de stanțe, egale, în fiecare din cele 3 secțiuni ale volumului, să descopere, zic, cântul lăuntric de frenezie, incantație, slavă şi sfioasă rugăciune, afirmat cu toată gura, sau în şoaptă, de parcă slăvirea Duhului Sfânt s-ar petrece într-o rugăciune fără de cuvinte, făptuită în tine însuți, ca şi cum numai şoaptele vântului şi mişcarea neauzită, a cuvintelor din adâncurile poetului-eremit, ar umbla prin aerul rarefiat şi sfânt al rugăciunii. Iar, între interstițiile fragede, printre care colindă aceste cântece-rugăciuni, fără cuvinte, ele aduc cu stări ale vântului cosmic al înălțimilor, cu nişte chemări duioase către Domnul, în vreme ce se ivesc, pe neaşteptate, în omenescul obscur sufletesc, din nou, demonicele angoase, « semne fără sens » ale omului-suflet. Întregul poem este purtat, astfel, pe lângă fervoarea cucernică a credinței, şi de imaginile sumbre, crepusculare, ale fărădelegilor omeneşti, iar omul, şi aici, ca şi în alte poeme şi volume, este amendat şi pus la zid. Doar în Poiana de-acasă, unde poposeşte, adesea, Sufletul-om, pentru a-l întâmpina pe Domnul, doar acolo totul devine vis edenic, iar Domnul se plimbă, « printre pomi fericiți ». Tot acolo, « pe covorul fânului », « mi s-a părut a zări urma Lui...Dumnezeul Oştirilor/sub cerul genezic/sub al soarelui sfeşnic », în vreme ce, tot acolo, sufletul e aidoma vântului, sufletul îşi opreşte, în pragul Poienii, goana..., « Sufletul – singurul lumii liant/Sufletul, acest cristal de neant ». Dar, tot acolo, Domnul se plimbă printr-un « Paradis fără oameni ». Accentul acesta, al purificării definitive a lumii, de către Creator, printr-un act final, al eliminării murdăriei terestre şi umane, revine, ca un laitmotiv, cu tărie şi nelinişte, în mai toate volumele de după ’89, ale poetului, cu un accent obsesiv al fărădelegilor omeneşti, care ar trebui să fie plătite, cândva, de om, Cerului.

XI.

Tortură a unui suflet-om, care nu se poate, încă, salva pe sine, prin credință şi devoțiune, dar care tinde să reziste şi să spere, şi, mai mult, să sufere, agonic, pentru visul său etern, de limpezire a sufletului, aşezat în preajma proniei divine, eroul din volumul ***În Piața Centrală***, volum construit pe un conținut ideatic triontic : Divinitate – Suflet de om – Umanitate, înalță accentele sale izbăvitoare, aidoma eroului din

Elegii sau celui din Moartea tatălui. Se simte, şi aici, istovirea interioară a sufletului-om, este evidentă, de asemenea, şi erupţia angoasei, care prinde fiinţa, după cum este evidentă tristeţea fără leac, care ia locul tăriei sufleteşti a eroului din ***Cronică*** şi ***Abaddon***, mai vechile volume. Acum şi aici, în Piaţa Centrală a Târgului vechi, « Noaptea se târăşte pe trotuare », iar « în discoteci, sunt schelete şi se zbat flăcări ». Anotimpurile, vara, toamna, sunt fie ucigaş de toride şi « varsă văpăi », fie toamna vine cu « ploile morbide », cu « ceaţă şi lut », cu odaia tulbure, « străpunsă în inimă » şi cu « cerul greu, nemilos », ce trimite « lamele ploii, reci, ascuţite », care pătrund în sânge, trup, gând. Şi toate acestea « se zvârcolesc în tine ».
Spre finalul poemului şi al volumului, reapare Poiana din vis. Poiana, cu vița de vie, cu ograda pustie, cu bolta viţei, care învăluie inima. Şi, peste toate ale lumii, din Piaţa Centrală, şi ale Poienii din vis, ştim, de acum, că sufletul se târăşte, rănit, mai departe, în imensul deşert « dintre viaţă şi moarte ».

XII.

Scris, într-o viziune sumbră, profetică, neconsolată şi dinamitardă (venind vorba de răul demonic omenesc şi universal), atins de un ton de sceptic nemântuit, peste Sufletul-om, peste Piaţa Centrală a vieţii, a lumii întregi, se lasă, iată, vulturul nopţii. Şi, din această zbatere, nu există ieşire. Cât timp sufletul e legat, încă, de lanţuri trupeşti, chiar dacă el tinde, continuu, spre Cer şi spre unirea sa, din eternitate cu Duhul divin.
Îngemănare între tonusul filosofic şi biblic arzător creştin şi unda fremătătoare socială, care umflă valul satiric-amar al meditaţiei poetice, îmbinare fericită între puterea credinţei umane şi aspiraţia sa spre armonie şi divin, poezia, din acest concentrat volum al lui Eugen Dorcescu, relevă accentul tragic şi mângâietor religios al unui poet creştin de seamă, dar şi respiraţia sa aspră, profetică, cu o expresie de ultimatum şi de apel, trimise în pustietatea lumii, spre atenţionarea omului şi spre îngrijorările ultimative ale veacului. Lângă apele neliniştite, ale atingătoarelor poeme, ale unui scriitor, dintre cei mai reprezentativi şi marcanţi ai literaturii noastre de azi, sufletul poetului, dar şi sufletele lectorilor retrăiesc, sub tragica însingurare crepusculară şi omenească, zbaterea eroului acestor versuri, retrăiesc speranţele sale de viitor, atinse de lumina tremurător – mângâietoare a Duhului divin atoatevăzător şi domnitor.

Timişoara, 28 ianuarie 2008

Banat, 4, 5, 6 /2008; Agero, Stuttgart, mai 2008

VALERIU ANANIA:

Poetul Eugen Dorcescu e un scriitor familiarizat cu **Sfânta Scriptură** şi, implicit, cu poezia ei. Dacă multor condeieri ai literaturii noastre **Biblia** le-a fost doar o sursă de inspirație sau le-a oferit teme lirice, autorului de față îi stă ca o pecete pe inimă – ca să-l citez pe Solomon – , ceea ce-i conferă, pe lângă prestigiul literar, şi o aură de noblețe spirituală. Cu ani în urmă, aveam în mână **Psalmii** versificați de Eugen Dorcescu. O "Psaltire în versuri", mi-am zis, e un non-sens, de vreme ce însuşi originalul ebraic, urmat de cel grecesc, este o carte de poeme în înțelesul adevărat al cuvântului, alcătuite după canoanele artei poetice a timpului. Încercări de acest fel se mai făcuseră la noi, unele mai modeste decât altele, deşi (sau poate tocmai pentru că) tradiția îl avea în frunte pe Dosoftei. Am deschis cartea, am citit primele pagini şi de îndată mi-am dat seama că autorul – un mare meşteşugar al stihului învățat să zboare cu aripile larg deschise – nu se mulțumeşte să versifice textele biblice, ci le re-creează la măsura limbii române contemporane şi la dimensiunile talentului autentic al unui scriitor modern. Eugen Dorcescu a continuat să publice câteva volume de acelaşi gen. Iată că, acum, ni le oferă pe toate la un loc, în cartea de față, pe care le-o recomand cititorilor cu bucurie şi încântare.

*Text pentru coperta a IV-a la volumul **Biblice**, 2003*

CONSTANTIN STANA:

POEZIA CA INSPIRAȚIE DIVINĂ

Pentru cine nu-l cunoaşte suficient, Eugen Dorcescu pare descins, ca avatar al Desăvârşitului Rafinament, direct din spița davidiană, biblică, rezumând şi sublimând reflexele teologice, gândiriste ale lui Nichifor Crainic şi ale colaboratorilor săi, de la V. Voiculescu la T. Arghezi. Roadele strădaniilor mistice ale mentorului „Gândirii" se văd de-abia acum răscoapte, fără aparentă legătură, în timp şi spațiu, cu înclinațiile deiste programatice ale celor amintiți. Părând a recapitula, în forme canonice diamantine, plăcerea pe care incantația Logosului Divin o producea sacerdoților meditativi întru Dumnezeu, poezia mistică, de izvod biblic, a lui Eugen Dorcescu produce o indicibilă uluire şi un catharsis profund, atât ateului încercat de frumuseți păgâne, cât şi profanului instruit în arta cuvântului. Sensibilizând legătura organică, ombilicală a Verbului creaționist cu Ființa, poetul excelează în reformularea poesisului sacru pe înțelesul omului modern, care-a pierdut comuniunea cu Stăpânul Absolut al cerurilor mute.
Aprehensiunea lui Eugen Dorcescu pentru textele sacre, în speță pentru imnica psaltică, e cunoscută deja, din cărțile lui anterioare. Versificarea psalmilor biblici, la începuturile literaturii noastre culte de grafie slavonă, mult trudită de preacucernicul

Dosoftei, cu stângăciile inerente acelor vremuri de înfiripare a limbii, e majestuos depăşită de Eugen Dorcescu. Temerarul acestor rânduri de „cronică" a trebuit să se întoarcă el însuşi la „originalul" biblic, ca să verifice, prin imperioasa comparaţie, o impresie persistentă şi, dacă vreţi, scandaloasă pentru spiritul bigot: aceea că psalmii lui Dorcescu depăşesc în profunzimea gândului, ca şi-n strălucirea desăvârşită a unei limbi poetice inegalabile, psalmii biblici ai regelui David. După părerea noastră (subiectivă, desigur, şi lipsită de orgoliul dogmatic al autorităţilor indiscutabile), **Biblicele** lui Eugen Dorcescu (Editura Marineasa, Timişoara, 2003) ar trebui, fără nici o prejudecată, să „corecteze" şi să completeze ***Cartea Cărţilor***. Exegeţii textelor sacre, neîngrădiţi de tipare, de rigori formale, s-ar convinge uşor de ipoteza noastră. Cartea în discuţie reproduce pe coperta I o pictură votivă a regelui – poet, încoronat şi nimbat, privind pios în dreapta sa, în vreme ce-şi acompaniază muţenia cu un instrument cu coarde, ţinut cu mâna strângă şi „piţicat" cu cea dreaptă. Notele laudative ale lui Valeriu Anania, de pe coperta a IV-a a prezentei antologii, ar face inutil, prin suficienţa lor, orice comentariu. Dar, pentru că un plus la cele cuvenite nu face rău nici unui autor, ni l-am îngăduit şi pe-al nostru.

Substanţa poetică a lucrării ordonează, după viziunea selectivă, auctorială, patru tipuri de scrieri de „inspiraţie" biblică: cei 150 de ***Psalmi*** davidieni, 12 epistole „autobiografice", profund meditative, ale ***Ecclesiastului*** (fiul lui David, rege al Ierusalimului), 131 de ***Pilde*** ale lui Solomon şi ***Rugăciunea regelui Manase***. **Prologul** şi ***Epilogul*** ce îmbrăţişează textele acestea sunt, la rândul lor, fascinante: două pietre unghiulare ale Poeziei – Meditaţia de pe Munte şi Meditaţia din Pustiu – , predictive, în fond, şi luminătoare pentru ce va să vie sub ochiul extatic al lectorului. Ordinea răsturnată a cărţii, citirea ei retroversivă n-ar estompa cu nimic frumuseţea inalterabilă, perenă a textelor. Cântecul mut, melosul inspirat al regelui David din detaliul de frescă de pe biserica Sf. Gheorghe din Mănăstirea Voroneţ, traversând pe diagonală Ţara, ţinutul preaiubit al Sfintei Fecioare, se întrupează în cuvânt în **Biblicele** lui Eugen Dorcescu. Revelaţia sacrului, în simplitatea ei primordială, de pe când încă nu pierduserăm Edenul, se produce firesc, după o teurgică umanizată; consecinţele ritualice sunt cele aşteptate: „Doar eu grăiam. Şi iată că, treptat,/ Discursul în tăcere s-a mutat". Fiinţa abisală a Omului – creatură dintâi după chipul şi asemănarea Dumnezeirii – s-a întâlnit cu fiinţa abisală a lui Dumnezeu în muţenie, în nerostire, căci „Tăcerea era drumul către El" (***Prolog***). Psalmii ce alcătuiesc întâia diviziune a cărţii sunt doar tangenţi cu cei davidieni, în sensul „citatelor" sugestive, montate în poeziile lui Dorcescu precum pietrele nestemate în filigranul delicat al inelelor. Discursul liric este abrupt, greu aforistic şi sentenţios-canonic, rânduindu-se după toate rigorile retoricii de cult ortodox. Vorbirea grea are frecvente solemnităţi shakespeariene şi curge tumultuos, ca o cascadă. Binele şi Răul sunt perfect disociate şi cumpănite în cântarele lui Dumnezeu, unde vanităţile omeneşti n-au greutate: „…Nu-i aşa cu-aceia ce au la suflet răul!/ Ei nu pot sta-n picioare la dreapta judecată./ Cu cei cinstiţi nu-i afli alături niciodată/…/ Căci Domnul ştie bine cărarea orişicui – / Pe drept îl ocroteşte; cel rău era şi nu-i". Regele se cuvine să fie înţelept şi blând; judecătorul – învăţat; ambii să-l slujească ne-ncetat pe Domnul, şi cinstire Fiului să dea. Invocaţia mistică, implorarea divinităţii, de strictă pioşenie, are drept corolar credinţa: „Mă culc şi-adorm pacific şi senin,/ Căci Domnul e tăria casei

mele”. Alteori parcă răzbate din versuri ruga fierbinte, disperată şi tragică a lui Arghezi, din psalmii cunoscuți: „Îndură-Te către cuvântul meu/ O, Doamne, şi alungă-mi disperarea!/…/ Ascultă-mi, Doamne, glasul dimineața,/ Căci eu din zori Te strig şi Te aştept”. Ca orice psalmist, dar mult mai profund şi mai dramatic, şi în cuvinte mai alese, de o orbitoare solemnitate, poetul cere Divinității mizericordie şi protecție, mereu aducere-aminte şi izbăvire de ființiala suferință, liniște sufletească şi „neted drum” sub pașii săi, cu rezonanțe grave din Rugăciunea lui Goga („Părinte, orânduie-mi cărarea!”). Izbăvirea în fața „urzitorilor de rele”, a „nemernicilor şi mişeilor”, împovărați de ură, are preț în suferință, în lacrimi şi rugăciuni, sub convingerea salvării Divine: „Sunt risipiți şi pier de lângă mine/ Duşmanii mei, în spaimă şi ruşine./ O, Cel Etern! Salvarea-i doar la Tine…” – textul biblic original e stors până la ultima picătură. Temele şi motivele poeziei psaltice, desăvârşit imnice, sunt, de asemenea, sleite în aluatul unei limbi fără cusur. Aburul sacru şi parfumul biblic trimit la psalmii lui David. Lumina mistică e însă nouă, şi licărirea verbului e alta. Suprasarcina pocăinței depline a pelerinului ajuns în pragul mântuirii e strivitoare pentru neinițiat. Schimbarea la față a Fiului a rezonat, iată, peste milenii, în schimbarea la față a Cuvântului. Căci cuvântul poetic al lui Eugen Dorcescu este, dacă vreți, ecoul, replica umană a Cuvântului de la-nceput. Un ecou, sau un răspuns pe care Creatorul îl aşteaptă mereu de la Creația sa, pentru motivarea împlinirii tuturor făgăduințelor şi pentru restabilirea echilibrului tulburat de bezmeticia omului.

Eugen Dorcescu recapitulează şi recreează psalmi în manieră absolută, străluminând vechile înțelesuri cu sensibilități şi exigențe noi, corectând, după dogmă, imaginea blagiană apocaliptică a „Paradisului în destrămare”.

Impresia finală, după parcurgerea atentă a psalmilor lui Eugen Dorcescu, este că, măcar pentru multă, multă vreme, ***nu se mai poate scrie poezie psaltică.***

Limpezimea de cristal a frazei poetice nu e depăşită decât, poate, de calitatea absolută a lexicului. Metafora, simbolul şi podoaba fastuoasă a epitetului ornant fac jocuri de lumini orbitoare ca Slava, în care întrezărim imaginea fulgurantă a lui Dumnezeu. Lângă sonoritatea de alămuri fine şi cizelate a limbii române, Eugen Dorcescu aşază, pe acelaşi portativ „gregorian”, isonuri ebraice, presărate cu zgârcenie în „grăirea” ***Ecclesiastului***. Secțiunea psalmilor se încheie într-un fortissimo orchestral, la care toate instrumentele participă. Senzația finală, asurzitor-auditivă, este supremul imn de slavă ridicat spre nesfârşitele lăcaşuri ale eternului Demiurgos: „Cu glas de corn văzduhul săgetați,/ Cu lira şi cu harpa. Fremătând/ În dans. Tamburul, flautul plăpând/ Se-ngemănează-n imn, ca nişte frați./ Sonore corzi, treziți-vă, vibrați!/ Şi voi, caval, chimvale, rând pe rând,/ Şi toate laolaltă, răsunați!/ Tot ce viață are pe pământ/ Să-L laude pe Cel Etern şi Sfânt./ Să-L preamărească laic şi monah./ Să-L adorăm cu toți. Hallelu Yah!”

Ecclesiastul este, fără comentarii, cea mai desăvârşită (sic!) transpunere în versuri a vorbelor (în proză) ale fiului lui David. Amplul poem respectă cotele biblice. Satisfacția şi lamentația, înălțarea şi căderea, optimismul şi deznădejdea contrapunctează versul epic sub cenzura metrului endecasilab, care este pus în alertă de iamb, sub sentința tragică a fatalistului „Havel Havalim” (Deşertăciune a deşertăciunilor, în orig. ebraic – n. n.). ***Ecclesiastul*** lui Eugen Dorcescu reduce tragismul biblic la mâhnirea românească, făcând loc astral licărului de speranță.

Frământările, marile întrebări ale Omului, alergarea după vânt şi vânarea de vânt se aşază sub rigoarea resemnării smerite, în perspectiva întâlnirii ultime cu Dumnezeu şi a dreptei reaşezări viitoare, după a doua venire. Frazele sunt memorabile, şi recunoaştem aici deznădejdea romantică de mai târziu, schopenhauerianã. Ca să nu universalizeze această deznădejde, ce poate uşor degenera în panteism, poemul lui Eugen Dorcescu găseşte un reper, un punct de sprijin didactic, tradus prin satisfactul „Carpe diem!": „Tu, tinere, te bucură, cât încă/ E vreme. Să te-nfrupți pe săturate/ Din cele-ngăduite, revelate./ Ascultă-ndemnul inimii. Adâncă/ Să-ți fie desfătarea. Şi bogată./ Să-ți fie veghea clară. Paşnic somnul", sub accentele anacreontice răsunând vag versurile lui Echnaton, chiar dacă aceste îndemnuri trăiriste sunt înfrânate de inexorabilul memento: „Dar ține minte: pentru toate Domnul/ Te va chema-ntr-o zi la judecată". Avertismentul ecclesiastic priveşte nu implacabila pedeapsă divină, urmată de veşnica osândă, ci conştientizarea kantiană a normei morale: „Iah Elohim din veşnicii ascuns e,/ Dar are sub privire toate cele,/ De la noianul mării pân' la stele./ Şi judeca-va lucrurile-ascunse – / Pe toate: Fie bune, fie rele".

Pildele (131) celui de-al treilea împărat al lui Israel (Solomon, cca 971 – 931 î. H. – n. a.) au aceeaşi tuşă stilistică pe care Eugen Dorcescu o aplică ***Ecclesiastului***, iar comentariul lor ar putea alcătui un capitol distinct. Retransfigurându-le, după o poetică subiectivă, absolut impresionantă, poetul citează, subtextual, pentru eventuală „documentare", sursele.

Rugăciunea regelui Manase („Stihuire după ultimul text din Vechiul Testament" – n. a.) aduce mult, în punctele ei de zbucium sufletesc, cu eminesciana rugăciune a unui dac, încheiată, desigur, în cunoscuta notă liturgică: „…pe Tine te laudă toate puterile cerului,/ şi a Ta este slava, în vecie. Amin!"

Epilogul cărții este deopotrivă un crez şi o dare-de-seamă a creştinului fundamental, lepădat definitiv de trufia amăgitoare a celor lumeşti: „…sătul de idoli şi eroi/ (Eroi când în prim-plan, când în eclipsă),/ Pun jos condeiul laic. Scrieți voi!/ Ne revedem după Apocalipsă".

După exprimarea, în aceşti termeni, a nestrămutatei sale hotărâri, ne aşteptăm ca Eugen Dorcescu să abandoneze definitiv îndeletnicirea scrisului. Peste tema biblică nu mai poate trece. Cele laice devin tot mai robite addagiului ecclesiastic. Fără falsă mâhnire, îi respectăm decizia, recunoscând anabasisul absolut la care Eugen Dorcescu a „osândit" anevoioasa trudă a lui Dosoftei.

Chiar şi din această perspectivă, ***Biblicele*** lui Eugen Dorcescu instituie o veritabilă şi fundamentală carte de căpătâi a omului modern, sufocat de angoase.

Caligraf, 6/2005

ALEXANDRU RUJA:

IPOSTAZA DORCESCU

Există scriitori care construiesc un mod inconfundabil de creație în literatură, care lasă o amprentă fundamentală, care configurează o ***ipostază*** spre care te întorci sau la care raportezi literatura altora. Un asemenea scriitor este astăzi în literatura contemporană Eugen Dorcescu. Poet bine aşezat pe un eşafodaj cultural, câştigat în timp, cu trainice resurse creatoare ce vin dintr-un talent evident, Eugen Dorcescu scrie o poezie a desfăşurării culturale, dar şi una care vibrează fin, ca un seismograf afectiv, la undele de şoc ale socialului, o poezie ce porneşte din atât de exacta cunoaştere a textului sacru, dar şi o poezie a meditației existențiale.
Nu mă voi referi aici la întreaga poezie a lui Eugen Dorcescu, despre care am mai scris, ci doar la două volume care reverberează în timp, atât prin amplitudinea cât şi prin profunzimea meditației metafizice – ***Elegii*** (2003) şi ***Moartea tatălui*** (2005).

Imaginea esențială din volumul ***Elegii***, insistentă, recurentă şi polivalentă, este aceea a ***bătrânului***, înțeleptul ascet care meditează la marea problemă a trecerii. Deşi, printr-o anumită viziune şi tonalitate, ***Elegiile*** continuă o direcție din poeziile volumelor anterioare, amploarea şi profunzimea meditației încarcă aceste poezii cu o marcă artistică aparte. Poezie filosofică în cel mai exact sens al cuvântului, ***Elegiile*** surprind meditația bătrânului, ajuns la vârsta înțelepciunii, despre viață şi moarte, despre spiritualizarea existenței, despre ieşirea din trup, despre trecere şi veşnicie, despre sacru şi profan. Prima şi ultima elegie închid această meditație ca într-un cadru; cea dintâi motivând reținerea „în trup", ultima clamând vanitatea şi zădărnicia existenței: Din nou răsare soarele-n zadar./ Şi, ca şi ieri, zadarnic va apune./ Zadarnici sori, zadarnicele lune/ Măsoară-un timp zadarnic, iar şi iar./ Zadarnic ieşi în prag. Zadarnic pleci/ Şi-apoi te-ntorci. Şi iar le faci cu schimbul./ Străbați în van zadarnice poteci,/ Căci spațiu-i mai zadarnic decât timpul./ Şi tu eşti mai zadarnic decât tot./ Şi totu-i mai zadarnic decât tine./ Strivite de mesajul cosmo-glot,/ Cuvintele, sărmanele, nu pot/ S-absoarbă taina tainicului cod – / Şi vin la uşa Tainei să se-ncline".

Viziune metafizică şi introspecție existențială se unesc într-o poezie de savoare şi esențializare lexicală. Între poeții contemporani, locul lui Eugen Dorcescu se distinge tot mai evident. Cu o cunoaştere a resurselor poetice ale lexicului cum la puțini se manifestă, poetul s-a fixat pe o viziune proprie, în care condiția dual㠹i găseşte o configurare ce ține de esența marii poezii. Nimic contrafăcut în expresia poetică prin care se redă dramatica zbatere între teluric şi celest, între spirit şi materie, între trup şi suflet, între sacru şi profan. Cuvântul se goleşte de balastul material, urcă spre starea imponderabilă a spiritualului. Poetul Eugen Dorcescu esențializează o stare, aceea a treptatei spiritualizări. Fiecare elegie surprinde un moment înspre definirea acestei stări. Cel al înstrăinării ar fi unul inițial.
Nu o conceptualizare, ci o figurare imagistică a unei stări tensionate dramatic întâlnim în elegii. Numai că această stare se asociază, nu rareori, cu un sentiment al

liniştii, imaginat, căutat, sperat. În timp, trupul eroului liric „a fost exilat, expulzat, renegat/ de eul profund", iar „bătrânul îşi caută, de ani şi/ ani, sufletul,/ îl simte, îl ştie, undeva, pe/ aproape, în tenebrele sinelui,/ îl caută, i se pare uneori că-i/ pe cale să-l întâlnească,/ dar recade în cadrele trupului". Expresie a fiinţei, bătrânul reface ontologia fiinţării. De la ipostaza „Pare de necrezut, dar/ bătrânul a fost tânăr/ cândva", până la aceea a unei noi întineriri, înfloriri, se desfăşoară drumul paradisiac-infernal al fiinţării. Imaginile uşor contradictorii, oscilând între lumină şi întuneric, angelic şi satanic, refac tocmai acest drum. Bătrânul a iubit cândva marea, muntele, poiana, pârâul, zăvoiul, merii sălbatici, drumul („drumul pustiu, vag-şerpuitor,/ ce semnifica orice, dar,/ în primul rând, semnifica/ viaţa şi moartea"), elementele unui cosmos propriu, în care fiinţa şi-a găsit rostul fiinţării, pentru a se putea deschide, apoi, spre marea călătorie.

Poezia lui Eugen Dorcescu nu este inutil încifrată. Pentru ca s-o înţelegi, însă, trebuie să-i găseşti şi să-i pătrunzi nucleul generativ. Ca şi în îndemnul lui Paul Claudel, trebuie să cauţi centrul şi nu să vezi doar drumul, care reprezintă discursul poetic. Centrul rămâne, însă, esenţa poeziei, spre care mergi urmând simbolurile fundamentale folosite de poet: focul, vântul, duhul, cenuşa etc. „Flăcările i-au vorbit/ întotdeauna bătrânului,/ tot aşa cum i-a vorbit, misterios,/ şi vântul,/ astfel se vede el, acolo, pe/ ultima treaptă,/ un fuior de foc,/ împletit cu/ un fuior de vânt,/ vântul ar avea,/ în viziunea bătrânului,/ menirea să ia duhul cu/ sine,/ el, vântul, a fost şi a rămas/ un fel de alter-ego fantomatic,/ un vaier al eului,/ adresat eului,/ pe când flacăra destramă şi/ sfârtecă trupul,/ cu o dragoste vehementă,/ totală,/ a ucide înseamnă a/ poseda fără limite,/ flacăra, deci, absoarbe, în/ trupul său fluid,/ trupul rigid al bătrânului,/ îl desface, îl pierde printre nenumăratele-i degete,/ îi şopteşte:/ te iubesc, te-am/ iubit toată viaţa, voi/ muri gândindu-mă la/ tine".
Imaginea de amplă simfonie contrapunctică, în care meditaţia urcă de la individ la sferele astrale, în care relaţia trece de la circumstanţă la eternitate, în care dualitatea ***tatăl/ Tatăl*** balansează într-o benefică ambiguitate, devine o realitate artistică în ***Moartea tatălui***. „Fiind dincolo de/ simţuri,/ tatăl nu poate/ fi recuperat prin/ senzaţii,/ percepţii./ Fiind dincolo de/ orice înţelegere,/ tatăl/ nu poate fi/ descifrat, priceput./ Fiind, de fapt, dincolo/ de întreaga noastră/ fiinţă empirică,/ dincolo, deci, de afecte,/ închipuire, cuvinte,/ el nu poate fi nici/ iubit, nici urât,/ nici rostit./ Şi, totuşi, conştiinţa/ înregistrează evidenţa / tuturor acestor/ negaţii./ Ceea ce-nseamnă/ că aceste negaţii/ – şi oricare altele – / sunt cel mai sigur/ argument/ că tatăl/ există".

În ***Moartea tatălui*** poezia este organizată în trepte. Cele ***şapte trepte*** nu sunt atât drumuri, itinerarii, cât ***treceri***; cifra şapte cuprinde în ea o simbolistică sacrală. Adeseori poezia lui Eugen Dorcescu pare că se leagă de un element real, de un eveniment, de o întâmplare, că are o relaţionare empirică, dar întotdeauna transgresează realul, trece în metafizic, urcă spre spiritual. Orice element al peisajului aminteşte de existenţa tatălui: „Aici era, pe vremuri,/ un nuc,/ aici un tei,/ iar aici, o fântână./ Aici înflorea liliacul, aici/ era via, aici/ un piersic şi-un prun,/ aici crescuseră vişini,/ o adevărată alee./ Şi aici, / în ziua aceea, în/ ora aceea,/ în clipa aceea,/ aici, pe brazda/ aceasta de/ iarbă,/ în perspectiva Poienii,/ a râului,/ a eternităţii,/ aici,/ între

muntele negru/ şi umbrele lunii,/ aici,/ era tatăl". În fond, un mic eden, o viziune paradisiacă a spațiului terestru, o transmutare în spiritul poeziei argheziene. Imaginea tatălui sau umbra amintirii se leagă de acest spațiu. „E o cărare umbrită/ de-a lungul/ râului./ Din frunziş, cad,/ pe alocuri,/ stropi umezi de/ soare./ Domneşte acolo/ aceeaşi lumină/ ce-acoperă spațiul/ dintre veghe şi somn,/ spațiul,/ deja amintit, dintre subconştient şi/ conştiință./ Pe-aici trece tatăl,/ noapte de noapte,/ tot mai departe, mereu/ mai departe,/ din penumbră-n penumbră".

Poezia filigranează o stare nu doar prin tensiunea meditației, dar şi prin subțirimea versului, prin arhitectonica lui, care este suplă, uşoară, aproape hieratică, gata de zbor. Meditație asupra misterului morții, asupra tainei de trecere, ***Moartea tatălui*** este un volum în care complexitatea ideatică şi trimiterea la texte fundamentale se fac mereu prin simbolistica poetică. Laitmotivul acestui volum rămâne ***Tatăl***, iar discursul poetic devine o variațiune pe aceeaşi temă, un periplu dus însă la altitudinea meditației. Imaginea se purifică de orice contingențe şi se iluminează într-o mistică meditativ – imaginativă prin care simbolul devine principiu ordonator şi susținător al lumii/ cosmosului. Sentimentul religios se sublimează într-o conştiință a trăirii metafizice.

Orizont, 8/2005

GRAȚIELA BENGA: *

POEZIE ŞI RUGĂCIUNE

În urmă cu trei ani, când a publicat volumul ***Moartea tatălui*** **(*O* cântare a treptelor**), Eugen Dorcescu era deja o voce distinctă în poezia contemporană. Poetul timişorean lăsase în urmă câteva teme care îi marcaseră la începuturi poezia şi evoluase, în **Omul de cenuşă** (2002) şi **Elegii** (2003), spre un lirism în care meditația filosofică atinge, nu o dată, fervoarea mistică. Despre ***Moartea tatălui*** se poate spune că este de fapt o cântare a ființei, pe drumul spre marea întâlnire cu sine. Reprezentările lirice sunt dispuse pe şapte trepte, fiecare dintre ele construită pe tot atâtea secvențe contrapunctice. Orientate de la detaliul biografic spre universal şi de la senzorialitatea contingenței spre metafizic, poemele tind să descopere nodurile uitate prin care lumile se leagă între ele. Popasuri meditative ale celui care redefineşte viața şi moartea pornind de la profilul regal al tatălui, treptele sunt reliefate de stările fundamentale care precedă un epilog revelator. Poetul redimensionează situații

consacrate şi captează asiduu polaritățile, modelându-le conform propriei sale viziuni. În primele trepte, imaginarul liric îşi verifică aderența la zona plină de asperități a circumstanțialului. Mai apoi, discursul se dezvoltă atent la polifonia echilibrului intertextual, într-o dispunere radială ce protejează, în fond, ***dialectica (ne)reprezentabilului***. „În dimineața de mai,/ paradisiacă, mirifică, / umbra funebră a / tatălui, / adusă de clopot, adusă de/ Duhul,/ ambiguitățile lumii / amplifică. /... Se ridică nori / cenuşii, la/ apus,/asemenea țărânii/ care acoperă /urmele tatălui./ Vechiul dor, vechea/ nostalgie, vechiul tremur/ lăuntric/ s-au stins. /A rămas un recul / de cenuşă./ Şi totuşi, de vreme ce/ plecăm într-acolo,/ înseamnă/ că absența înspăimântătoare/ a tatălui / încă aşteaptă". Imaginile se intersectează, deviază şi apoi revin, pentru a proiecta imanența în astral şi absența în inconfundabilă prezență. Profilul tatălui prinde contur din piesele amestecate ale unei viziuni de esență apofatică, în cadrul căreia ceea ce nu poate fi reprezentat se substanțializează prin raportare la contrariul său. „Fiind dincolo / de simțuri, tatăl nu poate / fi recuperat prin /senzații,/ percepții. / Fiind dincolo de / orice înțelegere, / tatăl / nu poate fi / descifrat, priceput. / Fiind, de fapt, dincolo / de întreaga noastră / ființă empirică,/ dincolo, deci, de afecte, / închipuire, cuvinte, / el nu poate fi nici / iubit, nici urât, / nici rostit. / Şi, totuşi, conştiința / înregistrează evidența / tuturor acestor negații".

În succesiunea lor ascendentă, treptele din *Moartea tatălui* orientează conştiința spre ea însăşi şi punctează vârstele cunoaşterii. În acelaşi timp, se filigranează şi deschiderea ei spre Celălalt, într-o subtilă transcendere a eului (ca individ) spre identitatea zidită ca depăşire. Încremenirea ontologică a omului de după căderea este înlocuită, aşadar, de ascensiunea spre conştiința pe care o are tatăl (sau Tatăl) despre el. În fond, zidirea treptelor ascunde încercarea de trecere peste limita omenescului şi zidirea de sine. Greoaie şi dureroasă, această ascensiune începe de la inciziile interogative care sondează realitatea cosmică: „Aidoma / unei sparte/ monade, / casa revarsă, către / Poiană, / limfa ei / de-ntuneric. Unde e / tatăl?/ Cea mai sigură / cale către / cunoaştere / e suferința. / Luna îşi sprijină/ fruntea / pe lespedea vidă / a casei. /Unde e / Tatăl?" Absența tatălui atrage o întreagă suită de semne ale sfârşitului de lume. Nimic nu mai este la fel, supraviețuirea celor rămaşi acasă e doar o prelungire ternă a amintirilor. Insula paradisiacă a luat de-acum forma unui topos al absenței, unde exercițiul dificil al subminării evidențelor va ajunge să descifreze lumina „ce-acoperă spațiul / dintre veghe şi somn, / spațiul, / deja amintit, /

dintre subconştient şi / conştiință". În ochii poetului, înțelegerea lumii ca omologie, ca relații complicate între diferitele ei componente, se cristalizează prin parcurgerea structurii convergente a cosmosului şi prin contemplarea tainicei îngemănări dintre spațiu şi timp, dintre prezență şi absență. Profil estompat de frăgezimea cristalină a lacrimii, femeia (mama) se transpune într-un receptacul al irepresibilei dureri ontice. Plânsul ei gravitează între ipostazele felurite ale morții, lacrima se transformă, gradual, într-un soi de alveolă cosmică, în timp ce femininul devine emblema transfigurată a lumilor intermediare. Retras din lume, tatăl îşi probează, totuşi, încifrat, existența. În urmele paşilor lui, şterse de timp, în rătăcirea fără odihnă a mamei sau în investigația cronică a eului reflexiv se ascunde acelaşi gest întemeietor al celui care, „absent, / a lăsat să cadă, / din mâinile sale / de fum, / ființe şi lucruri. / Şi ele, căzând, se / sparg în nenumărate / fărâme de sens, / pe care vântul le / poartă, pe care / apa le duce. / Apoi, vântul şi apa, / la rându-le, / coboară, fluturând, / în neant, ca nişte / pânze de ceață, / ca nişte eşarfe. /Aceasta e desăvârşirea /nimicului./ Tatăl poate exista / fără lume. / Dar lumea / nu poate /exista / fără Tatăl". Carte a ființei suspendate între propriul ei sine şi neantul din care provine, ***Moartea tatălui*** valorifică tensiunea între a goli şi a umple o existență. Cu alte cuvinte, exploatează tensiunea creației, vizibilă atât în modalitatea prin care omul se face pe sine, cât şi în binomul tatăl/Tatăl, semn particular al irepetabilului. Al veşnicului început. Bine structurată, incitantă ca idee poetică şi ademenitoare prin expresivitate, ***Moartea tatălui*** descoperă pe alocuri nu numai poetul, ci şi teoreticianul. Cu toate că, aflate în suspensie, mici fragmente abstracte tulbură câteodată lirismul şi îi afectează profunzimea, (în întregul ei) cartea îşi păstrează liniile de forță şi rafinamentul imprevizibil al sugestiilor.

*

În 2007, Eugen Dorcescu a încredințat tiparului o nouă carte de poezie. Adunând poeme care vorbesc cu precădere despre cele ascunse, ***În Piața Centrală*** îşi dezvăluie mult mai limpede sensurile dacă avem ca reper ***Moartea tatălui***. Între cele două volume există o continuitate de substanță, prin care se fortifică şi se acreditează o reală topografie a existenței. Cea mai recentă carte a lui Eugen Dorcescu conține trei secțiuni (***Omul din oglindă***, ***Sub cerul Pustiei*** şi ***În Piața Centrală***), încadrate de un ***Prolog*** şi un ***Epilog***. De fapt, sunt trei segmente ale scării ce stabileşte ierarhia existenței, ordonată în funcție de reperele sugerate în ***Prolog***: omul şi crucea. Sau, altfel zis, omul-cruce, care păşeşte pe treptele înnoirii

spirituale, fără a fi străin de traversarea vârstelor omenirii. Faptul că poemele nu au titluri, ci sunt notate simplu cu un număr, intră în viziunea de ansamblu a volumului : e o carte-ceremonial, prin care se reliefează paşii fiinţei spre îndepărtarea sau regăsirea de sine.
Poemele primei secţiuni remitologizează un topos în care Poiana, livada, zăvoiul şi râul, cerul şi soarele „roşu şi greu" stabilesc coordonatele existenţei. Dincolo şi dincoace de acestea, se află hipersensibila conştiinţă a eului. Realitatea se descompune şi se recompune din elemente care configurează, la fel ca în ***Moartea tatălui***, o viziune negatoare. Întorcându-se „la ceea ce a fost / înainte să fie", poetul descoperă rădăcina profundă a lumii, în „acel întuneric perfect, / care-i însăşi lumina". De fapt, ***Omul din oglindă*** se concentrează în jurul angoasei şi « farsei ontologice » pe care o trăieşte omenirea. Câteva ecouri îndepărtate ale meditaţiilor filosofice kierkegaardiene se ghicesc dincolo de suprafaţa versului, pentru că angoasa circumscrie aici (şi) posibilitatea libertăţii. Îi poate da omenirii o altă formă, consumându-i limitele. Aruncat de angoasă în interioritatea originară a fiinţei sale, omul ajunge să şi vadă viaţa ca o existenţă-întru-moarte, dar şi ca o căutare a propriului adevăr. ***Omul din oglindă*** surprinde proiecţia fiinţei, în ascensiunea ei spre lumină. Sau zidirea unei identităţi capabile să perceapă sacrul, Imago Dei. La urma urmei, ***Omul din oglindă*** este o prelungire a libertăţii spiritului. Prin intermediul ei, se resacralizează o geografie. În poemele lui Eugen Dorcescu, marile simboluri mitice, muntele, soarele şi luna, captează psalmodic misterul fascinant al transcendenţei : „Dintre toate amintirile, / una /îmi răsare, acum, în / plină conştiinţă : / luna - / semn heraldic de moarte, / semn astral de /fiinţă. / Luna, / deopotrivă, / în apele negre de / sus
/ şi în ochiul izvorului. / Lină derivă, / de la răsărit la / apus, / pe corabia / norului. / Luna, astru cețos, / punct celest de-ntâlnire,/ între fiinţa de sus / şi fiinţa de jos, / în aceeaşi privire". Prelungind ***Moartea tatălui***, lumea întreagă e privită ca un păienjeniş de relaţii între prezenţă şi absenţă, transcendenţă şi imanenţă, numai că de data aceasta poetul depăşeşte şi ultimele ispite ale abstractizării : particulele teoretice se decantează, rămân undeva în spatele filtrului liric iar poezia atinge, prin intuiţie, o irecuzabilă limpezime.
A doua secţiune a volumului va fi guvernată de imaginea hieratică a Eremitului. Încarcerat în trup şi fascinat de transcendenţă, Eremitul e chinuit de neputinţa de a-şi lua în stăpânire conştiinţa de-dublată. Pentru el, infernul e aici, în adâncul propriei fiinţe, în zbaterea ei între duh şi lut.

De altminteri, polaritatea duh-lut stă la baza ultimelor volume ale lui Eugen Dorcescu . Aici se află nucleul tensiunilor existenței, dar şi adăpostul unei soluții prin care totul poate dobândi transparență. Din acest punct de vedere, ***În Piața Centrală*** relevă o viziune poetică remarcabil articulată şi un lirism pe cât de stratificat, pe atât de autentic. Despre partea a doua a cărții spunem atât: ***Sub cerul Pustiei*** (se) articulează un cântec – pentru Cuvânt şi pentru continua, epuizanta bătălie pe care o presupune urcarea scării spre sfințenie : „Eremitul doarme / cu fruntea rezemataă de / stâncă. / În somnul lui şi-au / făcut apariția / primele semne. / El le citeşte-ndelung, / le descifrează-nțelesul, / zâmbeşte. / Semnele, asemenea unor / ghizi, îl petrec / până-n margini, la / praguri. Apoi, /cineva îl trezeşte / subit, / îl readuce în haos, îl / părăseşte, îl lasă / aşa cum a fost :/ cu ochii pierduți / în spirala neantului". Şi dacă omul poate trăi o metamorfoză esențială (precum o mărturiseşte Eremitul),atunci poezia poate dubla rugăciunea. Aşa cum Sfinții Părinți afirmă că nu ajunge să faci rugăciune, ci trebuie să devii rugăciune, nu ajunge nici să faci poezie, ci trebuie să devii una cu poezia. Este ceea ce se întâmplă în lirica lui Eugen Dorcescu , unde omul şi poezia devin templu. Totul poate deghiza o minune. Totul poate ascunde o epifanie. În întuneric, „stele şi constelații nu sunt / decât schelete de sfinți, risipite / în lutul văzduhului". Un spațiu spiritualizat, înfiorat de zborul Duhului şi de suflul discontinuu al vântului, se conturează ***Sub cerul Pustiei***.

În fine, cea din urmă secțiune, ***În Piața Centrală***, se fixează pe treptele de jos ale scării, acolo unde viața e „un fel de somn", vegheat de rațiune. De această dată, angoasa trezeşte demoni pe care nu îi mai poate stăpâni. Poemele sunt decupate dintr-un timp escatologic, în care omul se sufocă în lanțurile pe care el singur şi le-a legat : „Sufletul, /nevăzutul Icar, / încearcă, tragic, / încearcă, iar, / să zboare, adânc, să / se-ascundă, / fie-n veşnica primăvară / de sus, /fie-n eterica / toamnă profundă. /Dar lestu-i prea greu, / prea cumplit. / Legăturile trupului îl / aduc îndărăt, din / zenit, / îl obligă, iarăşi, a /suferi şi a plânge, / în abisul de carne, în / mocirla de sânge. / Căci otgoanele cu / nici un chip nu se / rup. / Infernul e chiar această/ repetată / cădere în trup". Dacă în ***Sub cerul Pustiei*** se înalța un templu, ***În Piața Centrală*** se prăbuşeşte o lume, sub povara propriei opțiuni.

Versul lui Eugen Dorcescu e delicat ca o bijuterie fină, dar are forța unei apoftegme. Cu alte cuvinte, operează un transfer continuu între sensul anagogic şi estetic. Cele mai recente volume ale poetului provoacă o serie de înşurubări simbolice prin care se actualizează dublul adevăr, îmbrățişat

de Poezie: trăirea metafizică şi reflecţiile ei meditative se răsfrâng într-o învăluitoare mistică a Creaţiei. Versul viu, lăsat să zboare şi să se prăbuşească pentru a-şi ignora, mai târziu, propria lui gravitate, poartă sigiliul autentic al libertăţii umanului. Fără îndoială, lirica lui Eugen Dorcescu recuperează acea zonă de sensibilitate pe care poezia contemporană, pierdută printre isme de tot felul, o ignoră aproape cu desăvârşire. Şi numai cine nu cunoaşte versurile poetului timişorean ar privi cu uimire ***Prefaţa*** care deschide volumul ***În Piaţa Centrală*** şi ar citi (mai mult sau mai puţin) intrigat cuvintele lui Virgil Nemoianu : „...Dorcescu trebuie socotit drept unul din cei mai însemnaţi şi mai valoroşi poeţi actuali ai literaturii române, de fapt unul din relativ puţinii poeţi adevăraţi care funcţionează în ultimele două decenii la Dunăre şi Carpaţi".

Viaţa Românească, 6 – 7/2008

VIRGIL NEMOIANU:

EUGEN DORCESCU LA MATURITATE*

De multă vreme susţin părerea minoritară că literatura română modernă, literatura ultimilor 200 de ani, are ca temelie un subtext religios. Explicaţia mea este, pe scurt, următoarea. Presiunile unei modernizări pripite şi anorganice intră în conflict (după 1800 sau cam în acea perioadă) cu o tradiţie cam trîndavă şi nu prea intens creatoare, ale cărei forme nu se mai potriveau cu cele, în continuă schimbare, ale Vestului pururi exemplar. În aceste condiţii, autorii îşi păstrează în sinea lor, şi în structurile lor interioare (uneori inconştient) valori şi imagini ale unui trecut real şi/sau imaginar. Suprafaţa însă rîvneşte să fie "acceptabilă" unei ere noi. În consecinţă se constituie astfel lumi ficţionale niţel cam bizare dar nu lipsite de interes.

Există fireşte însă şi destui scriitori români care se abţin de la astfel de acrobaţii estetice, abordînd în mod nemijlocit şi deschis o tematică religioasă. Aceştia nu sunt, categoric, printre cei mai neînsemnaţi în istoria literaturii române: prozatori, dramaturgi, poeţi, eseişti, din trecut şi din prezent. Nu este aici locul potrivit pentru enumerarea lor.

Printre aceştia se numără şi timişoreanul Eugen Dorcescu. Volumele sale, uneori direct inspirate de texte biblice, alteori de lirica subiectivă în toată rotunjimea ei, nu se sfiesc să includă dimensiunea religioasă a omului alături de anxietăţile sau bucuriile lirice inevitabil prezente în orice poezie a lumii.

Cu riscul repetiției spun că Dorcescu trebuie socotit drept unul din cei mai însemnați şi mai valoroşi poeți actuali ai literaturii române, de fapt unul din relativ puținii poeți adevărați care funcționează în ultimele două decenii la Dunăre şi Carpați.
Nu vreau să intru în analize prea detailate. Mă voi mulțumi să pomenesc două unghiuri de lectură. Cel dintîi ține de tradiția locală. Cel puțin prin volumul pe care îl avem în față (probabil că examinarea atentă ne-ar confirma acelaşi lucru şi la unele anterioare), Eugen Dorcescu se dovedeşte principalul continuator actual al lui Ioan Alexandru, decedat prematur. Spun acest lucru bizuindu-mă pe orientarea generală a poeziilor incluse în volum, pe imagistica şi tematica alese, dar chiar pe macro-teme ample care coincid fățis cu Ioan Alexandru: "Pustia" în primul rînd.
Al doilea este de natură cosmopolită. Nu am cunoştință de poeți sau poete din România care să se apropie atît de limpede şi fără de teamă de discursul literar al unui poet de valoarea şi statura universală precum T. S. Eliot. Atît Eliot cel pesimist şi satiric de la tinerețe se regăseste în versurile lui Eugen Dorcescu, cît şi cel blînd-trist, cu raze de speranță consolatoare de la maturitate şi senectute. Intenție? Coincidență? Oricum este o înfăptuire vrednică de toată admirația această transpunere a unui poet universal în idiomul literar al altei literaturi. Avem aşadar încă o dată motive să-l lăudăm pe Eugen Dorcescu şi să-i mulțumim.

August 2007, Bethesda, MD

_____

*Prefață la volumul ***În Piața Centrală***, Editura Marineasa, Timişoara, 2007. Textul a fost preluat de *El vuelo de Icaro. La opinion de Tenerife*, Spania, 23 martie 2008 etc.

IULIAN BOLDEA:

LITANII ÎN PIAȚA CENTRALĂ

La prima vedere, titlul cărții lui Eugen Dorcescu, ***În Piața Centrală*** (Editura Marineasa, 2007), pare inaderent la conținutul pe care-l desemnează. Dacă titlul are conotațiile deschiderii spre socialitate, sugestii ale concretitudinii şi cotidianului, semnificațiile poemelor din volum, în schimb, sunt mai degrabă dedicate unei fervori a interiorizării, reflexelor religiosului, delicateții grave a invocației. În ***Prefața*** cărții (***Eugen Dorcescu la maturitate***), Virgil Nemoianu îl încadrează pe autor într-o anumită tradiție a poeziei religioase, trasând şi reperele unei atitudini polemice față de poezia „acrobaților estetice“, lipsită, aşadar, de necesara profunzime a atitudinii şi viziunii: « De multă vreme susțin părerea minoritară că literatura română modernă, literatura ultimilor 200 de ani, are ca temelie un subtext religios. Explicația mea este, pe scurt, următoarea. Presiunile unei modernizări pripite şi anorganice intră în conflict (după 1800 sau cam în acea perioadă) cu o tradiție cam trândavă şi nu prea intens creatoare, ale cărei forme nu se mai potriveau cu cele, în continuă schimbare, ale Vestului pururi exemplar. În aceste condiții, autorii îşi păstrează în sinea lor, şi în structurile lor interioare (uneori inconştient) valori şi imagini ale unui trecut real

şi/sau imaginar. Suprafața însă râvneşte să fie „acceptabilă“ unei ere noi. În consecință se constituie astfel lumi ficționale nițel cam bizare dar nu lipsite de interes. Există firește şi destui scriitori români care se abțin de la astfel de acrobații estetice, abordând în mod nemijlocit şi deschis o tematică religioasă. Aceştia nu sunt, categoric, printre cei mai neînsemnați în istoria literaturii române: prozatori, dramaturgi, poeți, eseişti, din trecut şi din prezent. Nu este locul potrivit pentru enumerarea lor. Printre aceştia se numără şi timişoreanul Eugen Dorcescu. Volumele sale, uneori direct inspirate de texte biblice, alteori de lirica subiectivă în toată rotunjimea ei, nu se sfiesc să includă dimensiunea religioasă a omului alături de anxietățile sau bucuriile lirice inevitabil prezente în orice poezie a lumii ».

Poemele lui Eugen Dorcescu din acest volum mizează, în primul rând, pe beneficile asumat austere ale meditației. E vorba însă de o meditație ce lasă în penumbră reflexivitatea, valorile şi reperele raționalității, pentru a-şi anexa efluviile afectivității şi mirajul unei senzorialități difuze. Starea de grație e alcătuită, aşadar, din intermitențe ale trăirii, din resursele elegiace ale litaniei, din diafanități mai mult sau mai puțin ilicite şi din retranşări ale eului în armoniile abia presimțite ale elementelor: „Vine seara. Vine/ clipa de tihnă./ Vine somnul, vine coşmarul, dar şi/ dramul acela divin/ de odihnă./ Voi cădea, lin, adânc, în/ ghimpatele visuri,/ voi pluti, cum se-ntâmplă,/ mereu,/ în tenebre şi-abisuri./ Dar, alături de-acestea, mi se dă/ şi o sfântă uitare./ Domnul revarsă asupră-mi/ şi balsam şi răcoare./ Câteva ceasuri măcar, până/ când zorii îmi bat/ la fereastră,/ cu degetul lor diafan,/ de culoare aurie şi-albastră./ Atunci, mă ridic,/ şi Domnul, zâmbindu-mi,/ mă duce/ pe drumul ştiut,/ în calvarul ştiut:/ un om şi o cruce“ (***Prolog***). Alcătuită din sugestii ale sacralității şi din penumbre, din semitonuri mai degrabă decât din sunete ample, poezia lui Eugen Dorcescu îşi însumează semnificațiile într-o simbolistică a misterului, ce proiectează asupra lucrurilor de aspect banal o paloare nebănuită, un reflex neaşteptat, o lumină ce le adânceşte rosturile şi expresivitatea. Un superb poem transcrie în notații suple, de maximă concizie şi reverberație lirică, trecerea duhului sacru prin lume, printre obiecte şi ființe anodine, prin spații citadine deposedate de aură simbolică („Printre şanțuri şi/ gropi,/ printre mari utilaje, şi/ grămezi de ciment,/ a trecut, dintr-o dată,/ în oraşul/ răscolit şi dement,/ a trecut, pe alături,/ volatil, indecis,/ izvorât din eter,/ zămislit din neant şi/ din vis,/ a trecut,/ şi apoi s-a făcut/ din văzut,/ nevăzut,/ a venit, a trecut,/ a pierit –/ poate-un nor plin de/ lacrimi solare,/ poate duhul Poienii,/ poate-un crâng/ înflorit...“). Pentru autorul acestui volum de versuri, poetul e ființa care caută să identifice şi să descifreze rădăcinile lucrurilor, să afle originaritatea elementelor, într-un fel de descensus ad inferos, excurs revelator şi inițiatic spre o lume a virtualității pure, a iluminărilor subite, a absențelor ce nu sunt nimic altceva decât învestituri ale sacrului: „La rădăcina celor/ ce sunt,/ de pildă, la/ rădăcina zilei/ acesteia,/ stă, deopotrivă,/ primordialul/ Cuvânt/ şi ființa mea,/ tremurătoare, firavă,/ ca trestia./ La rădăcina celor/ ce-au fost/ înainte ca toate să fie,/ era doar infinit,/ fără sens, fără/ rost,/ şi doar veşnicie./ La rădăcina celor/ ce fi-vor curând,/ sub divina, dorita,/ clemență,/ e numai neantul/ dintr-un mormânt,/ clocotind de/ absență“. Mecanismul poetic e, astfel, fundamentat pe ritualizarea propriilor afecte, a propriilor resorturi perceptive, sau, cu alte cuvinte, pe stimularea unei energii simbolizant-imaginative prin care elementaritatea îşi arogă un halou de mister, un vertij cathartic

ce transformă subit sentimentul de alienare, starea de deceptivitate a omului modern în patos al redempțiunii, în fervoare ce corporalizează inefabilul. Giudeţul sufletului cu trupul e, mai degrabă, o formă de devoțiune unificatoare decât semnalare a unei antinomii ireconciliabile („Sufletul/ e tot atât de subțire,/ precum/ scara de-azur/ rămasă în urma unei/ dâre de/ fum,/ scara de-azur ce leagă/ cenuşa/ de cer./ Ea, scara de-azur, tainica punte/ între neantul de jos şi/ celestul mister./ Doar ținta fumului/ nimeni n-o ştie./ Fumul nu mai e nici în/ lumea de-aici,/ nici nu ajunge-n Împărăție./ Fumul/ şi de duh, şi de/ trup se desparte./ Fumu-i substanța şi/ scrumul/ amintirilor moarte“). Poemele lui Eugen Dorcescu sunt, de fapt, tot atâtea somații adresate profunzimilor lumii, adâncurilor universului, unei sacralități întrezărite, unei lumini difuze ce nu se arată pe deplin. Tăcerea, absența, înserarea, modulările unui timp mitic, acestea sunt toposurile predilecte ale poetului, acele elemente ale figurației lirice care îi configurează un relief propriu, într-o rostire de litanie, ce-şi interzice tonalitatea retorică, amplitudinea timbrului, preferând în schimb modulația elegiacă, dicțiunea solemnă şi o poetică a elipsei, prin care nerostitul dobândeşte o pondere şi o valoare semnificativă în raport cu ceea ce e spus/scris. În versurile lui Eugen Dorcescu timpul stă sub instanțele sacralității, îşi pierde ponderea şi acuitatea, demonia clipelor e îmblânzită, ritualizată, sublimată prin intermediul unei expresii poetice liminare, ce îmbină grațiozitatea şi clarobscurul: „Aici se scurge timpul mult mai lent,/ Se mişcă dormitând, ca-n diligență./ Absența însăşi nu este absență,/ Căci n-a ieşit complet din contingență:/ E doar o domolire de accent./ Ființa-i durativă. Se dilată,/ Trecând din anotimp în anotimp./ Deplină-n spațiu, se prelinge-n timp/ Şi pare că nu piere niciodată./ Eternitatea rustică, atentă/ La orice salt anarhic şi brutal,/ E-asemeni unei mări de crini şi mentă,/ Cu soare şi cu ape de opal./ Cu diligența timpului, absentă,/ Dansând, la infinit, pe-acelaşi val“. ***Epilogul*** volumului e, în fapt, o proiecție apocaliptică a unei lumi din care sacralitatea s-a retras („Numai Tatăl nu este“), a unei lumi a golului, a absenței, a negativității şi neantului. Eugen Dorcescu se dovedeşte, şi prin recenta sa carte, unul dintre cei mai importanți poeți ai sentimentului religios de azi.

Apostrof, 2/2008

ADRIAN DINU RACHIERU:

OPERA LUI EUGEN DORCESCU*

Sunt printre cei care au regretat, chiar în scris, „dezerțiunea” criticului Eugen Dorcescu, refugiat – ***definitiv*** – în poezie. Mai ales că, păgubitor, poetul n-a fost receptat „cum se cuvine” (observa cândva penetrantul Laurențiu Ulici). Din păcate, anii care au trecut de la această constatare n-au îndreptat lucrurile. Chiar dacă Virgil Nemoianu, recent, se întreba : „câtă lume îşi dă

seama că Eugen Dorcescu e unul din marii noştri poeți contemporani ?" Cărțile s-au ivit ritmic şi privind îndărăt (fără mânie) trebuie să recunosc că, într-adevăr, poetul impune, ultimele sale tentative editoriale, culminând cu ***Exodul***, fiind convingătoare. Regretul însă (în ceea ce mă priveşte) rămâne.

Până va apărea ***Omul de cenuşă***, o masivă antologie de autor, aflată în lucru la *Augusta*, selectând (cu zgârcenie, totuşi) din cele 8 volume de versuri, se cuvine să notăm că poetul, aflat la vârsta deplinei maturități şi probând o distincție stilistică de invidiat, reuşeşte să cerceteze sinteza „între individual, social şi metafizic" (aşa cum el însuşi mărturiseşte undeva) cu aceeaşi ştiută priză la real, mai puțin atras acum de calofilie, dar sedus de bucuria de a versifica, suferitor, texte esențiale din ***Biblie***, descoperind pentru noi deşertăciunea lumii. Avem în Eugen Dorcescu — avertiza Adriana Iliescu — un mare poet religios. Credem şi noi că ***Omul de cenuşă*** va obliga la o reevaluare, întru totul meritată de proaspătul sexagenar.

Până atunci să ne reamintim că, într-un mai vechi interviu, Eugen Dorcescu afirma neted: „În fond, tot ce scriem nu-i decât o epistolă adresată celuilalt…" Am putea oare citi ***altfel*** un volum botezat chiar ***Epistole*** (1990) ? Temperament grav, de o seriozitate necontrafăcută, poetul ar vrea să împace contrariile ; e încercat de voluptatea de a trăi „universalitatea entropiei" şi, în acelaşi timp, vrea să întemeieze un sens, pătrunzând în „profunzimea vitală a ontologicului". Visul clasicist s-a destrămat, dar autorul n-a lepădat „masca parnasiană". Este, chiar dacă mai puțin vizibil, un temperament romantic, controlat de tirania lucidității ; propune, îngrijorat de soarta comunicării şi obsedat de efortul decodării, o poezie hermeneutică, având ca suport imaginarul; în fine, nu agreează băşcălia, tifla sprințară (atât de gustată la meridianul balcanic), dar iubeşte, în replică, ordinea, rigoarea, disciplina. O veşnică dedublare, o tensiune a contrariilor par a măcina siguranța afişată. Spirit metodic, poetul suferă de o „melancolie redondantă". Vechiul „medievalism evocator" nu uită că literatura, sociologic vorbind, este fapt de comunicare. Că există *numai* prin lectură şi, desigur, prin accesul la sens. E drept, severitatea formală, filtrul livresc, intelectualizarea emoțiilor par a alimenta o meditație impersonală, pe alocuri ceremonioasă, blocând — pudic — „dezvăluirile"; poetul nu cade în senzorial, ar vrea, dimpotrivă, îndeosebi în cărțile de început, un lirism disciplinat, stăpânit de „rigoarea himerei", şi, în acelaşi timp, e tentat de „fluidul semn" şi „tulburea armură", de „şoaptele" ei, descoperind haloul cuvintelor, vraja lor umbroasă.

Astfel de impulsuri contrarii locuiesc în ceea ce poetul-critic numea „euforia thanatică a limbajelor oarbe" ; călătoria spre celălalt — visată — pare o alunecare în vid, chipul „simulat", străveziu este o prezență difuză, aflată — totuşi — „la capătul de neatins" (*Reper fantomatic*). O stranie îngemănare („vai, una suntem" — va exclama poetul ; v. *Spasm sideral*), o contopire (care nu înseamnă acuplare) împinsă în indistincție, o retragere care poartă, „ca o

spumă de sânge”, *Strigătul thanatic*. Spaima la cel obsedat de exactitate ar fi că această *absență* creează confuzie: „chipul meu a-nceput să îți semene” (*Alchimie*). De unde, perfid insinuată, erodând, ideea dublului; golul e fertil, paşte un „roi de cuvinte”, luminozitatea lor mângâie lenevos „depunerile de uitare”. *Începețoşarea*, „ataşamentul pentru neant” nu alungă „realitatea sângelui”, „noaptea cărnoasă”. Se înstăpâneşte o „absență frenetică”, coexistă cuvintele tinere şi paloarea amintirilor ; „aburii chipului”, infernul în expansiune, „antimateria reveriilor” — amenință. Dar poetul, aflat „pe plajele sângelui”, aruncă — fără risipă — „cuvinte sclipitoare” ; visează « zarea ermetică », aşteaptă „explozia sensului”, călătoreşte spre ceea ce numea „concretețea secundă”. Iată, aşadar, că *ideea peisajului*, „dublu” pândind, adulmecând, încremenind tabloul, sfârşeşte, părelnic, a trece fluxul liric prin refrigerentul inteligenței. Poetul se definea exact ca o „forță antientropică”. Totuşi, el ocoleşte „prăpastia tulbure”, înțelege că propriu-i chip „curge” ; întors către sine, scufundat în abisul sufletului (ascultând acolo bolboroseala genezei, nestatornicia, „amiaza fără hotar”), el este *un râu colinar*, un râu — zice poetul — „care curge şi se contemplă”. Sub soarele dezlănțuit şi cuvintele sunt „lichide” ; heraclitean, învăluit în lumina - râu, privind „norii trupului”, el — prăbuşit în abisul materiei — ascultă *ecoul* paşilor, amintirea care îl fixează în „sfâşiatul crepuscul” ; în *asemantism*, am zice. Pericolul e mortal. Acest balans — stimulat de foamea contrariilor care se caută — îşi atenuează pornirile, nu-şi îngăduie excese ; încercat, trubaduresc, de „săgețile sângelui”, de „mâlul înmiresmat” al Clipei, de „doritoarea incintă a trupului”, poetul părăseşte cetatea, „zidul cald al armurii”. Absența sau, mă rog, absenta „fără chip”, îi permite, paradoxal, recunoaşterea, alternând cuvintele şi tăcerea, jocul — nici el capricios — al luminii şi umbrei, chiar absența rostirii în „densitățile umbrei”. Or, tăcerea este şi ea „plină de semne”. Somnolența materiei, golul „fără nume”, înfricoşătoarea alchimie de care pomeneam îngăduie o privire inversă.

Absența i se dezvăluie ca o „perfecțiune informă” ; există o fascinație a informului, oarecum surprinzătoare la un însetat de armonie şi muzicalitate, crescut la şcoala clasicismului, pentru care cuvântul rece, ascultând de legi severe, voia să disciplineze chiar inefabilul. Această somnolență fumegoasă, amniotică (de pildă : „ca-n adâncimea unei matrice plutim”), atracția pentru „magma vitală” (implicit, dezordinea), pentru „abisul păstos” (mineralizând amintirile) împiedică, oare, dialogul ? „Adevărata trezie e somnul ?” — se întreabă, intrigat, poetul, puțin dispus a trece de la claritate la carnalitate. El ştie foarte bine că „în locul (cuvântului) răbufneşte abisul” (*Un cuvânt sclipitor*). Cunoscându-se cu exactitate, cu o excelentă priză la „obiect”, poetul — chiar asediat de „limfa fierbinte” a soarelui — gustă „voluptatea rece” ; este, negreşit, un cerebral — cu reprizele fireşti de visare — dar cu un program coerent şi unitar, emisia de lirism fiind în „expansiune controlată”. Volumele din urmă, bine gândite, evidențiază acea creştere a temperaturii lirice pe care o sesiza L. Ulici. Poetul migrează spre realitatea secundă;

dincolo de „lectura concretă” se desfăşoară întrupările visului ; cade lespedea uitării şi rămâne — zice memorabil E. Dorcescu — polifonia ei. În lasoul gândului (eclipsând, parcă, concretețea gâlgâitoare, abundent – cromatică) joacă „singure şi fericite”, cuvintele… Înspăimântat de *asemantism*, de hora nepăsătoare a cuvintelor, deschizându-se, poetul congelează elanul confesiv, dorind a reverbera în celălalt, comunicându-se. Grija decodării îi stăpâneşte lirismul, de o libertate controlată, prudentă şi de o voluptate, totuşi, „rece”. Sub crusta textelor, impecabile prozodic, afişând cândva o solemnitate impenetrabilă, ghicim acum şuvoiul fierbinte, iscodelnic-neliniştit, atentând nu la arhitectonică ori la severitatea formală a discursului, ci anunțând despărțirea de o picturalitate golită de uman, sedusă de un perfecționism glacial, aerat. Dar, ciudat, poetul — interesat de concretitudine — se reîntoarce la general şi, scufundându-se în textele sacre, învață, în numele speciei umane, lecția umilinței şi a deşertăciunii, lepădându-se de trufiile care învolburează (vai, inutil!) viața literară. Ultimul psalmist al mileniului trecut (cum l-a „văzut” Ion Pachia Tatomirescu) merită un alt tratament critic, sfidând — prin statura-i axiologică — ierarhiile de cafenea…

*

Furia revizuirilor, impulsionată — uneori — de porniri umorale şi propunând, alteori, ciudate şi imprevizibile rocade (însemnând o repolitizare cu semn schimbat) alungă *normalitatea* judecății de valoare, centrată estetic, din câmpul literar. Evident, revizuirile țin de metabolismul cultural şi primenesc climatul; sunt, aşadar, fireşti şi, bineînțeles, necesare, racordându-se orizontului de aşteptare. Dar nu şi când trădează năbădăi pamfletare, decretând „devalorizarea” unei întregi literaturi (în cazul nostru: cea postbelică, văzută, totalmente nedrept, ca o „Sahară a spiritului”). E nevoie aici de moderație, echilibru, comentariu tehnic, aplicat, cu priză la text. De cercetarea contextului. Şi, neapărat, de multă ştiință de carte. Calități care sunt uşor de aflat în scrisul lui Eugen Dorcescu, departe de eseismul sprințar al atâtor condeieri, mai juni ori mai „trecuți”, gălăgioşi însă, tropăind la porțile gloriei. Din păcate, cum spuneam, Eugen Dorcescu a părăsit critica, fie ea de întâmpinare (în prima linie a literaturii) ori cea de consolidare, refugiată (dacă nu e cancanieră) în bibliotecă. El n-a pozat nicicând în justițiar şi, dacă privim cu atenție în jur, putem vorbi chiar de *o meserie abandonată* (cum constata C. Stănescu). Or, Eugen Dorcescu, cititor infatigabil, îngropat în manuscrise, de o corectitudine cumva anacronică, a rămas un studios. Chiar şi azi, când atâția dezertori, dezvăluindu-şi *slăbiciunea vocației* (vorba lui N. Breban), au abandonat tranşeele literaturii, repezindu-se înspre îndeletniciri mai bănoase. Şi nici nu pare a agrea reciclările spectaculoase, reconvertirile pe bandă ale dalmațienilor noştri conjuncturişti, monopolizând Biserica după ce au glorificat Partidul Unic, deşi putem vorbi de *un viraj* şi în lirica sa. Fără a cultiva însă dispoziția imnică, fervoarea industrioasă, exultanța feerică, impetuozitatea ori emfaza afişată de atâția inşi căzuți în delir religios, frecventând cu sârg

„tematica de strană” ori „recitativul de amvon” (Al. Cistelecan). Vrem a spune că poezia religioasă pe care o produce E. Dorcescu nu e confiscată de fervori şi iluminări, ajungând la „spasm extatic”, la mari cutremure interioare; e, mai degrabă, aproape paradoxal, invocativă şi transcriptivă, urmând cu fidelitate textele sacre, şi deceptivă, atunci când ajunge în stricta contemporaneitate. Şi nici cutreierată de nostalgii paradisiace, vestind renaşterea (precum la un Adrian Popescu). Faptul că autorul *Exodului* s-a instalat temeinic în albia acestor preocupări confirmă, peste ani, diagnosticul lui Laurenţiu Ulici, care sesiza, dincolo de calofilia rece, o evoluţie ascunsă, vestind „creşterea temperaturii lirice”. Solemnitatea, muzicalitatea, severitatea drapată într-un ton impersonal pregăteau „incinerarea în cuvânt”. Şi protejau o sensibilitate hărţuită, adăpostită sub armura perfecţiei formale.

Temperament romantic (cum *bine* l-a „văzut” Ion Arieşanu), poetul — cel care ne anunţa, prin 1985, că însângerează „deşertul de zăpadă” — nu-şi exhibă trăirile; le divulgă surdinizat, cu delicateţe şi zgârcenie, conjugând componenta cosmică, onirică şi poetică, lăsându-se bântuit de ***reflexivitate melancolică*** (Adriana Iliescu). Observaţia din urmă e definitorie, credem, pentru universul său liric. Iar o antologie (precum cea de faţă), invitându-ne la o călătorie spre izvoare, confirmă din plin această marcă lirică. Având în spate un şir de cărţi, o experienţă lirică, larg-cărturărească, Eugen Dorcescu impune prin statura poeticească. Elevaţia tematică, dintotdeauna remarcată, se încarcă acum cu „elan metafizic” (G. I. Tohăneanu), suportând *amprenta biblicului*. Negreşit, tentativa sa e una temerară. Şi chiar singulară. Începând cu Dosoftei (1673), care ne propunea ***Psaltirea în versuri*** şi semna, astfel, actul de naştere a poeziei culte româneşti (cf. N. Cartojan), lista celor care s-au încumetat să se apropie de textele sacre e, observăm, sărăcuţă. Un Vasile Militaru, în 1933, mai poate fi invocat. Şi, iată, în 1993, cu ***Psalmii în versuri*** intră în competiţie însinguratul Eugen Dorcescu, trăgând imediat (1997) o a doua ediţie şi adăugând, un an mai târziu, ***Pildele*** versificate. O lectură paralelă, precum cea întreprinsă de Adriana Iliescu (v. *Poesis*, nr. 7-8/1998, p. 18-19), cercetând ***Psalmii*** şi ***Ecclesiastul în versuri,*** îi prilejuia temeinicei analiste câteva concluzii care se cuvin grabnic transcrise.

În primul rând e vorba de un limbaj modernizat, conservând parfumul arhaic şi folosind, neostentativ şi fără cazne, neologismele. Eleganţa poetului-surpriză, probată chiar la start, nu se dezminte ; haltele sale editoriale dovedesc o benefică limpezire, absorbind cu naturaleţe şi marile teme religioase. E o convertire care urmează, să precizăm, unei experienţe fundamentale, neînsemnând doar o opţiune literară. Nu ştiu dacă de energie duhovnicească e vorba în aceste ultime volume ; oricum, elaboraţia migăloasă e subînţeleasă, melodicitatea e păstrată iar fidelitatea - izbitoare. Doamna Adriana Iliescu sublinia, cu îndreptăţire, tocmai *exactitatea mesajului*. Iar precizia şi promptitudinea sigilau toate demersurile aparţinând acestui ins retras, de o civilitate fără cusur, un redutabil cercetător şi editor,

un teoretician blindat, care, sfidând forfota cenaclurilor timişorene şi aşteptările celor din jur, s-a ivit, impunător, ca poet, confirmând cu strălucire avertismentul lansat prin anii ‘70 de marele său prieten - protector Mircea Ciobanu.

Apoi ar fi vorba de interesul pentru spiritual, captând o secretă tensiune mistică. Într-o lume perversă, cuprinsă de degradare, plonjând în derizoriu, înconjurat de făpturi hâde ori chiar ameninţat de „apocaliptica fiară” (v. ***Abaddon***), poetul, cuprins de smerenie, aşteaptă semnul sacral. El ne oferă şi „hronicul urbei” şi aşteaptă, izbăvitor, „lacrima norilor”, pendulând între idilic şi grotesc, între trăire şi reverie, între carnal şi duh, copleşit de puzderia de senzaţii şi interogaţii. Lirica sa creşte sub semnul antitezei. În „thanatica oglindă”, cuprins de disperare, mâhnire, resemnare, el descoperă, pe urmele altora, că „toate sunt deşertăciune”. Şi porneşte într-o dificilă şi temerară căutare : „Totu-i să fii în stare să-l găseşti / Pe-Acela care e”. ***Ecclesiastul în versuri*** (1997) îndemna la păzirea poruncilor, încheind cu o frisonantă întrebare : „Ce foloseşte omul scos din lut ?”

Epoca noastră, aspirând la mântuire cognitivă, va recunoaşte că barbarizanta gândire simplificatoare ne-a aşezat, în numele raţiunii suficiente, în plin „hazard organizatoric”. Dar nevoia de certitudine, acel *Maître-mot,* poartă sarcina unei obsesii cvasireligioase, recuperând, adeveritor, o inocenţă pierdută prin „dezvrăjirea lumii” (Prigogine). Înţelegerea omului, blamând gândirea leneşă, rămâne incompletă, deschisă, revizuibilă. Mustrând noua eră pentru optimismul ei nemăsurat, rozaceu, ambalat de înclinaţii delirant-raţionalizante (chiar măcinate fiind de pulsiuni contrarii), „geometria zeificată” va căuta soluţii în blagiana „zare interioară”. Şi dacă Dumnezeu, în limbaj teologic, cunoaşte — în lume — *o prezenţă de intensitate*, el are — ca trăire individuală — *o prezenţă harică*. Evident, avem în vedere creştinismul simplu, ţărănesc, cinstind rânduiala unei lumi de „frumuseţe bătrânească” ; o astfel de curăţie morală, plină de suavităţi şi îndemnând la pioşenie poartă o predispoziţie religioasă. Se confundă, putem zice, cu evlavia religioasă; dar nu tematizează, ci respiră firesc într-un univers bine rânduit.

Şirul versificatorilor care s-au apropiat de tema hristică au glorificat, de regulă, experienţa religioasă, firavă esteticeşte, dacă se limitează la declarativism şi decorativism. În teologie, reamintim, frumosul nu e o idee, ci însăşi *existenţa relevată* a lui Dumnezeu. Iar un cunoscător al dogmei creştine de calibrul lui Nichifor Crainic (v. *Spiritualitatea poeziei româneşti*, Ed. MLR, 1998), desfăcându-se de lumea multicoloră a senzaţiilor directe, încerca să fundamenteze o estetică din punct de vedere teologic, desfăşurând „spiralele abstracţiunii”. Confruntat cu iadul închisorilor, omul a rezistat prin credinţă şi creaţie ; golul în spirit trebuia umplut şi marele teolog, eclipsându-l pe criticul cu acelaşi nume, nota (v. *Memorii*, Ed. MLR, 1996) : „imediat după rugăciune urmează poezia”. Misiunea omului, îi continua

gândul N. Steinhardt, este cea de a înduhovnici viața. Dar omul s-a înrăit, ispitit de slava deşartă se vede *doar pe sine* ; şi atunci, trecând puntea necredinței, ne întrebăm cum l-ar putea iubi pe Dumnezeu cel care nu-şi iubeşte semenii ? Transparența pe care o invoca părintele Stăniloaie, reamintindu-ne că „îl vedem pe Dumnezeu prin ei", invită tocmai la sporirea iubirii dintre noi. Mesajul poeziei lui Eugen Dorcescu nu putea fi altul. Obsedat de *grija decodării* (cum, repetat, s-a remarcat), poetul îl are mereu în vedere pe destinatar şi, căutându-şi aproapele, îşi doreşte să reverbereze în *celălalt*.

*

Omul de cenuşă este rodul unei, deloc capricioase, selecții de autor. Privilegiază ea ipostaza din urmă a poetului? S-ar putea aşa să fie dacă judecăm strict tematic; *ultimul Eugen Dorcescu* îşi taie partea leului. Dar trebuie să observăm viabilitatea fenomenului creativ pe toată întinderea sa şi, mai ales, programatica stabilitate clasică. La curent cu ce se întâmplă în lume, poetul rămâne inaderent la furiile postmoderne, plonjând în indeterminare. Dimpotrivă, el râvneşte orizontul certitudinal şi e convins, ca şi „energicul revizionist" Gh. Grigurcu, străin de orice complicitate frivolă, că modernismul e încă „doldora de latențe". Că în chimismul operei nu virginitatea talentului stihial, ci auto-reflecția cântăreşte acum decisiv. Cu lecturi întinse, metabolizate şi program ferm, conjugând inspirația cu solida instrucție / educație literară, Eugen Dorcescu cinsteşte cerebralitatea scrisului. Alungă, astfel, afectul ? Auster, fără ornamente adjectivale ori apetit vezicant, repudiind informul, nerâvnind succesul imediat (adică popularitatea), raționalist până în vârful unghiilor, copleşit de luciditate şi confiscat de religiozitate, ridicând baraje cenzurale, trecând fluxul liric prin refrigerentul inteligenței, poetul, atât de ataşat literaturii, foloseşte mereu sondele criticului. Nu se împotmoleşte în noroaiele realului, dar îngândurarea sa metafizică, învăpăind textul, nu-l aruncă în brațele extazului mistic. Hiperconştientizarea de care pomeneam îl însoțeşte ca o umbră. Tot ce iese de sub pana d-sale, inclusiv proza fantastică, suportă această necurmată veghe critică. Nesedus de „bătăliile canonice", învolburând peste noapte frontul nostru literar, Eugen Dorcescu rămâne fidel idealului clasicist. Zăbovind asupra acestui eşantion liric, vom spune — cu riscul de a greşi şi cu firave intenții concluzive — că Eugen Dorcescu, indiscutabil, *un profesionist*, rămâne *critic* în tot ceea ce scrie. Chiar dacă fluxul afectiv irigă subteranele textului şi poezia sa nu pledează pentru o nouă glaciațiune lirică. În fond, „lecția" ***Omului de cenuşă*** ne re-descoperă canonul umilinței. Aici nu e vorba de o mască. Poet important, străin de orice gesticulație frondistă, reprezentant de seamă al generației-sandwich („prinsă" între explozia şaizecistă şi zgomotul optzeciştilor), Eugen Dorcescu ne obligă, astfel, la rându-i, să-l redescoperim. O facem cu uimire şi încântare.

Atras de severitatea formală, Eugen Dorcescu refuză programatic prizonieratul inspirației despletite. Şi dacă *omul recent* (ca să preluăm sintagma, deja faimoasă, iscând „scandal" a lui Horia Roman Patapievici) se mişcă într-un peisaj dezolant, despiritualizat, marcat de „roirea către sorb" (vorba eseistului), adică într-o lume goală, orgolioasă, vidată de divinitate sau, mă rog, acceptând o autoritate rece, oricum într-un context de înfricoşătoare dezordine socială, prin efortul lui Eugen Dorcescu şi al altora (nu mulți, totuşi) ne reîntorcem la textele de căpătâi, întemeiind lumea sacrală. Acea „dependență de confort şi consum", transconsumerismul sedus de materialitate, goana achizitivă iubind posesia (şi, astfel, pierderea prezenței) primeşte replica celor care, atinşi de fiorul de religiozitate al misterului, descoperă pentru noi universul spiritualizat, matca credinței. Şi dacă Blaga, rătăcitor într-un peisaj încenuşat, lăsa să se întrevadă (cf. N. Crainic) nu un înțeles căutător, ci unul renunțător („cui să mă-nchin / la ce să mă-nchin ?", glăsuia poetul), Eugen Dorcescu, dimpotrivă, ne invită la o căutare fără istov, încrezătoare însă. Datoria noastră ar fi, spuneam, să-l redescoperim, salutând cu bucurie prezența discretă, de o civilitate cumva anacronică, a unui *mare poet religios*.

_____

*Prefață la ***Omul de cenuşă***, Editura Augusta, Timişoara, 2002. Text reluat în *Luceafărul românesc, 2008*.

MARIA-DIANA POPESCU:

EUGEN DORCESCU
„Exclusiv poet, iremediabil poet"

„ÎN PIAȚA CENTRALĂ", o carte de raftul întâi

EUGEN DORCESCU, (pseudonimul literar al lui Eugeniu Berca, doctor în filologie, cu teza ***Structura lingvistică a metaforei în poezia română modernă***, Universitatea din Timişoara, 1975, prolific poet, critic, traducător, născut pe 18 martie, 1942, la Târgu-Jiu) este genul de scriitor care, atunci când îşi pune semnătura pe o carte, nu face rabat de la valoare, reuşind să fixeze atenția cititorului asupra unui întreg arsenal de sensibilitate estetică.

În Piața Centrală, Editura Marineasa, 2007, cartea în discuție, este mai mult decât o carte de poeme, este o atmosferă intelectuală, emoțională şi grațioasă, care conturează un poet interesat să primenească limba română şi poezia cu haină curată şi frumoasă. La fruntariile expresiei poetului freamătă o nelinişte metafizică, un zbucium dar şi o împăcare cu neantul, mijloacele de realizare poetică fiind la înălțimea

unei inspirații profunde. Accentul cade pe invocația divină, ca un act liric întemeiat („Doamne,/ tălpile munților/ sunt tălpile Tale./ Iată-mă, vin,/ pe o cărare/ de spini şi pelin"), având ca destinatar pe Dumnezeu, „cu atributele Lui consacrate", mărturisind astfel un sens religios asumat, dar şi pe o invocație circumscrisă umanului, care, deşi acoperă o plajă laică, nu-şi pierde aura de sacralitate: „Nucul bătrân/ din adâncul/ grădinii,/ îmbrăcat în/ mireasmă de/ fân/ şi-n hlamida/ luminii".

Domnia sa, Eugen Dorcescu , „exclusiv poet, iremediabil poet", scrie o poezie în care se simte fiorul metafizic generator de originalitate a expresiei şi de siguranță estetică. Imagini reuşite, adaptate tonului, întruchiparea sintetic(ă)-estetică a sacrului şi a umanului par a fi efectul unei grații divine ce are pentru autor sugerate haruri de întărire spirituală, de (i)luminare interioară, dar şi de farmec poetic. De aceea axa lirismului, în coordonatele inconfundabile ale registrului său, mențin elementele specifice unei rostiri religioase: „Mâinile Domnului,/ verzi, străvezii,/ mângâie-ntinderea plaiului./ Astfel încep,/ zi de zi,/ diminețile raiului". Mesajul profund din vocea poetului (setea de cunoaştere, nevoia de recunoaştere salvatoare a Divinității, „aspirația" spre moarte, ca singură „soluție" de evadare din materie spre lumina adevărată) conduce spre filozofare, spre atitudini meditative, poetul devine avocatul celor mulți, invocă în numele lor, consimțind că Domnul nu-l poate trece cu vederea.

Fantastice respirații lirice, poemele par tăcerea care grăieşte, nu rostirea care tace. Ele vin să reabiliteze un gen poetic care se singularizează prin forța esteticului. O anume grijă pentru gesticulația lirică, ermetism, justețe şi consecvență a opțiunilor poetice, aluzie livrescă, dar în amestec electiv -poetul are măsura puterii dar şi a umilinței, pentru că se află în posesia coordonatelor care îi pot revela mai uşor virtuțile poetice. În lupta cu disoluția eului („Aici punem punct./ Eul, dezbărat de/ umilințele morții, dezbărat de/ lumeasca trufie,/ se-ntoarce, nici viu, nici/ defunct,/ la ceea ce a fost/ înainte să fie"), cu zădărniciile lumii, poetul dialoghează cu Divinitatea, Îi cere dar Îi şi laudă binefacerile („Duhul doar, numai el,/ nu-şi schimbă nici starea,/ nici mersul"), prin rostiri lirice de mare finețe. Invocația religioasă este mai degrabă o mărturisire, o lepădare de sine: „În acest univers de zefiri şi/ petale/ în acest univers de astrale culori,/ moartea însăşi e-o floare/ risipită în flori".

Dar iată, poetul deschide o uşă spre latura umană, dureroasă: „Prin/ gangul întunecat, ne-ngrijit,/ decupat în/ amiaza de vară/ se scurg/ sub tavanul coclit,/ câini leproşi, strigăte,/ câte-o boare amară". Poetul rămâne până la capăt atent la mersul lumii, sensibil la încărcătura imaginilor de dincolo de suprafața existenței. „Încă viu", „cu trupul de lut şi privirea sărată", ziua i se pare „o stâncă transparentă de sare" şi „nimic mai adânc, mai cumplit decât propria-i ființă", „la rădăcina celor ce-au fost înainte ca toate să fie". Nimic de contestat, fantastice versuri!

O carte de raftul întâi, nu după spusele lui Virgil Nemoianu din prolog, ci pentru că eu, cititorul, consimt şi îmi iau totodată bucuria de a premia, cu aserțiunile mele, îndrăzneala poetului timişorean (ce poartă cu har de ani buni pe umeri lumina) de a striga la portavoce ***În Piața Centrală*** a existenței că „aici, pe pământ nu avem parte de-o moarte ce-i viață, ci de o viață ce-i moarte". Vocea poetului Eugen Dorcescu vine din adânc de lumină şi aduce un suflu curat, un echilibru împăciuitor al ipostazelor de literatură, cult, armonie, cultură. Miza este totală, câştigul poetic evident.

Agero,Stuttgart, noiembrie 2008 **;** *Rețeaua literară, decembrie, 2008*

CÂTEVA OPINII*:

1. (Eugen Dorcescu este) „un poet al cetății reale şi imaginare, cea imaginată de arhitectura visului.“

(Cornel Ungureanu, 1984)

2. „Modern printr-o sensibilitate lucid strunită, prin puterea de iscodire înnoitoare a lumii, prin prospețimea şi vigoarea asociativă a imaginilor inedite, Eugen Dorcescu rămâne, din fericire, un clasic prin expresie, prin cultură, prin opțiunile sale prozodice, prin bucuria versului « cu sunet scump de zare aleasă ». Îl aşez, fără să preget, în preajma lui Ion Pillat şi Al. Philippide. « Strai de purpură şi aur peste țărâna cea grea » — iată un vers eminescian care defineşte, exact şi strâns, arta poetică a lui Eugen Dorcescu.“

(Gheorghe I. Tohăneanu, 1993)

3. „Dinspre parnasianism — prin filieră barbiană — spre o poezie a implicării reflexive cu accente hermetice şi expresioniste a evoluat Eugen Dorcescu, poet cu apetit teoretic, nereceptat cum se cuvine, probabil din pricina aparențelor de calofilie rece şi de plutire în abstract ale dicțiunii. O evoluție lentă, în trepte, mai mult prin acumulări de nuanțe decât prin înnoiri şi renunțări radicale, de aceea greu sesizabilă la o lectură parțială...“

(Laurenţiu Ulici, 1988, 1995)

4. „Poet insuficient comentat la justa sa valoare, Eugen Dorcescu a scris, cu o admirabilă constanță stilistică, poeme aerate şi picturale, sensibile şi sugestive, începând cu ***Pax magna*** (1972), ***Desen în galben*** (1978), ***Arhitectura visului*** (1982), pentru ca volumele următoare (***Culegătorul de alge***, 1985 ; ***Epistole***, 1990; ***Psalmii în versuri***, 1993 ; ***Cronică***, 1993) să aducă o înăsprire a tonului surprinzătoare. Poezia lui Eugen Dorcescu a câştigat în profunzime şi o tonalitate de psalm se face simțită acum. Recenta apariție a unei culegeri cu titlul ***Abaddon*** întăreşte impresia că autorul e radical altul.Un Eugen Dorcescu mai lipsit de calofilie, mai puțin armonios, o voce matură, care avertizează şi vituperează cu ceva din vigoarea profeților din *Biblie*.“

(Adrian Popescu, 1996)

5. „Eugen Dorcescu este unul dintre poeții români care a dat orașului cea mai teribilă mască a descompunerii, o adevărată metaforă a contopirii coșmarului și infernului, o gheenă — loc al morții spirituale definitive, din care cineva (poetul ? lectorul ? cine ?) încearcă să se salveze. Eugen Dorcescu este un mare poet religios și un autentic scriitor tradiționalist...“

(Adriana Iliescu, 1998)

6. „Eugen Dorcescu — ultimul psalmist al mileniului al doilea.“

(Ion Pachia Tatomirescu, 2000)

7. „De pildă: câtă lume își dă seama că Eugen Dorcescu e unul din marii noștri poeți contemporani... ?“

(Virgil Nemoianu, 2001)

---

*Trimiterile complete se pot găsi la finele volumului antologic ***Omul de cenușă***, 2002, secțiunea ***Referințe critice***.

DOUĂ MĂRTURII ALE AUTORULUI:

- **Scurt interviu cu poetul Eugen Dorcescu** -

1) *Poezia religioasă din **Moartea tatălui** (Editura Marineasa, Timişoara, 2005) se iveşte sub raza înțelepciunii filosofice?*

E.D. : S-a tot vorbit, şi se tot vorbeşte, despre poezia mea religioasă. Există, e drept, şi câțiva comentatori (cei mai importanți), care nuanțează afirmația, ba chiar unii neagă, fără echivoc, o atare încadrare. Eu, ca autor care ştie ce scrie, spun că poezia mea nu este, pur şi simplu, religioasă (ce comod ar fi!), spre a nu zice că, de fapt, nu este deloc religioasă. Ar putea fi, eventual, definită drept mistică, adică întemeiată pe o trăire directă, nemediată de ritual, a misterului. Încă de la debut, am scris, ca şi acum, **o poezie de factură spirituală**, ce asimilează şi interpretează liric într-o astfel de perspectivă, non-imanentă, experiențele existenței. Tema ei, constantă, obsesivă, este *ființa*. În aceste împrejurări, trebuia să mă apropii de fundamente, adică de filozofie, de religie, de trăirile mistice. Pe de altă parte, confuzia dintre religios şi mistic este curentă, în aşa-zisele noastre abordări hermeneutice, fapt ce generează o sumedenie de erori. Fiindcă, se ştie, orice analiză, orice încadrare, orice disociere trebuie să pornească de la o definire corectă a termenilor. Este ce am încercat să fac într-un eseu, publicat, inițial, chiar în „Banat" – ***Poezia mistico-religioasă. Structură şi interpretare***. Cât despre ***Moartea tatălui***, volumul, în întregul său, reprezintă, să zicem, o sinteză între cunoaşterea sensibilă, cea intuitivă (străjuită de angoasă) şi cea pe care ne-o oferă, când şi când, revelația. În această carte, ca şi în ***Elegii*** sau în mai recenta ***În Piața Centrală***, este vorba, în cel mai înalt grad, despre *ființă.* Sigur că, aşa stând lucrurile, fondul de idei *trăite* (repet: *trăite*, răsărite din text pe cont propriu, *post scriptum*) poate fi pus într-o anume relație, dacă se doreşte neapărat, cu unele direcții ale gândirii filozofice. Dar eu nu sunt filozof. Atât cât sunt, şi aşa cum sunt, eu sunt scriitor. Nici mai mult, nici mai puțin, nici altceva (cum am mai declarat şi cu alt prilej, tot într-un interviu).

2) *În **Scrisori la un prieten** (Editura Excelsior, Timişoara, 2000) vorbiți despre dureroasele paradisuri artificiale construite de oameni. Ar putea aceste paradisuri artificiale să devină nedureroase?*

E. D. : Nu. Vis, sau realitate, Paradisul e unul singur. Omul e incapabil să construiască paradisuri autentice. De altfel, nici nu e demn de Paradis. Am

spus-o de foarte multe ori : *omul este fiinţa care şi-a ratat şansa*. A fost în Paradis, apoi, din vina sa, a fost alungat din Paradis şi a rămas cu dureroasa reminiscenţă a Paradisului. Încă de la începuturi, încă din Antichitate, a căutat, mereu, pe Terra, primordialul Eden, localizându-l, spre exemplu, aşa cum au făcut, alături de alţii, Pliniu cel Bătrân, Horaţiu, Ronsard sau modernul Jean Grenier, în celebrele *Les Îles Fortunées*, *Las Islas Afortunadas*...

3) *În aceleaşi **Scrisori la un prieten** afirmaţi, la pagina 127: "Omul este cea mai tragică făptură din univers… Fiindcă îl are în el pe Dumnezeu, dar trebuie să trăiască în infern!" Ce s-ar putea face ca omul să nu mai fie cea mai tragică făptură din univers*?

E. D. : Nu se poate face nimic. De fapt, omul este *singura* făptură tragică din univers, tocmai fiindcă are conştiinţa acestui tragism. Şi, în fond, ar putea fi omul altfel decât tragic, atunci când nu e jalnic, de vreme ce şi propria-i viaţă şi propria-i moarte se hotărăsc în afara sa ? Iar el, uneori, îşi consumă durata în vanităţi, în idolatrii ? Trebuie spus, însă, că nu există tragism decât acolo unde există spirit, spiritualiate. În absenţa unui orizont duhovnicesc, orice potenţialitate de măreţie tragică se limitează la a fi resemnata şi plata deznădejde.

4) *De care dintre poeţii români contemporani vă simţiţi apropiat?*

E. D. : M-am simţit apropiat, omeneşte vorbind, de Mircea Ciobanu.

5) *Cum vedeţi viitorul (apropiat) al poeziei? Va dispărea poezia?*

E. D. : Nu, poezia, *oratio sensitiva perfecta*, cum o definea Baumgarten, nu va dispărea. Lirismul este una din cele mai tenace înfăţişări, şi manifestări, ale vitalităţii sufleteşti. V-aţi gândit, de pildă, că, prin anii '5o – '60, poezia, lirismul au făcut prima breşă în rigorile osificate, asfixiante, ale ideologiei, breşă prin care, treptat, s-a strecurat, spre lumină, spre viaţă, şi proza? Poezia este un mod superior de a traversa, de a suporta existenţa, care, în sine, este insuportabilă. De aceea, individul uman, în genere, are nevoie de poezie, tot aşa cum are nevoie de filozofie şi de religie.

6) *Sunteţi mulţumit de cele scrise de criticii literari despre creaţia dvs.?*

E. D. : Sunt foarte mulţumit. Şi le sunt recunoscător comentatorilor că s-au apropiat, cu generozitate şi competenţă, cu marea lor autoritate, în câteva

cazuri, cu înțelegere fraternă, cu dragoste chiar, de scrierile mele.

A consemnat: *Constantin Buiciuc*

Luceafărul Românesc, 21 septembrie 2008; Banat, 8/2008

*

EUGEN DORCESCU (Răspuns la Ancheta *Orizont, 7, 2007*: „Ce înseamnă – pentru dumneavoastră – acasă?”):

Am câteva tipuri de răspuns la această întrebare.

Mai întâi, unul de *factură ontologică*, imediată, ținând de evidență, de realitatea contingentă, de inter-relația – rațional-sentimentală – a persoanei mele cu mediul geografic, istoric, lingvistic, social în care trăiesc. Din acest unghi, **acasă** înseamnă, pentru mine, România – Timişoara – propria casă – familia (biologică, duhovnicească, profesională). În legătură cu familia, în sens restrâns, nuclear, o precizare: „Je n'ai jamais appelé ma femme autrement que 'ma demeure' ” (Marek Halter, citând, la rându-i, cuvintele unui înțelept).

Concomitent, ca ființă spirituală, **homo spiritualis, pneumatikos**, eu ştiu prea bine „că nu avem aici cetate stătătoare, ci căutăm pe aceea ce va să fie” (**Evrei 13, 14)**, ştiu că va trebui „să îmbrăcăm”, odată şi odată, acea „zidire de la Dumnezeu, casă nefăcută de mână, veşnică în ceruri” (**2 Corinteni 5,1**).

Aşadar, tot pentru mine, dar, de data aceasta, în calitatea mea de entitate spirituală, **acasă** înseamnă, **Împărăția**, precum şi, pe durata vieții pământeşti, **Cartea** din care am aflat că **Împărăția** există şi că, dacă mă voi arăta vrednic, mă aşteaptă şi, poate, mă va primi, cândva. **Cuvântul** este cel mai sigur şi mai consolator **acasă**. Acesta ar fi un răspuns aşa-zicând *metafizic* la întrebarea pe care ați avut gentilețea să mi-o adresați.

Şi mai am un răspuns, unul ce ține de ființă, de ființare, un răspuns de natură *estetică* şi *existențială*. Anume: **Acasă** sunt scrierile mele, **acasă** este, mai cu seamă, poezia mea, dată fiind capacitatea textului artistic, în genere, de a exprima atât ființa în sine, cât şi ființa în act.

Voi detalia puțin această afirmație, spre a clarifica lucrurile. Din câte cred – am ajuns să conştientizez abia acum, târziu, acest posibil adevăr – ***poezia mea explorează spațiul, mai puțin frecventat, dintre subconştient şi conştiință***. Subconştientul, inepuizabil, prin natura sa, irigă, constant, acel limb, acel teritoriu de perpetuă semiobscuritate, asigură, altfel spus, „materia” şi potențialitatea sensului, iar lumina conştiinței vine cu încercarea de a structura, de a face

comunicabilă pulsația, substanța abisală, inefabilă, a ființei. Echilibrul, mereu tensionat, dintre cele două forțe, nicidecum prevalența, fie şi temporară, a vreuneia dintre ele, ar putea fi, bănuiesc, una din definițiile acestei poezii. Eu sunt **artist**, nu **acrobat**, eu explorez **sensuri** (existențiale şi estetice), nu manevrez **gesturi** (care, oricât de abile ar fi, rămân, întotdeauna, şi în mod fatal, superficiale, factice), chiar dacă forma (expresia) nu-mi este deloc indiferentă. Enunțul are o motivație vitală, nu convențională. Aşadar: ***tema – şi chiar stilul – scrierilor mele îşi au sursa exact în penumbra ce rezultă din impactul subconştientului şi conştiinței***. Or, în acest cronotop, pe cât de virtual, pe atât de real, se întâlnesc, se armonizează toate nivelurile eului: şi senzorialitatea, şi rațiunea, şi afectul, şi intuiția (cu angoasa ei adiacentă), şi revelația (ce aduce cu sine iluminarea). Aici se regăsesc, deci, toate ipostasurile ființei şi, în consecință, toate înțelesurile, amintite mai sus, ale lui **acasă**.

EUGEN DORCESCU: BIO – BIBLIOGRAFIE

1. Nume: BERCA
2. Prenume: EUGENIU
3. Pseudonim: **EUGEN DORCESCU**
4. Data naşterii: 18 martie 1942.
5. Locul naşterii: Târgu-Jiu, judeţul Gorj, Str. Victoriei, nr. 93.
6. Părinţii: tatăl – Eugenie Berca, învăţător; mama – Alexandra Berca (născută **Dorcescu**), învăţătoare.
7. Căsătorit cu Olimpia Berca, stilistician, istoric şi critic literar.
8. Studii: Liceul "Fraţii Buzeşti" din Craiova (absolvit în 1961); Facultatea de Filologie a Universităţii din Timişoara (1966).
9. Funcţii: cercetător, cercetător ştiinţific şi cercetător ştiinţific principal, la Filiala din Timişoara a Academiei Române (1966 – 1984); redactor (1985), redactor-şef (1985 – 1989), director (1990) la Editura Facla din Timişoara.
10. Doctorat: Doctor în filologie, cu teza *Structura lingvistică a metaforei în poezia română modernă* (Universitatea din Timişoara, 1975).
11. Data primirii în Uniunea Scriitorilor: 1976.
12. Colaborări la reviste: "Luceafărul", "Viaţa Românească", "Amfiteatru", "Familia", "Steaua", "Orizont", "Convorbiri literare", „Poezia", „Limba română", „Limbă şi literatură", "Paralela 45" (Timişoara), „Arhipelag", „Meridianul Timişoara", „Poesis", „Orient latin", „Banat", „Reflex", „Caligraf", „Saeculum", „Rostirea românească", „Columna", „Anotimpuri literare", „Ardealul literar şi artistic", „Focus Vest", „Învierea" (Timişoara), „Farul creştin" (Oradea), „Harul" (Lugoj), „Tabor" (Cluj-Napoca), „Timpul" (Târgu-Jiu), "Libertatea" (Novi Sad), "Impegno" (Mazara del Vallo, Italia), "Il punto" (Milano, Italia), "Kulturen Jivot" (Skoplje, Macedonia), „Dorul" (Norresundby, Danemarca), „Orte" (Elveţia), "Letras rumanas" (Spania); „El vuelo de Icaro. La opinion de Tenerife" (Spania); „Caiete de sud-est" (Franţa), „Agero" (Germania) etc. Colaborări multimedia: Radio – Bucureşti, Radio – Timişoara, Radio – Reşiţa, TV Analog – Timişoara, TV Europa Nova – Timişoara, TVR – Timişoara.
13. Colaborări la volume colective: „9 pentru eternitate", Asociaţia Scriitorilor din Bucureşti, 1977; „Noul Atlas lingvistic român pe regiuni. Banat", Editura Academiei Române, Bucureşti, 1980 (şi urm.); „Ceasuri de seară cu Ion Agârbiceanu", o carte gândită şi alcătuită de Mircea Zaciu, Editura Dacia, Cluj – Napoca, 1982; „Limbaj poetic şi versificaţie în secolul al XIX-lea", Universitatea din Timişoara, 1975 – 1984; "Poeti romeni contemporanei", coordonatori Cezar Ivănescu, Mihai Ungheanu şi Ion Marin Almăjan, Traducere Viorica Bălteanu, Città di Mazara del Vallo, Italia, 1986; Lucian Alexiu, "Casa Faunului. 40 de poeţi contemporani transpuşi în engleză, franceză şi germană", Editura Hestia, Timişoara, 1995; "O mie şi una de poezii româneşti", Antologie de Laurenţiu Ulici, Editura Du Style, Bucureşti, 1997; „Dicţionarul scriitorilor români",

coordonatori Mircea Zaciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu, Editura Fundației Culturale Române, Bucureşti, 1998 etc.

14. Debutul absolut: "Viitorul", Turnu-Severin, 1969 (o proză poetică); "Luceafărul", 1970 (poezie). Debutul în revistă ("Luceafărul") a fost vegheat de Al. Philippide, Ştefan Bănulescu şi Cezar Baltag.
15. Debutul editorial: **Pax magna**, poezie, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1972.
16. Opera tipărită: **Pax magna,** poezie, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1972 (debutul editorial a fost vegheat de Mircea Ciobanu, Marin Preda şi Mihai Gafița); **Metafora poetică**, eseu, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1975; **Desen în galben**, poezie, Editura Facla, Timişoara, 1978; **Embleme ale realității**, eseu, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1978; **Arhitectura visului**, poezie, Editura Facla, Timişoara, 1982; **Culegătorul de alge**, poezie, Editura Facla, Timişoara, 1985; **Dodoacă şi Biciuşcă**, proză fantastică, Editura Facla, Timişoara, 1986; **Castelul de calcar**, proză fantastică, Editura Ion Creangă, Bucureşti, 1988; **Căsuța fermecată**, povestiri, Editura Junimea, Iaşi, 1989; **Epistole**, poezie, Editura Dacia, Cluj - Napoca, 1990; **Cărarea din insulă**, proză fantastică, Editura Excelsior, Timişoara, 1991; **Psalmii în versuri**, Editura Excelsior, Timişoara, 1993; **Cronică**, poezie, text coperta a IV-a G. I. Tohăneanu, Editura de Vest, Timişoara, 1993; **Piticul arămiu**, povestiri, Editura de Vest, Timişoara, 1995; **Abaddon,** poezie, Editura Amarcord, Timişoara, 1995; **Psalmii în versuri**, ediția a II-a, revăzută şi adăugită, Editura Marineasa, Timişoara, 1997; **Ecclesiastul în versuri**, Editura Marineasa, Timişoara, 1997; **Pildele în versuri**, Editura Marineasa, Timişoara, 1998; **Poezii despre şi pentru Raluca**, Editura Excelsior, Timişoara, 1998; **Scrisori la un prieten**, scrisori literare, Editura Excelsior, Timişoara, 2000; **Exodul**, poezie, text coperta a IV-a Adriana Iliescu, Editura Augusta, Timişoara, 2001; **Omul de cenuşă**, poezie, antologie de autor, cu o prefață de Adrian Dinu Rachieru, scurtă crestomație critică („Opinii") şi bio-bibliografie de Olimpia Berca, text coperta a IV-a Virgil Nemoianu, Editura Augusta, Timişoara, 2002; **Elegii**, poezie, text coperta a IV-a Adriana Iliescu, Editura Mirton, Timişoara, 2003; **Biblice**, volum antologic, conținând **Psalmii**, **Ecclesiastul**, **Pildele** şi **Rugăciunea regelui Manase,** text coperta a IV-a Valeriu Anania, Editura Marineasa, Timişoara, 2003; **Moartea tatălui,** poezie, prefață de Ion Arieşanu, Editura Marineasa, 2005; **Basme şi povestiri feerice**, volum antologic, Editura Eubeea, Timişoara, 2005; **L'histoire d'une névrose,** Unsprezece povestiri francofone, Editura Mirton, Timişoara, 2007; **În Piața Centrală**, poezie, prefață de Virgil Nemoianu, text coperta a IV-a Virgil Nemoianu, Editura Marineasa, 2007; **Poetica non-imanenței**, eseu, Editura on-line Semănătorul, Bucureşti, 2008; **drumul spre tenerife**, poezie, Editura Eubeea, Timişoara, 2009.
17. Traduceri: Pierre Loti, **Doamna Crizantema**, Editura Excelsior, Timişoara, 1998.
18. Referințe critice (selectiv; pentru o listă mai amplă de autori şi titluri, până la începutul lui 2002, vezi **Omul de cenuşă**, p. 288 - 294):
19. **În reviste:** Mircea Iorgulescu, "Luceafărul", 41, 1972; Marcel Pop-Corniş, "Orizont", 26, 1972; Daniel Dimitriu, „Convorbiri literare", 8, 1973; Dinu

Flămând, „Amfiteatru”, 7, 1975; Aureliu Gogi, „România literară”, 33, 1975; Gheorghe Grigurcu, “Viața Românească”, 10, 1975; Doina Uricariu, „Amfiteatru”, 2, 1979; Brânduşa Armanca, „Orizont”, 19, 1982; Lucian Alexiu, „Orizont”, 25, 1985; Costin Tuchilă, „Luceafărul”, 26, 1985; Felicia Moşoianu, „Argeş”, 9, 1985; Paul Miclău, “Orizont”, 2, 1988; Felicia Giurgiu, „Orizont”, 38, 1988; Laurențiu Ulici, “România literară”, 40, 1989; Viorel Horj, „Familia”, 5, 1990; Cornel Ungureanu, “Orizont”, 34, 1990; Nicolae Neaga, „Revista Teologică”, Sibiu, 3, 1993; Mircea Bârsilă, „Orient latin”, 3, Timişoara, 1994; Cornel Cârstoiu, „Gorjeanul”, Târgu-Jiu, 21 decembrie 1995; Adrian Popescu, “Steaua”, 1-2, 1996; Dorin Murariu, „Orient latin”, Timişoara, 12, 1997; Iulian Boldea, „Vatra”, Târgu-Mureş, 3, 1998; Adriana Iliescu, “Poesis”, 7-8, 1998; Ion Pachia Tatomirescu, “Orient latin”, Timişoara, 1, 2000; Victoria Milescu, „Universul cărții”, Bucureşti, 11-12, 2000; Dana Chetrinescu, „Arhipelag”, Deva, 1 – 2, 2001; George Vulturescu, „Poesis, 3 – 4, 2002; Livius Bercea, „Redeşteptarea”, Lugoj, 28 martie – 3 aprilie, 2002; Alexandru Ruja, „Paralela 45”, Timişoara, 7 mai 2002; Alexandru Ruja, „Orizont”, 7, 2002; Livius Petru Bercea, “Caligraf”, Drobeta Turnu-Severin, 6, 2002; Victoria Milescu, „Universul cărții”, 5 – 6, 2002; Ion Arieşanu, „Paralela 45”, Timişoara, 6 august, 2002; Adrian Dinu Rachieru, „Anotimpuri literare”, 37, 2002; I. F. Bociort, „Anotimpuri literare”, 39, 2002; Mircea Pora, „Focus Vest”, Timişoara, 47, 2002; Mircea Pora, „Orizont”, 11, 2002; Livius Petru Bercea, „Rostirea românească”, 7 – 12, 2002; Ildico Achimescu, „Prima oră”, Timişoara, 22 martie, 2003; Ionel Bota, „Reflex”, 7 – 8 – 9, 2003; Doru Timofte, „Reflex”, 1 – 2 – 3, 2003; Alexandru Ruja, „Paralela 45”, Timişoara, 1 aprilie 2003; Maria Irod, „Luceafărul”, 22, 2003; Ion Arieşanu, „Paralela 45”, Timişoara, 3 iunie 2003; Rodica Bărbat, „Rostirea românească”, 4 – 9, 2003; Emil Vasilescu, „Biblioteca”, 11 – 12, 2003; Mircea Bârsilă, „Ramuri”, 1, 2004; Alexandru Ruja, „Orizont”, 1, 2004; Livius Petru Bercea. Ioan Ardeleanu, „Banat”, Lugoj, 1, 2004; Livius Petru Bercea, „Caligraf”, 1, 2004; Adrian Dinu Rachieru, „Convorbiri literare”, 4, 2004; Gheorghe Mocuța, „Poesis”, 4 – 5, 2004; Constantin Stana, „Caligraf”, Drobeta Turnu-Severin, 6, 2005; Alexandru Ruja, „Paralela 45”, Timişoara, 5 iulie 2005; Alexandru Ruja, „Orizont”, Timişoara, 8, 2005; Constantin Buiciuc, Grațiela Benga, „Banat”, Lugoj, 11, 2005; Alexandra Andrei, „Timpul”, Târgu-Jiu, 10, 2006; Diana Soare, „Suplimentul de cultură”, Iaşi, 99, 2006; Constantin Stancu, „Agero”, Stuttgart, noiembrie, 2006; Alexandru Ruja, „Orizont, 3, 2007; Ion Arieşanu, „Paralela 45”, Timişoara, 3 aprilie 2007; Maria-Diana Popescu, „Viitorul Argeşului”, Piteşti, 319, 19 octombrie, 2007; Grațiela Benga, “Orizont”, 12, 2007; Livius Petru Bercea, „Banat”, 12, 2007; “Caligraf”, 1, 2008; M. D., „Viața Românească”, 1 – 2, 2008; “El vuelo de Icaro. La opinion de Tenerife”, Spania, 23 martie 2008; Iulian Boldea, Apostrof, Cluj-Napoca, 2, 2008; Ion Arieşanu, “Banat”, Lugoj, 4, 5, 6, 2008; Emilian Marcu, “Convorbiri literare”, 4, 2008 ; Grațiela Benga, « Viața Românească », 6 – 7, 2008; Maria-Diana Popescu, „Agero”, Stuttgart, noiembrie 2008; Idem, „Rețeaua literară”, decembrie 2008; Maria-Diana Popescu, “Agero”, Stuttgart, 6 ianuarie 2009 etc.

20. **În volume**: Marian Popa, *Dicţionar de literatură română contemporană*, Editura Albatros, Bucureşti, 1977; Florea Firan, *Profiluri şi structuri literare*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1986; Alexandru Ruja, *Parte din întreg*, I, Editura de Vest, Timişoara, 1994; Laurenţiu Ulici, *Literatura română contemporană*, Editura Eminescu, Bucureşti, 1995; Olimpia Berca, *Dicţionar al scriitorilor bănăţeni*, Editura Amarcord, Timişoara, 1996; Carmen Odangiu, *Jocul cu umbra*, Fundaţia Culturală „Ioan Slavici", Arad, 1996; Gheorghe Mocuţa, *La răspântia scriiturii*, Editura Mirador, Arad, 1996; Gheorghe Luchescu, *Din galeria personalităţilor timişene*, Editura „Dacia Europa Nova", 1996; Mircea Zaciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români*, D-L, Editura Fundaţiei Culturale Române, Bucureşti, 1998; Alexandru Ruja, *Parte din întreg*, II, Editura Excelsior, Timişoara, 1999; Aquilina Birăescu, Diana Zărie, *Scriitori şi lingvişti timişoreni,* Editura Marineasa, Timişoara, 2000; Gheorghe Mocuţa, *Pe aceeaşi arcă*, Editura Mirador, Arad, 2001; Marian Popa, *Literatura română de azi pe mâine*, II, Fundaţia Luceafărul, Bucureşti, 2001; *Who's Who în România,* Bucureşti, 2002; Rodica Opreanu, *Flux continuu*, Editura Augusta, Timişoara, 2002; Alexandru Ruja, *Literatura română contemporană. Poezia I*, Editura Universităţii de Vest, Timişoara, 2002; Ildico Achimescu, *Ca sticla, zidul*, Editura Augusta, Timişoara, 2004; Mircea Şerbănescu, *Timişoara – memorie literară II,* Editura Artpress, Timişoara, 2004; Mircea Lăzărescu, *Despre sărbători, grădini şi logos*, Editura Brumar, Timişoara, 2004; *Dicţionarul general al literaturii române, C – D,* Academia Română, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2004; *Dicţionar al scriitorilor din Banat*, Editura Universităţii de Vest, Timişoara, 2005; Aurel Sasu, *Dicţionarul biografic al literaturii române*, Editura Paralela 45, Piteşti, 2006; Alexandru Ruja, *Printre cărţi,* Editura Universităţii de Vest, Timişoara, 2006; Ion Jurca Rovina, *În umbra scenei*, Editura Zamolsara, Timişoara, 2006; Al. Doru Şerban, Nelu Vasile, *Autori gorjeni şi cărţile lor*, Editura Măiastra, Târgu-Jiu 2007; Paul Eugen Banciu, Aquilina Birăescu, *Timişoara literară. Dicţionar biobibliografic al membrilor Uniunii Scriitorilor – Filiala Timişoara*, Editura Marineasa, Timişoara, 2007; Livius Petru Bercea, *Scriitori şi cărţi*, Editura Nagard, Lugoj, 2008; Rodica Opreanu, *Întâmpinări cordiale*, Editura Eubeea, Timişoara, 2008 etc.
21. Premii literare: Premiul pentru poezie al Asociaţiei Scriitorilor din Timişoara, acordat în 1983, pentru volumul **Arhitectura visului**, 1982; Premiul pentru poezie al Filialei din Timişoara a Uniunii Scriitorilor, acordat în 1994, pentru volumele **Psalmii în versuri**, 1993 şi **Cronică**, 1993; Premiul pentru eseu al Filialei din Timişoara a Uniunii Scriitorilor, acordat în 2001, pentru volumul **Scrisori la un prieten**, 2000; Premiul Salonului Naţional de Carte "Cart Vest", acordat în 2000, pentru volumul **Scrisori la un prieten**, 2000; Diploma de excelenţă a Direcţiei pentru Cultură, Culte şi Patrimoniu cultural naţional al judeţului Timiş, 2002; Diploma şi medalia "Pro cultura timisiensis", 2002; Premiul de excelenţă, pentru întreaga operă poetică cu temă religioasă, acordat de Societatea culturală „Patrimoniu", Timişoara, la Festivalul internaţional de creaţie literară religioasă "Lumină lină", ediţia I, Timişoara, 2004; Premiul special pentru eseu, acordat la acelaşi festival, ediţia a II-a, 2005; Premiul „Prinos de mulţumire", decernat la

ediția a III-a a Festivalului internațional de creație literară religioasă, Timişoara, 2006; Diploma de excelență pentru întreaga activitate literară, acordată de Filiala din Timişoara a Uniunii Scriitorilor, 2006; Premiul literar „Nikolaus Berwanger" pe anul 2006, pentru întreaga creație poetică, decernat de Filiala Timişoara a Uniunii Scriitorilor. Marele premiu "Dosoftei", la Festivalul internațional de creație religioasă, ediția a IV-a, Timişoara, 2007; Premiul « Prinos de recunoştință » la Festivalul internațional de creație religioasă, Timişoara, 2008.

CUPRINS

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI	**1**
ELEGII (2003)	**2**
MOARTEA TATĂLUI – O cântare a treptelor – (2005)	**43**
ÎN PAȚA CENTRALĂ (2007)	**94**
THE HAPPY FEW	**147**
THE ASHES MAN	**154**
ADAM	**155**
ANEXE	**156**
	156
CRESTOMAȚIE CRITICĂ	
CÂTEVA OPINII	**197**
DOUĂ MĂRTURII ALE AUTORULUI	**189**
EUGEN DORCESCU: BIO – BIBLIOGRAFIE	**203**